

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΟΙ ΥΦΑΝΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΣΗΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδιον 41.)

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωὶ ὁ Ὄσκαρ κατέβη κατὰ τὸ σὺνηθες εἰς τὸ κοινὸν δωμάτιον τοῦ ξενοδοχείου νὰ προγευματίσῃ.

— Ἐὖ πρόγευμα δὲν εἶναι ἔτοιμον, τῷ εἶπεν ἡ γραῖα Γρουμβρίγη· ἡ Δουϊβέκη δὲν ἦθεν ἀκόμη νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ, καὶ ὅμως πρὸ πολλοῦ ἐξημέρωσε.

— Μήπως εἶναι ἀσθενής; εἶπεν ὁ Ὄσκαρ ἔμφροντις.

— Ἀσθενής, δὲν πιστεύω. Παράδειξο ἡμῶς εἰ ναι ὅτι δὲν ἐφάνη ἀκόμη. Ὑπαγε νὰ ἰδῆς.

ΠΑΝΔΩΡΑ

Ὁ Ὄσκαρ λαβὼν τὴν ἀδειαν ταύτην ἀέθη πέντε πέντε τὰς βαθμίδας τῆς ἀναβάθρας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγοι ἐπέστρεψε κατηρῆς.

— Ἐκτύπησα, εἶπεν, ἀλλὰ δὲν μοι ἤνοιξε.

— Τί εἶπεν; ἐρώτησεν ἡ Γρουμβρίγη.

— Δὲν ἀπεκρίθη δίδου.

— Δὲν εὖ ἤκουσεν ἴσως;

— Ἄλλ' ἐκύπησα πολλάκις καὶ δυνατὰ

— Ἄς ἰδῶμεν εἶπεν ἡ γραῖα, ἐγερθεῖσα ἀνητύχως.

Καὶ ἀνέβη καὶ αὐτὴ πρὸς τὸν καιῶνα τῆς Δουϊβέκης. Ἡ θύρα ἦτον κλειστή· Ἀλλὰ μάτην ἐκτύπησε, μάτην τὴν ἐφώναζεν· οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

— Τοῦτο εἶναι ἀνεξήγητον, εἶπεν. Ἄς ἰδῶμεν ἰπὸ τὸ ἄλλιο μέρος.

Καὶ κατέβη μετὰ τοῦ Ὄσκαρ εἰς τὸν κήπον πρὸς τὸ ἀπέβλεπε καὶ τὸ παράυρον τοῦ κοιτῶνος ἐκείνου. Ἀλλὰ τὸ παράυρον ἦτον ἠεωγμένον, καὶ, ὦ! τῆς φρίκης! ἐμπρὸς αὐτοῦ ἔκειτο κατὰ γῆς κλίμαξ ξένη.

Τόμος Β'

Τρέμων ὁ Ὄσκαρ ἤρπασεν αὐτήν, τὴν ἔστησεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἐβρίβη μετὰ ταχύτητα αἰλούρου ἐπάνω. Ἀλλὰ σκοτοδινιάσις τὸν κατέλαβεν, ὅταν ἀπὸ τοῦ παράθυρον ἐπήδησεν εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ πείσῃ ὡς ἐμβρόντητος. Ὁ κοιτῶν ἦτον κενός. Ἀρπάξας ὅμως τὴν θύραν, τὴν ἔστεισε μετὰ τόσον παρατόρου ὀρμῆς, ὥστε τὰ κλιῖθρα ἐνέδωκαν, καὶ μετὰ κραυγῶν ἐρώναξε τὴν Γρουμβρίγγην νὰ εἰσέλθῃ.

— Ἐφυγεν! ἔφυγε! τὴν ἤρπασαν! ἀνερώνησεν ἀποπνιγόμενος, ἅμα ἡ γραία εἰσώρμησε τρέχουσα, καὶ κλαίων ἐκρυψε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κενῆς κλίνης.

— Ἐφυγεν! ἐπρόφερε βραδείως ἡ γραία, ὡς στήλη ἀλός παρὰ τὴν θύραν ἰστᾶσα, καὶ δάκρυα τῶ κίτρινα χεῖλός της. Τίς λέγει ὅτι ἔφυγε; Τίς λέγει ὅτι τὴν ἤρπασαν.

— Ἐπειτα δὲ περιφέρουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ὄλον τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἡ ἴδια ἔμεινε ἀκίνητος ὡς ἀπολελιθωμένη,

— Ναι, εἶπεν, ὁ μανδύας της ἄλλοις ἐλλείπει, καὶ ἄλλοις ὁ πῖλός της. Ὅλα τὰ λοιπὰ εἰς τὴν θέσιν των.

Καὶ μετὰ τὰς δύο χεῖράς της κτυπήσασα τὴν κεφαλὴν της,

— Ἐφυγεν, ἀνέκραξε, τὴν ἤρπασαν! — Ἀλλὰ τίς τὴν ἤρπασεν; ἐρώτησεν, ἀνεγείρουσα τὴν κεφαλὴν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὀρθοὶ τῆς ἐπιπληροβόλου.

— Ὁ Χριστιανός!.. εἶπεν ὁ Ὄσκαρ, γινόμενος κάτωχρος.

— Ὁ Χριστιανός, ὁ Χριστιανός! ἀνεφώνησεν ἡ γραία, ὠριομένη ὡς λέαινα. Εἰς τοῦ Χριστιανοῦ!

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀμφοτέροι διευθύνθησαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ὕψαντοῦ. Ἀλλ' ἡ οἰκοδέσποινα τοῖς εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἀπ' ἐσπέρας ἐπλήρωσε πλεονεπαρόχως τὸ ἐνοικίον του, καὶ ἀνεχώρησε.

— Ἀνεχώρησε; ποῦ;

— Οὔτε τὸν ἠρώτησαμεν, οὔτε μᾶς εἶπε.

— Ὁ Χριστιανός! ὁ Χριστιανός! ἐκράξεν ἡ γραία. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι; εἰς τὴν πόλιν δὲν κρύπτεται. Μὲ ποῖον πλοῖον ἔφυγε; ποῦ ἐπῆγε; Κατόπιν, κατόπιν! Τὴν κόρην μου μετ' ἤρπασε, τὴν καρδίαν θ' ἄρπάσσω ἀπὸ τοῦ στήθός του. Ποῦ ἐλπίζει νὰ κρυβῇ; Ὁ διάβολος ἂν τὸν κρύψῃ, θὰ πωλήσω ψυχὴν καὶ σῶμα εἰς τὸν διαβόλον, διὰ νὰ μοι τὸν δώσῃ, ἐγὼ νὰ τὸν βετανίσω.

Καὶ σείρουσα τὸν Ὄσκαρ κατόπιν της, ἔδραμε πρὸς τὸν λιμένα. Ἀλλ' ἐκεῖ ἔμαθε μετ' ἐκπλήξεως ὑπὸ τοῦ λιμενοφύλακος, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα οὐδὲν πλοῖον ἀπέπλευσε, πλὴν μᾶς πολεμικῆς ὀκλάδος Δανικῆς, ἣτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν διήρχετο διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ στομίου τοῦ λιμένος, τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ἀνταλλάσσουσα, καὶ ἣτις βεβαίως δὲν ἤθύνετο νὰ εἶναι ὑποπτος ὅτι περικλείει τὸν ἄρπαγα ἐργάτην μετὰ τῆς λείας του.

Φερόμενη ὑπὸ τοῦ Ὄσκαρ μᾶλλον ἢ βιάζουσα, ἡ Γρουμβρίγγη ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ ἡ ἀδάμαστος αὐτὴ καὶ ἀλύγιστος γραία ἔπεσεν ὡς ξηρὰ δρῦς ὑπὸ ξυλοτόμου κοπίτσας, καὶ φλογερὸς πυρετὸς ἐμάττιζε τὰς φλέβας της. Ὁσάντις ἤνοιξε τὸ στόμα

της νὰ κράξῃ τὴν ἐγγονήν της, ὑπόχωρος μόνον γρῦσμός ἀκούετο ἐξερχόμενος, καὶ βαρὺς γογγυσμὸς ἐξεθλίβετο ἐκ τοῦ στήθους της. Ὁ δ' Ὄσκαρ, καθήμενος πλησίον αὐτῆς, καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς δύο τοῦ χεῖρας κρυπτῶν, ἔκλαιε.

Τέλος πρὸς τὸ ἐσπέρας αὐτὴ ἀνεσκήρτησε πρῶτη, ὡς ὑπὸ σιδηρῶν ἀνατιναχθεῖσα ἐλατηρίων.

— Κλαίωμεν, εἶπεν, ἄργοι κλαίωμεν! καὶ ὁ ἄρπαξ γελᾷ. Τί κάθησαι, καὶ ἐγὼ αὐτὴ τί κείμαι ἐδῶ ὡς ἂν δὲν εἶχον ἡφαίστιον μίσου; εἰς τὸ στήθος μου, ὡς ἂν δὲν εἶχον θυμὸν νὰ τὸν σχίσω ὅπου τὸν ἀπαντήσω Ἐγέρῃτι. Ἔως πότε μένεις;

Ἐκτοσε ἡ χεῖσιν ἀδιάκοπος ἔρευνα. Δὲν ἔμεινε γωνίᾳ τῆς Βέργης ἀνεξιχνίαστος. Ἀλλὰ τὸν Χριστιανὸν οὐδεὶς οὔτε ἤκουσεν οὔτε εἶδεν, οὔτε ἤξευρέ τις νὰ εἰπῇ ποῦ πιθανῶς διευθύνθη, ἢ τίς ἦτον ἡ πατρίς του κυρίως. Τίς τὸν ἔλεγον Γερμανόν, ἄλλοι Δανόν, ἄλλοι δὲ Ὀλλανδόν, διότι εἰς τὴν Ἄνσην εἶχε φέρεται συστατικὰς ἐπιστολάς μεγαλεμπόρων καὶ τῶν τριῶν τούτων τόπων, καὶ εἰς τὰ βιβλία αὐτῆς ὁ τόπος τῆς γεννητικῆς του δὲν ἐσημειοῦτο. Πᾶσαν πρῶταν ἐξήρχετο ἡ πρεσβύτις, εἶπεν τὴν ἡμέραν περιεφέρετο, καὶ τὴν ἐσπέραν ἐπέστρεπεν ἄπρακτος, ν' ἀκούσῃ τὰς ἐπίσης ἀφόρους τοῦ Ὄσκαρ προσπαθείας. Καὶ ὅμως ἡ καρδία της δὲν ἐπέθετο ν' ἀρνηθῇ πᾶσαν ἐλπίδα. Ἐν ᾧ ἔλεγε ὅτι δὲν θὰ ἰδῇ πλέον τὴν Δουβέικην της, ποτὲ ὅμως τὴν ἐσπέραν δὲν ἔστρωνε τὴν τράπεζαν δι' ἐαυτὴν καὶ τὸν Ὄσκαρ, χωρὶς νὰ θέσῃ καὶ τρίτον πινάκιον, ὡς περιμένοντα ὅτι ἤθελε φανῇ ἀφ' ἑνὸς ἢ ἐγγονῆς της, καὶ ποτὲ τὸ πρῶτον δὲν ἐγείρετο, χωρὶς νὰ εὐτρεπῇ καὶ νὰ συσκευάσῃ καὶ ἐκείνης τὸν κοιτῶνα, ὡς ἂν ἠλπίζεν ὅτι τὸ ἐσπέρας θέλει ἔλθῃ ἡ Δουβέικη κοιμηθῆσαί αὐτόν.

Ἀλλὰ πᾶσα περαιτέρω ἔρευνα οὐδὲν ἐφαίνετο ὑποσχόμενη ἀποτέλεσμα πλέον ἐν Βέργῃ.

— Προφαιέσις εἶναι, εἶπεν ἡ γραία, εἰς τὸν Ὄσκαρ, ὅτι ἐδῶ δὲ κρύπτεται. Ὀλλανδός, Γερμανός ἢ Δανός, ἐκτὸς τοῦ κόσμου δὲν ἐπῆγε πάντοτε. Θὰ περιτρέξω τὰς τρεῖς τοῦ πατρίδας, καὶ ἡ ἐκδικησίς μου ἐλπίζω, νὰ μ' ὀδηγήσῃ ἀκριβῶς μετὰ τὴν καταχθόνιον δαδὰ της.

— Ὅχι μ' ἐπιτρέψῃς νὰ σὲ συνοδεύσω καὶ νὰ σὲ συνδράμω εἰς τὴν ἔρευναν ταύτην, ἐπρότεινε ὁ Ὄσκαρ.

— Νὰ με συνδράμῃς, ναι, σοὶ τὸ ζητῶ μάλιστα. Νὰ με συνοδεύσῃς ὅμως ὄχι. Ἐξ ἐναντίας, ἀς χωρισθῶμεν: Λάβε σὺ τὸν ἕνα δρόμον καὶ ἐγὼ τὸν ἄλλον· οὕτω διπλασιάζομεν τὰς ἐλπίδας μας.

Τῷ ὄντι ὁ Ὄσκαρ ἔλαβεν ἄδειαν ἀπουσίας ἀπὸ τῆς Ἄνσης, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν Ὀλλάνδαν, ὅπου ἐγγύς ὦν, εἶχε σχέσεις δυναμένας νὰ τῷ χρησιμεύσωσι. Ἡ δὲ Γρουμβρίγγη ἀπῆλθεν εἰς Δανσίγκην, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ εὐπόρου τῆς πόλεως ἐκείνης ὅς τις εἶχε συστήσει τὸν Χριστιανόν, καὶ ἐπὶ σκοπῷ νὰ διευθυνθῇ ἐκεῖθεν ὅπου αἱ ἐνδείξεις ἤθελον τὴν ὀδηγήσει.

Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Ὄσκαρ ἐπανῆλθεν εἰς Βέργην ἄπρακτος καὶ ἀπηλπισμένος. Οὐδεὶς ἤξευρε νὰ τῷ εἰπῇ τι περὶ Χριστιανοῦ, ἐκτὸς μόνον τοῦ Ὀλλανδοῦ

ἐμπόρου ὅστις τὸν εἶχεν ἐπίσης συστήσει εἰς τὴν Ἄνσην. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἦτον τόσον μυστηριώδης, τόσον συγκεχυμένος εἰς τὰς πληροφορίας του, τόσον ἐφάνετο δυσαρτετούμενος ὅταν τῷ ἐξητοῦντο, καὶ τόσον ἠγνόει, ἢ ἐπροσποιεῖτο ὅτι ἠγνόει τὰ κατ' αὐτόν, ὥστε παρ' αὐτοῦ ἄλλο δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ μετὰ θετικότητος ὁ Ὁσκάρ, ἐκτός ὅτι ἀνωφελῶς ἤθελε παρτεινεῖν τὴν διακομὴν του εἰς τὴν Ὀλλάνδαν. Ἐπέστρεψε λοιπὸν μὲ πάλουσαν καρδίαν εἰς Βέργην, ἐπὶ ἐλπίδι ὅτι ἐκεῖ θέλει εὑρεῖ τὴν Γρουμβρίην ἀνακαλύψουσαν τὰ ἔχρη τῆς ἐγγόνης τῆς. Τὰ αἰσθήματά του πρὸς αὐτὴν εἶχον βιβλιῶς ἀλλοιωθῆν ἐκ τῶν τελευταίων συμβάντων τὸ ἐνόμιζε καί. Ἀλλ' εἰς τὴν μνήμην τῆς ἐταράττετο βραδίως ἢ καρδία του πάντοτε, καὶ ἐπέθετο, ἢ ἐπροσπάθει νὰ πεισθῇ, ὅτι ἡ Δουίβέχη ἦτον ἀθώα, ὅτι ἐγένετο θύμα προδοσίας κακούργου, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρπαγῆ τῆς εἶχεν αὐτὸς χριστιανικὸν καὶ ἱπποτικὸν χρέος νὰ τὴν λυτρώσῃ.

Ἀλλ' ἡ Γρουμβρίη δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Βέργην, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεώς της οὐδεὶς πλέον ἤκουσε περὶ αὐτῆς, ἂν καὶ οἱ ὑφανταί, οἵτινες μητέρα τῶν τὴν ἐκάλεον, καὶ συνηθάνοντο τὴν ἀκουεῖν της ἀπὸ τὰς κοινὰς ἐστιαεῖς ὧν προέδρευε, ἤρευον πολλὰκις περὶ αὐτῆς. Ὁ Ὁσκάρ εἶχε δώσει τόσα δείγματα τῆς ἰκανότητός του μετὰ τῶν ὁμοτέγων του, καὶ τόσον εἶχεν κερδίσει αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν, ὥστε ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῆς συντεχνίας τῷ ἦσαν προσίτοι πλέον, καὶ, ὅτι ἄλλοτε ἤθελε τῷ φανῆν ἢ ἐκπληρωσὶς τῶν ἀτοπωτέρων εὐχῶν του, τῷ ἐδόθη δι' ὁμοθυμίου τῶν ὑφαντῶν ἀποφάσεως ἢ χειρίστα ἐργοστοσιαρχία ἐνὸς τῶν μεγαλητέρων καὶ πλουσιωτέρων καταστημάτων. Ἀλλὰ τὰ κέρδη ταῦτα καὶ αἱ τιμαὶ ὠλίσιθαινον ἤδη ἐπὶ τῆς καρδίας του, χωρὶς οὐδεμίαν χορδήν αὐτῆς νὰ κρούσωσιν. Ὁ βίος τῷ ἐφάνετο ἄσκοπος, μαῦρος· τὰ ἐλατήρια τῆς ζωῆς του εἶχον γαλαρωθῆ. Ἡ κερκὶς ἐξέπιπτε τῆς χειρός του· καὶ δὲν παρημέλει μὲν τὰ νέα του χρέη, ἐξ ἐνδομύχου αἰσθήματος τοῦ καθήκοντος, ἀλλ' ἠσθάνετο ὅτι ἢ ἐκ τέλει αὐτῶν τῷ ἦτον βῆρος δυσβάστακτον, ὅτι ἐπίεζε τὸ λογικόν του καὶ ἀπέβινεν εἰς βῆσαν τῆς ζωῆς του.

Εὐτυχῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπῆλθε περὶ στασίς τις, συντελέστα εἰς τὸ νὰ μεταβάλῃ ὅπως τὴν νοσηρὰν τῶν ἰδεῶν του διεύθυνσιν, καὶ ν' ἀναζωοπύρῃ τὰς νεκρουμένας δυνάμεις του.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων σάλπιγγες περιέρχοντο ἀπὸ πρῶτας τὰς ὁδοὺς τῆς Βέργης, καὶ κατόπιν αὐτῶν κήρυξ ἀνεγίνωσκε διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, ἐπίβαλλον βαρῦ εἰσαγωγῆς τελώνιον εἰς ἑλα ἀνεξαιρέτως τὰ λινὰ ὑφάσματα. Τὸ διάταγμα τοῦτο ἦν ἡ καταστροφή τῶν ὑφαντῶν τῆς Ἄνσης. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ὀλλάνδα παρήγον ὑφάσματα λινὰ ἀθρονώτατα, οὐ μόνον εἰς ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐξαγωγὴν ἀρκετὰ, καὶ εἶχον δικαίωμα ἀποκλειστικὸν πωλήσεως αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν. Διὰ τὰ τῆς Ἄνσης λοιπὸν ἔμενε μόνη ἡ Νορβηγία, καὶ πρὸ πάντων ἡ Δανία. Ἄν τῇ ἐκλείετο

καὶ αὐτὴ ἡ θύρα, ἔπρεπε νὰ κλείσῃ τὰ ὑφαντουργεῖα τῆς.

Διὰ τοῦτο τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας ἤχησεν ὡς κεραυνὸς εἰς τοὺς Ἀνσεάτας, καὶ μέγαν ἐκίνησε θόρυβον μετὰ τῶν ὑφαντῶν, οἵτινες συνέβρισαν κραυγάζοντες εἰς τοῦ συντεχνιάρχου οὗτος δὲ παραλαβὼν τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ἐργοστασιαρχῶν, μετέβη μετ' αὐτῶν εἰς τοῦ Ἀνσεάρχου Ὁ ἀρχων οὗτος ἀπεκρίθη ὅτι ἐννοεῖ τῆς περιστάσεως πᾶσαν τὴν σοβαρότητα, καὶ ὅτι θέλει φροντίσει, ὅτι δυνατόν καὶ χρήσιμον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἄνσης. Τῷ ὄντι τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνεκλήθη παρ' αὐτῷ συμβούλιον τῶν πεντηκονταδύο συντεχνιάρχων τῆς Ἄνσης, καὶ εἰς τὴν ἐμβριθὴ οὐτῶν σύσκεψιν ὑπεβλήθη ἢ ἐξέτασις τοῦ πρακτέου. Οἱ νεώτεροι ἐγνωμοδοτήσαν πόλεμον. Ἡ Ἄνση, εἶπον, ἔχει καὶ στρατὸν ἰκανὸν καὶ στόλον, ὥστε νὰ μὴ ὑπομένῃ ἐκ μέρους οὐδενὸς ὕβρι καὶ καταπάτησιν. Ἀλλ' οἱ ἀρχαιότεροι ἦσαν μετριοπαθέστεροι. Αὐτὸς ὁ συντεχνιάρχης τῶν ὑφαντῶν εἶπε, ὅτι τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας ἦν μὲν ἐπιβλαβέστατον εἰς τὰ τῆς Ἄνσης συμφέροντα, ἀλλ' οὐδ' ὡς ὕβρις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῆ οὐδὲ ὡς ἀθέτησις κεκτημένων δικαιωμάτων, διότι ἕκαστος ἦν κύριος νὰ διατάτῃ τὰ τέλη τοῦ κράτους, του κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ πόλεμος ἐπὶ τοιαύτῃ ἀφορμῇ δὲν θέλει περιποήσῃ εἰς τὴν Ἄνσην τὴν κοινὴν γνώμην. Τὸ διάταγμα τοῦτο βλάπτει οὐ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Δανίαν, ἣτις θ' ἀναγκασθῆ νὰ λαμβάνῃ πολὺ ἀκριβώτερα τὰ λινὰ τῆς, καὶ ἐπομένως νὰ περικοπῇ καὶ ἐνὸς κλάδου τῆς βιομηχανίας τῆς, διότι, ὡς γνωστὸν, λαμβάνουσα αὐτὰ λευκὰ παρ' ἡμῶν, αὐτὴ τὰ βράζει καὶ τὰ μεταπωλεῖ. Ἀκατανόητον ἐπομένως φαίνεται τί παρεκίνησε τὸν βασιλέα τῆς Δανίας εἰς τοιοῦτον μέτρον, ἢ μᾶλλον προφανὲς εἶναι ὅτι κακὴ εἰσθήγησις τὸν παρέπεισεν, ὥστε οὐχὶ δι' ὄπλων, διὰ λόγου πρέπει νὰ τὸν πολεμήσωμεν. Ἐχομεν στόλον καὶ στρατεύμα· ἀλλ' ἢ τύχη τοῦ πολέμου εἶναι ἀμφίβολος, καὶ ἂν ἠττηθῶμεν, ἢ Δανία μᾶς ἐκλείσθη ὀριστικῶς, καὶ καταστράφημεν κατὰ κράτος. Καὶ ἢ νίκη δ' ἀκόμη, ἣτις πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ εἶναι ἀσφαλὴς κατ' ἐχθροῦ τοσοῦτον ἰσχυροῦ, θέλει εἶσθαι τοσοῦτον δαπανηρὰ, ὥστε θέλει ἀντιστοιχῆσι πρὸς ἣταν. Προτείνω λοιπὸν, ἐσυμπέρανε λέγων, νὰ σταλῇ πρεσβεία εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας, ἣτις νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἄνσης, ἀποδεικνύουσα αὐτῷ ὅτι ταυτίζονται μετὰ τῶν συμφερόντων του.

Ἡ μετριοπαθὴς αὕτη πρότασις ὑπερίσχυεν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ κλήρου ὡς πρεσβεῖς πέντε ἐργοστασιαρχαὶ ἐκ πέντε διαφόρων συντεχνιῶν, ὧν ἢ μία νὰ εἶναι ἀναγκαιῶς ἢ τῶν ὑφαντῶν. Ἐπέσε δὲ ὁ κλήρος τῆς συντεχνίας ταύτης ἐπὶ τὸν Ὁσκάρ, ὅστις ἐδέχθη ὡς εὐνοίαν τῆς τύχης τὴν ἐκλογὴν, διότι εἰς ἢ ἦτον διανοητικὴ καὶ ψυχικὴ κατὰστατιν εἶχεν ἀνάγκην κινήσεως, μεταβολῆς ἀντικειμένων καὶ ἐντυπώσεων, καὶ δυσφορῶν πρὸς τὰ γνωστά καὶ τὰ παρὰ πόδας, ἠλπίζεν ἴσασιν ἐκ τῶν μεμακρυσμένων καὶ τῶν ἀγνωστων.

Ἡ πρεσβεία λοιπὸν ἀνεχώρησε πρὸς τὴν τότε φερώνυμον Κοπεγχάγην (τὸ ὄνομα σημαίνει ἐμπορικὴν λιμένα). Ὅσον δ' ἀδιάφορος καὶ ἂν ᾦ, ὁ Ὄσκαρ τότε πρὸς πᾶσαν κενοδοξίαν, ἦτον ὁμως ἀδύνατος νὰ μὴ κολακευθῆ ἢ φιλοτιμία του ὅταν εἰς τὸ λαμπρὸν Δημαρχεῖον ἐν ᾧ τοῖς ἐδέθη κατάλυμα ὑπὸ τῆς πρωτεύουσας τῆς Δανίας, ἀπήτησε καὶ ἄλλην πρεσβείαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως Καρόλου τοῦ Ε'. ἐξ Ὀλλανδίας πιμφοβείταν, καὶ μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀνεχώρησαν ἕνα νέον ἐκ τῶν πρώτων εἰκῶν τῆς Γανδης, μεθ' εὖ ἐπὶ καδίκης ἡλικίας εἶχε φοιτήσει εἰς τὰ σχολεῖα, πρὸς ὃν ὁμως ἄλλοτε ὁ πτωχὸς παῖς τῆς ἐκπεσούσης οἰκογενείας οὐδὲ κἀν ἀναβλέψῃ τὸ γλαμα. Τώρα ὁμως, πρέσβυς καὶ αὐτός, ἐδύνατο ἀνευθριάστως νὰ τῷ δώσῃ τὴν χεῖρα καὶ σχέσις φιλίας ταχέως ἐδέθη μεταξύ τῶν δύο συμμαθητῶν. Ἡ Ὀλλανδικὴ πρεσβεία σκοπὸν εἶχε ἀπροσέβῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας τὴν χεῖρα Ἰσοβέλλης τῆς ἀδελφῆς Καρόλου τοῦ Ε'. τότε μὲν βασιλέως τῆς Ἰσπανίας καὶ Ὀλλανδίας, μετὰ ταῦτα δὲ αὐτοκράτορος Γερμανίας.

Ἀμρότεροι αἱ πρεσβεῖαι, ἅμα ἀρριχθεῖσαι, ἐζήτησαν νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα. Ἡ Ὀλλανδικὴ ἦτον ἐν τούτοις πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐν Κοπεγχάγη, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν τὴν εἶχεν εἰσέτι δεχθῆ, ὥστε ἐκ τούτου δὲν πρέσβλεπε καὶ ἡ τῆς Ἀνσσης ταχεῖαν τῆς ἀποστολῆς τῆς τὴν ἐκπεραίωσιν. Παρὰ πᾶσαν ὁμως προσδοκίαν ἡ τελευταία αὕτη, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπιβίβησιν τῆς εἰδοποιήθη ὅτι ἐμελλε νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν βασιλέα τὴν ἐπιούσαν κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἦτοι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη, ἐν ᾧ εἰς τὴν τοῦ Καρόλου οὐδεμία εἰσέτι ἐδέθη ἀπάντησις. Ἡ περίστασις αὕτη ἐνοεῖται ὅτι ἐράνη κακὸς αἰωνὸς δι' αὐτῆς τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ πολλὴν διήγειρεν ἀντυχίαν εὖ μόνον μεταξύ τῶν πρέσβων, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῆς πατρίδος τῶν Δανῶν Καρλιστῶν, δηλαδὴ ἐκείνων οὓς ἡ πολιτικὴ καὶ τὸ βαλάντιον τοῦ Καρόλου εἶχον κερδίζει ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ προτεινομένου γάμου. Τὰ συμβούλια ἐπολλαπλαίαζοντο, καὶ μεγάλη ἦτον ἡ κίνησις ἀνω καὶ κατω. Μόνος δ' ὁ Ὄσκαρ ἔμεινε εἰς αὐτὴν ξένος, καὶ ὅλην τὴν τριήμερον διάρκειαν τῆς ἀργίας του εἰς ἀπάντησιν ἐρευνῶν μεταξύ τῶν βιομηγάνων πάσης τάξεως ἂν δὲν ἤξευρον τι περὶ τινος ὑραίου Χριστιανοῦ καλουμένου, ὅστις διέτριψεν ἱκανὸν χρόνον εἰς Βέργην ὡς Ἀνσεάτης. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν ἀνθρωπον. Κατάρθωσαν ὁμως ὁ Ὄσκαρ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν Δανὸν μεγαλέμπορον ὅστις εἶχε συστήσει τὸν Χριστιανὸν εἰς τὴν Ἀνσην, καὶ ὅστις τότε συνέπεσε νὰ κατοικῆ εἰς Κοπεγχάγην, καὶ, ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, τῷ ἐζήτησε πληροφορίας. Ἀλλ' ὁ ἔμπορος αὗτος ἦτον παράδοξος ἄνθρωπος ἤρχισεν νὰ γελᾷ ὅταν ἤκουσε τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Ὄσκαρ, τῷ ὄντι ὀλίγον ὡς ἂν τὸν περιέπαιζεν. Ἐπειτα εἶπεν ὅτι, ποῦ ἐνθυμεῖται ἐκεῖνος ὄλους ὄλους ποτὲ ἐσύστησεν ὅτι τῶντι νομίζει ὅτι εἶχε γράψῃ ποτὲ περὶ τινος ἐργάτου, Χριστιανοῦ ἢ Χριστοφόρου, δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς, Ὀλλανδοῦ τῷ ἐφαίνετο ἢ Γερμανοῦ μάλλον, ἀλλ' ὅτι,

ἂν ἡ μνήμη δὲν τὸν ἀπατᾷ, αὐτὸς εἶχε πνιγῆ ἢ εἶχεν ἀποθάνει. Ὡστε ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, ἐξ ἧς ὁ Ὄσκαρ ἠλπίζε νὰ φωτισθῆ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης του, τὸν ἐδύθη εἰς σκότος βαθύτερον.

Τέλος ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς βασιλικῆς ὑποδοχῆς. Οἱ πρέσβεις ἀπὸ πρῶτας ἐνεδουθησαν τὴν ἐπίσημόν των στολήν. Πρὶν δὲ ἰκπεύτωσιν ὅπως πορευθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ Ὀλλανδὸς φίλος τοῦ Ὄσκαρ εἰσηγήθη τεταραγμένος καὶ κατηρῆς εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ.

— Ἰδοὺ σεῖς εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀποστολῆς σας, τῷ εἶπε. Καὶ ἡμεῖς δὲν ἀπέχομεν ἴσως τῆς ἡμετέρας πολυ. Ἀλλ', ὦ φίλε, εἰς τοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας τῆς πολιτικῆς δὲν ἀπεσκληρύνθη ἀκόμη. Εἰς τὴν καρδίαν μου ἐπικάθηται βάρος, καὶ νομίζω ὅτι ἐλαφρότερον θὰ τὸ φέρω ἂν εἰς τὴν φιλίαν σου τὸ ἐμπιστευθῶ.

— Σὲ βλέπω τεταραγμένον εἶπεν ὁ Ὄσκαρ. Ἐγὼ δὲ πᾶσι ;

— Ἰμάθουμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος μετὰ προφανοῦς στενωχωρίας, τί ἀντίσταται εἰς τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ καρδία τοῦ βασιλέως δὲν εἶναι ἐλευθέρη. Ἐρᾷ μιᾶς ὑπηκόου του.

— Καὶ ἀρνεῖται διὰ τοῦτο τὴν χεῖρα τῆς βασιλόπαιδος; ἐρώτησεν ὁ Ὄσκαρ. Μελετᾷ εἰς τὸν θρόνον νὰ τὴν ἀναβιβάσῃ; Εἶναι ἴσως αὕτη ἐξ ἐκείνων σῆτινες ἐγεννήθησαν παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου;

— Ἐκ τῶν ἐσχάτων λέγεται τάξεων τοῦ λαοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ὀλλανδός. Ἡ ἀγρυπνος ραδιουργία τῶν φίλων τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς τὴν ἀνακάλυψεν ὀπίσω τῶν πύργων καὶ τῶν κιγκλιδίων ὅπου τὴν κρύπτει ὁ Βασιλεὺς, ἀπροσπέλαστον καὶ ἀόρατον, ὅπου ὁ ἴδιος μυστηριωδῶς μόνον καὶ εἰς πάντας ἀγνώστως εἰσέρχεται. Ἡ ἀριστοκρατία πᾶσα συνεταράχθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, καὶ βλέπουσα τὴν πρὸς ἡμᾶς διαγωγὴν τοῦ Μονάρχου, οὗ γνωρίζει τὸν βίαιον καὶ αὐθαίρετον χαρακτῆρα, πέπειται ὅτι ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ νομοθετῆ τὴν κόρην τοῦ ὄχλου, ἂν ἤδη δὲν τὴν ἐνυμφεθῆ. Χθὲς ὁ Πρωτοπουργός, ἐξελθὼν ἐνός τῶν συμβουλίων μας, ἀφ' οὗ ἐθωρακίσθη μ' ὄλην τὴν γενναϊότητα ὅσης εἶναι δεκτικὸς, ἐπήγε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ τῷ παρέστησε μετ' ἐκφράσεων θερμότητων καὶ μετ' ἐπιχειρημάτων ἰσχυροτάτων, πόσον ὁ προτεινόμενος δεσμὸς μετὰ τοῦ Βασιλέως Καρόλου εἶναι εἰς τὴν Δανίαν συμφέρων. Ἀλλὰ βλέπων τοῦ βασιλέως τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν σιωπὴν, ἐτόλμησε τότε, ῥίψῃ εἰς τοὺς πόδας του, νὰ τῷ εἶπῃ ὅτι διαδίδεται ὡς αἰτία τῆς ἀρνήσεως ἢ κἀν τοῦ διαταγμοῦ τοῦ βασιλέως, κλισίαι αὐτοῦ πρὸς ἄλλην γυναικα ὅτι ὁ λαὸς εἶναι εἰς ὑπερβολὴν διὰ τοῦτο δυσηρεστημένος, καὶ τῶν πιστοτέρων του ὑπηκόων ἢ λύπη μεγάλη καὶ τὸν παρεκάλεσε διὰ τῶν ταπεινοτέρων, διὰ τῶν παθητικωτέρων συγχρόνως λέξεων, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ στέμματός του, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός του καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης του, νὰ παραιτηθῆ τῆς σχέσεως ταύτης, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ γίνηται αὕτη κώλυμα τῆς ἐνώσεως του μεθ' ἐνός τῶν ἰσχυροτάτων τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνων.

Ἄλλ' ἠγρώθη τοῦ βασιλέως τὸ πρόσωπον, καὶ πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν μὲ κεραυνοβόλον φωνὴν ἀποτεινόμενος,

— Καὶ τίς εἶναι ὁ λαὸς οὗτος, ἀνέκραξεν, ὅστις ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ἐδικὰς μου πράξεις, εἰς τὰ ἐδικὰ μου αἰσθήματα; Μὴ νομίζουσι ὅτι κτήμα των εἶναι τὸ στέμμα, καὶ θὰ τὸ διαθέτω ὅπως μὲ διατάξουσι; Ὑπαγε καὶ εἰπέ τοῖς ὅτι θὰ τὸ θέσω εἰς ὁπιοῦν μέτωπον προτιμῶ, καὶ ὅτι ἐμπρὸς τοῦ μετώπου ἐκείνου θὰ κλίνωσι τὰ μέτωπά των μέχρι τῆς γῆς. Ὑπαγε, καὶ ἂν τοιαύτας ἐχῆς ἄλλοτε νὰ φέρῃς προτάσεις, μὴ ἐπιστρέφῃς πλέον.

Ὁ πρωθυπουργὸς ἔφυγε καταπεπληγμένος, καὶ ἐλθὼν ὅπου τὸν ἐπεριμένονεν μετὰ τῶν λοιπῶν φίλων του, μετέδωκεν εἰς πάντας τοῦ τρόμου του. Συσκέψεως δὲ μακρᾶς γενομένης, ἀπεφασίσθη ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἔσεται ἀμετάθετος, καὶ ὅτι ἂν δὲν εἶναι ἤδη κρυφίως νευρομπευμένος μετὰ τῆς ἐρωμένης του, θέλει ἤδη ἀφεύκτως τὴν νυμφευθῆ εἰς τὸ πείσμα των ὅτων ἐτόλμησαν νὰ ἐλπίσουν ὅτι θείλουσι τὸν ἐμποδίσαι. Καὶ ἐγένετο πρότασις τρομερὰ, ὅτι ὁ δευρὸς οὗτος πρέπει παντὶ τρόπῳ νὰ λυθῆ ὅτι ὅμως εἷς μόνος ὑπάρχει ὁ λύτων, καὶ οὗτος εἶναι ὁ . . . θάνατος. Νεκρὰ, ἤθελεν ἀφήσει τὸν βασιλεῖα τεθλιμμένον, λυτῶντα ἴσως, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθερον, καὶ ὁ χρόνος ἤθελε κατ' ἐλγὸν διὰ μιᾶς μὲν χεῖρὸς λαίνει τὴν πληγὴν του, διὰ τῆς ἄλλης δὲ αὐξάνει τὴν σύνοιαν του καὶ τὴν ἐκτίμησιν των καθηκόντων του. Μάτην κατεξανέστην καὶ ὠμίλητα ἐν ὀνόματι τῆς φιλάνθρωπιᾶς, τῆς ἠθικῆς. Οἱ σοβαρότεροι καὶ ἐμπειρότεροι μοὶ ἐπέβησαν σιωπὴν ἐν ὀνόματι οἱ μὲν τοῦ συμφέροντος τῆς Δανίας, οἱ δὲ τοῦ τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς. Εἶπον ὅτι πρέπει μία γυνὴ νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ ὅλων λαῶν, καὶ ὅτι θυσιάζομεν αὐτὴν οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἡ ἄρρων ἐπιμονὴ τοῦ βασιλέως. Οὕτως ἐψηφίσθη ἡ σημερινὴ ἐσπέρα νὰ μὴ τὴν εὖρη ζῶσαν. Εἷς τῶν κατακόπων τοῦ συμβουλίου ἀνέφερον ὅτι συνέδεσε σχέσεις μετὰ τινος γραΐας, ἣτις φαίνεται κατοικοῦσα περὶ τὸ φρούριον τὸ χρησιμεῖον εἰς κολωδὸν τῆς ἐρωμένης τοῦ Βασιλέως, καὶ ἣτις, φύσει περιεργος, μεγάλην ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸ ὥστε, ἐπρόσθεσεν αὐτὸς, ἂν τῇ χορηγήσωμεν χρηματικὰς τινὰς εὐκολίας, πέπεισμαι ὅτι θέλει κατορθῶσαι νὰ εἰσέλθῃ, καὶ χωρὶς πολλὰς ὑποψίας νὰ διεγείρῃ, δύναται νὰ ἐγχειρίσῃ ὅπου δεῖ μίαν τῶν παρεσκευασμένων ἐκείνων ἐπιστολῶν τῇ τέχνῃ των φαρμακῶν, αἰτίνες, ἅμα ἀνοιγόμεναι, ἀποπνέουσι θάνατον. Ἡ καταχθόνιος αὕτη πρότασις ἐνεκρίθη δημοφώνως, μόνου ἐμοῦ τηρήσαντος σιωπὴν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἤδη ἀνεχώρησε πρὸς ἐκτέλεσιν.

— Ὅποσον ἀποτρόπαιον δράμα μοὶ λέγεις, ἀνέκραξεν ὁ Ὁσκάρ. Καὶ ὑπομένεις νὰ ἡξέωρῃς αὐτὸ ἐκτελούμενον; Καὶ δὲν προσπαθεῖς παντὶ τρόπῳ νὰ τὸ προλάβῃς!

— Τὸ ὑπομένω! ἀνέκραξεν ὁ Ὁλλανδός. Αἰσθάνομαι ὡς ὁ Κάιν μετὰ τὴν πρώτην ἀδελφοκτονίαν, καὶ αἱ χεῖρές μου μοὶ φαίνονται ἀπόζουσαι αἵματος. Νὰ τὸ προλάβω ἢ νὰ τὸ ἐμποδίσω δὲν ἔχω δύναμιν

οὐδὲ τρόπον. Δύναμαι ὅμως ν' ἀποσυρθῶ ἀπὸ τὴν ἀπαίσιον ταύτην πρεσβείαν καὶ ἂν τοῦτο διὰ παντός κατεστρέφῃ τὸ μέλλον μου, σήμερον ἀποσύρομαι, διατηρῶν καὶ τῆς ψυχῆς μου τὴν ἡρεμίαν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἤχησαν αἱ σάλπιγγες αἱ καλοῦσαι τὴν πρεσβείαν τῶν Ἀνσεατῶν, καὶ ὁ Ὁσκάρ εἰς τὸ στήθος του σφίξας τὸν σὺ ἀδελφόν του, ἔσπειτε ν' ἀναβῆ τὸν δι' αὐτὸν παρεσκευασμένον χρυσοφάλαρον ἵππον, καὶ μὲ βαρεῖαν καρδίαν ἠκολούθησε τοὺς συναδελφούς του εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν. Μετὰ τὴν λειτουργίαν, προπεμπόμενοι ὑπὸ δύο εἰσαγωγέων, καὶ ὑπὸ συνοδείας βασιλικῶν σωματοφυλάκων, ἐπορεύθησαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην αὐλὴν τοὺς ὑπεδέχθη μουσικὴ καιανίζουσα, καὶ ἡ φρουρὰ παρατεταγμένη τοῖς ἀπέδωκε τὰς στρατιωτικὰς τιμάς. Εἰς τὴν δευτέραν αὐλὴν χρυσοστόλιστοι ἵπποκόμοι ἐδέχθησαν ἀπὸ τῶν χειρῶν των τοὺς χαλινούς των ἵππων των, καὶ ἂνω τῆς ἀναβάθρας, διελθόντες διὰ διπλῆς σειρᾶς ὑπηρετῶν, εἰσῆλθον εἰς λαμπρὰν αἴθουσαν, ὅπου τοῖς παρετέθη μεγαλοπρεπὲς πρόγευμα. Τέλος κώδιον ἠκούσθη βιαιῶς ἠχῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προγεύματος ἐγερούθησαν, καὶ ἐστάθησαν ἐμπρὸς ὀλοχρύσου θύρας κλειστῆς. Ἐκεῖ ἔμεινον πολλὰ λεπτὰ σιωπηλοὶ καὶ σχεδὸν τὴν ἀναπνοὴν των κρατοῦντες. Τέλος ἡ θύρα ἠνεύχθη μὲ κρότον, καὶ δύο ἐντὸς αὐτῆς ἰστάμενοι σωματοφύλακες, τὰς ἀργυρὰς βάρβους των εἰς τὸ ἔδαφος κτυπῶντες, ἀνέκραξαν μεγαλοφώνως

— Ἡ πρεσβεία τῆς Ἀνσης.

Συγχρόνως ἀνεύρθησαν ἐκατέρωθεν αἱ πλούσιαι πτυχαὶ παραπετάματος ἐξ ἐρυθροῦ ὀλοσηρικοῦ, καὶ ἐφάνη τὸ ἔνδον τῆς βασιλικῆς αἰθούσης, ὅλον ἐπεστρωμένον διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος, καὶ ἀποστίλβον χρυσοῦ, πλῆρες δὲ αὐλικῶν ἐν πολυτελεστάταις στολαῖς περιστοιχιζόντων τὸν θρόνον, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ βασιλεὺς ἐν ἐπισήμῳ ἀναβολῇ. Ἐκ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου θεάματος καταπλαγέντες οἱ πρέσβεις, ἅμα εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ θρόνου, ἐκκλινόν γόνου, ὡς καὶ ἡ ἐθιμοταξία ἐπέταττε, καὶ προσκίνησαν μέχρι γῆς.

Ὅταν δὲ προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως νὰ ἐκθέσωσιν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν σκοπὸν τῆς ἐλευσιῶς των, ἠγέρθησαν, καὶ ἐτόλμησαν νὰ ὑψώσωσι τὸ βλέμμα πρὸς τὸν βασιλεῖα, κραυγὴ ἐκπλήξεως ἠκούσθη εἰς ὅλων τὰ στόματα, οὐδεὶς ἐδυνήθη λείξιν νὰ δαρθώσῃ, καὶ ὁ Ὁσκάρ ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ κατὰ γῆς, ἂν δὲν ἐσχηρίζετο εἰς τὸν λίθινον κίονα παρ' οὗ ἔτυχεν ἰστάμενος. Ὁ βασιλεὺς ἦτον οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ ὑφαντῆς Χριστιανὸς τῆς Βέργης.

— Λοιπὸν εἰσθε ἄφρονες; εἶπε σοβαρῶς ὁ βασιλεὺς. Ἄνδρες τῆς Ἀνσης, γνωρίζω τί σὰς φέρει εἰς Κοπεγχάγην. Ἐνομίσατε, ἀγαπητοί, ὅτι διὰ σὰς κυβερνῶ τὴν Δανίαν; Ἡμῖν μετὰξὺ ὑμῶν, ἐζώσθη τοῦ ὑφαντοῦ τὸ περίζωμα, καὶ ἐδιδάχθη τὴν τέχνην σὰς ὅπως μεταφέρω εἰς τὸν τόπον μου τὴν πολύτιμον αὐτὴν πηγὴν λουπτισμού. Ἀπέλθετε καὶ ἰδέτε τὰ νέα μου

εργαστάσια. Είπετε ἂν δὲν ἀξίζωσι τὰ τῆς Βέργης. Εἶναι ὅμως νέα, καὶ χρῆζουσι προστασίας.

— Ἀλλὰ, Μεγαλειότατε, ὁ νόμος οὗτος καταστρέφει τοὺς ὑφαντὰς τῆς Ἄνωσης, εἶπεν εἷς ἐκ τῶν πρέσβιων. Θέλει στερῆται τὰς οἰκογενείας τῶν αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, θέλει τοὺς καταστήσει ἐπαίτας.

— Ἐργαστασιέρα Ἐρίκη, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς εἰς αὐτόν. Εἶσαι νομίζω σιδηρουργός.

Ὁ πρέσβυς ἔκλινε μέχρι γῆς.

— Ἐγὼ εἶμι ἀδικὸν λοιπὸν ν' ἀνχμινύηται εἰς τῶν ὑφαντῶν τὰ συμφέροντα. Ἄν ὑπάρχωσι τινες ὑφανταὶ μεταξὺ ὑμῶν, μετ' ἐκείνων ἐπιθυμῶ νὰ διμιλῆτω. Οἱ ἄλλοι ἀπέλθιτε.

Καὶ ἔκλινεν ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀπολύων αὐτοὺς. Ἐξῆλθον ἐπομένως ὅλοι μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως, πλὴν μόνου τοῦ Ὄσκάρ. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς ἔειπε διὰ τῆς χειρὸς πρὸς τοὺς ἀυλικούς, καὶ ἀπεσῦρθησαν καὶ αὐτοὶ δι' ἄλλης θύρας, ὥστε ἔμεινε μόνος ἀπέναντι τοῦ νέου ὑφαντοῦ, ὅστις ἴστατο ἀκίνητος, ἄφωνος καὶ ὡς κεραυνόβλητος.

— Νέε ὑφαντά, τῷ εἶπεν ὁ βασιλεὺς προτερχόμενος πρὸς αὐτόν. Ἐδείχθη ἄλλοτε ἀδικὸς πρὸς σέ καὶ τραχύς. Εἰμί πρόθυμος σήμερον νὰ σέ ἀποζημιώσω βασιλικῶς. Πρὸς χάριν σου πολλὰ δύναμαι νὰ παραβλέψω εἰς τοὺς ὁμοτέχνους σου. Πρότεινε τί ζητεῖς;

— Τότε ὁ Ὄσκάρ ὡς συνελθὼν ἐκ ληθάργου ἐβρίσθη γονυπετής, καὶ,

— Βασιλεῦ, ἀνέκραξε, βασιλεῦ, τὴν Δουϊβέκην!...

— Τὴν Δουϊβέκην; εἶπε μειδιῶν καὶ τὸν ἐκπεληγμένον προσποιούμενος ὁ Χριστιανός! Ἄ! τὴν καλὴν ἐκείνην κόρην τοῦ ξινοδοχείου τῆς Βέργης; ὡ νόμαζον Δουϊβέκην, νομίζω. Ποῦ εἶναι; Τί γίνεται; Δὲν ἔμειλλες, ἐνθυμοῦμαι, νὰ τὴν νυμφευθῆς;

Ἄλλ' ὁ Ὄσκάρ χωρὶς νὰ ἐγερθῆ, ἐξηκολούθησε μὲ τόνον περιπαθῆ!

— Τὴν Δουϊβέκην, βασιλεῦ, τὴν Δουϊβέκην θέλουσι νὰ θανατώσωσι, θέλουσι νὰ φαρμακεύωσι τὴν Δουϊβέκην. Σῶσον τὴν Δουϊβέκην.

νὰ τὴν φαρμακεύωσι. Δός μοι τὴν ἄδειαν νὰ τρέξω ταύτην τὴν στιγμὴν πρὸς αὐτὴν, ἴσως τὴν σώσω ἀκόμη.

— Νὰ σοὶ δώσω τὴν ἄδειαν... εἶπεν ὁ βασιλεὺς διττάζων. Ἐπειτα δὲ μειδιάσας, ἔγραψέ τινὰς λέξεις ἐπὶ χάρτου, καὶ τῷ τὰς ἔδωκεν.

— Ὑπαγε, τῷ εἶπε, καὶ σῶτέ τὴν.

— Ἀλλὰ ποῦ νὰ ὑπάγω; ἠρώτησε μετὰ σπουδῆς ὁ νέος, ἀρπάζων τὴν ἄδειαν. Ποῦ εἶναι ἡ κατοικία τῆς;

— Ἄ! δὲν τὴν γνωρίζεις, καὶ ἔρχεται νὰ τὴν μάθῃς παρ' ἐμοῦ; Ἔστω, Ὄσκάρ. Ἴδὲ πόσον εἶμαι ἐπιεικὴς καὶ πρόθυμος νὰ ἐπανορθώσω τὰς πρὸς σέ ἀδικίας μου. Κοτοικεῖ εἰς τὴν νῆσον Ἀμάκην. Ὑπαγε, σῶτέ τὴν. Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πρεσβείας σὰς θέλω φροντίσει. Ὁ Ὄσκάρ ἐβίλησε τὰ κράσπεδα τοῦ θρόνου, καὶ ἐβρίσθη ἐκτὸς τῆς αἰθούσης, ἐπὶ ὁ βασιλεὺς γαλῶν ἔλεγε·

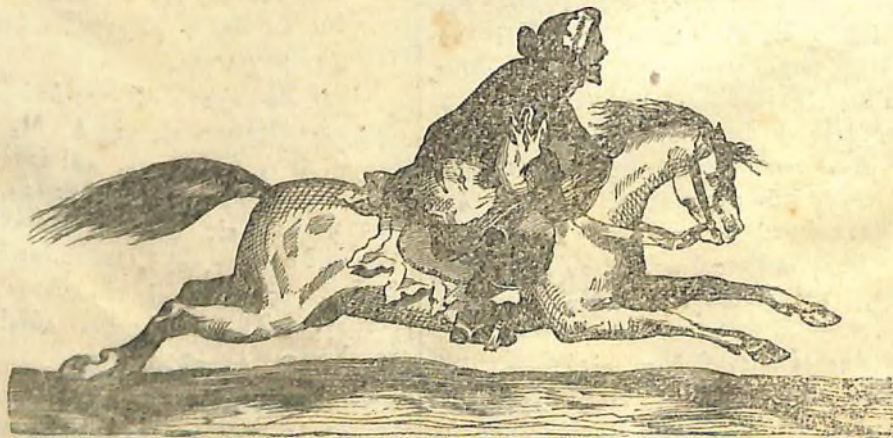
— Πολλὸ κοινὸν στρατήγημα μετεχειρίσθης, φίλτατε, ὥστε νὰ μ' ἀπατήσῃς.

Ὁ δ' Ὄσκάρ, καταβὰς εἰς τὴν αὐλὴν, χωρὶς εἰς οὐδενὸς τῶν συμπρέσβιων τοῦ τὰς ἐρωτήσεις ν' ἀκοκρίθῃ, ἤρκασεν ἄφ' ἐνὸς τῶν ὑπηρετῶν εὐτελεῖ τινὰ μανδύαν, δι' ἐβρίψεν εἰς τοὺς ὤμους του, καὶ πῖλον δι' ἐφόρεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδεσεν ὑπὸ τὸν πώγωνά του, ὅπως ἡ λαμπρότης τῶν ἐνδυμάτων του, μὴ ἐλκήρη τὴν προτοχὴν, καὶ καθήτας εἰς τὸν ἵππον του, τὸν ἐκέντησεν ὡς ἂν ἤθελε νὰ τῷ σχίσῃ τὰ πλευρά, καὶ ἤλασεν ὡς θέλος πρὸς τὴν νῆσον Ἀμάκην.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐφθασεν εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκεῖ δὲ, εἰψας τοὺς χαλκινούς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρώτου ἀχθοφόρου, εἰσεπήδησεν εἰς πλοιάριον, καὶ τὴν βασιλικὴν διαταγὴν, εἰς τὸν κωπηλάτην προτείνας,

— Εἰς τὴν νῆσον, εἶπεν.

Μετ' ὀλίγον λεπτῶν κωπηλατίαν διέβη τὴν στενὴν διόρυγαν, καὶ ἀπεβὰς εἰς τὴν νῆσον, ἔσπευτε πρὸς τὴν θύραν τοῦ μόνου αἰκοδομήματος ὅπου ἐγαίρετο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, κατὰ μέγα μέρος κρυπτόμενον ὑπὸ πυκνὰ καὶ προαιώνια δένδρα.

— Τί ἐννοεῖς; εἶπεν ὁ βασιλεὺς, γινόμενος σοβαρώτερος.

— Μὴ μ' ἀναγκάζεις νὰ χρονοτριβῆτω ἐξηγουόμενος! ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκάρ. Σήμερον ἄνθρωπος ἐστάλη

Ἐνταῦθα δύο στρατιῶται ἐπρότεινον τὰς λόγχας διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ἄλλ' αὐτὸς δειξας τὸν χάρτην,

— Τόπον! εἶπε. Βασιλικὴ διαταγή!

Αἱ λόγχοι ἔκλινον ἀμέσως ἐμπρός του. Ὁ δὲ εἰσ-χεῖρα δλον σχεδὸν τοῦ βαλαντίου μου τὸ περιεχόμε-
νον, καὶ οὕτω συήνεσε νὰ μὲ μεταβιβάσῃ κρυφίως
ἐρχόμενος, ἤρώτητε μετὰ φωνῆς κεραυνόβολου.

— Εἰσῆλθε τις πρὸ ἐμοῦ εἰς τοῦτον τὸν οἶκον;
Ἔχρὸς καὶ περίφοβος εἰς τῶν στρατιωτῶν ἀ-
πεκρίθη.

— Οὐδεὶς, πλὴν . . . μιᾶς γραιίας ἐπαίτου, ἣτις
λέγει τὴν τύχην.

— Μία γραιία! ἀνέκραξε ὁ Ὄσκαρ. Ἐπάρατε!
Καὶ πότε εἰσῆλθε;

— Ταύτην τὴν στιγμήν, εἶπε τρέμων ὁ ἄλλος.

— Ὅδῃγε με! ἔκραξεν ὁ Ὄσκαρ, ἀρπάζων αὐ-
τὸν ἐκ τοῦ τραχήλου, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν πνίξῃ,
καὶ ῥιφθεὶς μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀναβάθραν, ἀνέβη ἀνά
τέσσαρας τέσσαρας τὰς βαθμίδας. Εἰς δὲ τὴν θύραν
τοῦ θαλάμου ἔλθων, ὅπου διέτριβεν ἡ ὥρτια τοῦ βα-
σιλέως αἰχμάλωτος, ἔσπρωξεν αὐτὴν ὡς προτιθέμε-
νος νὰ τὴν κρημνίσῃ, καὶ εἰσώρμησεν ὡς μαινόμενος.
Ἐνταῦθα ἡ Δουϊβέκη καὶ ἡ Γρουμβρόιγη παρέστησαν εἰς
τὰς ὄψεις του. Αὕτη ῥακενδύτις, ὡχρὰ ὡς ἂν ἐξήρχετο
ἐκ τοῦ τάφου, τρέμουσα ὡς τὸ φύλλον, ἔσφιγγεν εἰς
τὰς ἀγκάλας τῆς τὴν νεάνιδαν, ἣτις ἔκλαιε ὀλοφυ-
ρομένη, καὶ κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἐπιστολὴν, ἡ-
τοιμάζετο νὰ τὴν ἀνείξῃ.

Χωρὶς λέξιν νὰ προσέρῃ, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς
τὰ ἐπιρωνήματα τῆς ἐκπλήξεως τῶν δύο γυναικῶν,
ὄρμηξας ὁ Ὄσκαρ, ἤραπατε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐρρίψεν
εἰς τὴν φωτίαν, ἣτις ἔκκειεν εἰς τὴν ἔστIAN.

— Τί ἐπραξας; ἀνέκραξε μετ' ὀργῆς ἡ Γρουμ-
βρόιγη. Πόθεν ἔρχεσαι διὰ νὰ ἐνεργήσῃς τὴν ἀγενῆ
ταύτην ἐκδίκησιν; Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἦτον σπουδαία
διὰ τὴν τύχην τῆς κόρης μου.

— Ἐγὼ μᾶλλον σ' ἐρω-ῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ, πό-
θεν ἦλθες διὰ νὰ φέρῃς τὸν θάνατον εἰς τὴν κόρην
σου; Ἴδὲ ἐκείνην τὴν ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἡ ἔστια ἀνέσπυψε φλό-
γα πρασίνην καὶ μέλανα δυσώδη καπνόν.

— Ἦτον φαρμακευμένη! ἀνέκραξεν ἡ γραιία, ἐν ᾧ
τὸ ψυχρὸν αἷμα τῆς συνεστέλλετο ὅλον εἰς τὴν καρ-
δίαν τῆς.

— Φαρμακευμένη! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη. Ἀλλὰ τί
τρέχει; πῶς σεῖς ἐδῶ; Πῶς, μῆτερ, μὲ φέρεις σὺ αὐ-
τὴν τὴν ἐπιστολὴν; Φωτίσατε τὸ πνευμά μου κλονι-
ζόμενον. Πόθεν ἔρχεσαι, μῆτερ;

— Πόθεν; εἶπεν ἡ γραιία. Ἀπὸ τὰ τέσσαρα ση-
μεῖα τοῦ κόσμου. Διέτρεξα τὴν Ὀλλανδίαν, διέτρεξα
τὴν Γερμανίαν πεζῇ, εἰς τῶν ξενοδοχείων τὰς θύρας
κοιμωμένῃ, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουσι ὑραντῶν συν-
τεχνίαι ἐπλανήθηζ ζητοῦσα σε, ἀχάριστε κόρη. Τέ-
λος ἦλθα καὶ εἰς Δανίαν. Μίαν ἐπέραν, παρὰ τὴν
διόρυγα περιφερομένη, εἶδα εἰς τὸ λυκαυγὲς πλοιά-
ριον, καὶ γυναῖκα εἰς αὐτὸ ἐγκεκαλυμμένην, ὑπὸ δὲ
τὰ καλύμματα μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα τὴν μορφήν σου.
Ὡς ἐξ ὧ φρενῶν ὤρμησα νὰ ῥιφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀλλὰ τέλος εὐροῦσα ἀκάτιον ἀλιευτικόν, ἐζήτησα νὰ
μὲ μεταφέρῃ εἰς τὴν νῆσον, ὅπου εἶδα διεθυνθῆν τὸ
πλοῖον ἐκεῖ. Ὁ ἀλιεὺς ὅμως ἠρνήθη, εἰπὼν ὅτι ἦτον
ἀπηγορευμένη εἰς πᾶν πλοῖον ἡ προσπέλασις εἰς τὴν
νῆσον ἐπὶ αὐστηροτάτῃ ποινῇ. Τότε τῷ ἔχυσα εἰς τὴν

νον, καὶ οὕτω συήνεσε νὰ μὲ μεταβιβάσῃ κρυφίως
περὶ τὸ μεσονύκτιον. Νύκτα καὶ ἡμέραν περιφερο-
μην περὶ τὴν οἰκίαν, ἀποβαλλομένη ὑπὸ τῶν φυλάκων
δσάκις ἤθελον νὰ προσέλθω, ἐπαναλαχμβάνουσα τὰς
ἀποείρας μου, ἅμα ἔστρεφον τὰ νῶτα οἱ φύλακες,
μόνον ὅπως κατορθώσω ἅπαξ νὰ ἰδῶ τῆς οἰκίας τὴν
κάτοικον, νὰ πεισθῶ ἂν εἶναι ἐκείνη ἣν ἐθρεψα μὲ τὸ
θερμότερον τῆς καρδίας μου αἷμα, καὶ ἣτις ἔφυγε
τὴν μητρικὴν μου ἀγκλήν. Εἰς τὰ περίεξ σύμφρατα
δένδρα ὅπου ἐκρυπτόμην ἀπήνητα μίαν ἡμέραν ἄν-
θρωπον, ὅστις ἤρχισεν συνδιάλεξιν μετ' ἐμοῦ, ἰδίως
περιστρεφομένην περὶ τὴν οἰκίαν τῆς νῆσου καὶ περὶ
τὴν ἐγκατοικον αὐτῆς. Ἐννοεῖται πόσον μὲ ἐνδιέφερεν
ὁ διάλογος οὗτος· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μάθω παρ' αὐτοῦ ὅ,τι
ἐπεθύμουν, ἐξ ἐναντίας ἐγὼ τῷ ἀπέδειξα πόσῃ ἐπι-
θυμίαν εἶχον νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ πόσον ἀ-
δύνατον μοὶ ἦτον νὰ τὸ κατορθώσω. Ὁ ἄνθρωπος ἐ-
πανῆλθε πολλάκις, ὥστε φαίνεται ὅτι εἶχεν ἴδιον ἐκυ-
τοῦ πλοῖον, διότι οὐδὲν τῶν ἐγγχωρίων θὰ ἐρ-
ρίψοκινδύνευε νὰ τὸν μεταφέρῃ. Ἦλθε δὲ καὶ σήμε-
ρον τὸ πρωὶ, καὶ δούς μοι τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην,

— Εἶναι σπουδαιοτάτη, μοὶ εἶπε, διὰ τὴν τύχην
τῆς γυναικὸς ἣτις κατοικεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν. Σήμε-
ρον πρέπει νὰ τῇ δοθῇ. Προσπάθησον νὰ εἰσέλθῃς διὰ
παντὸς τρόπου.

Ἐπειτα δὲ ἀφείς εἰς τὴν χεῖρά μου βαρὺ βαλάν-
τιον,

— Ἴδου, ἐπρόσθεσε, διὰ τίνος κλειδίου ν' ἀνοίξῃς
τὴν θύραν.

Ἀμέσως ἔσπευτα ἐγὼ πρὸς τοὺς φύλακας, καὶ κο-
ρέσασα τὴν φιλοκέρδειάν των, εἰσῆλθα, καὶ σ' ἔφερον
τὸν θάνατον. Ἄμα ἤνοιγες τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, θὰ
ἐπιπτες ὡς κεραυνόβλητος ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις τῆς.
Ὁ σωτήρ σου ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ λιμένος τῆς Βέρ-
γης, αὐτὸς ἐπέπρωτο νὰ σὲ σώσῃ καὶ ἐκ δευτέρου.

Ἡ Δουϊβέκη ἐζέτεινε τότε τὴν χεῖρά της πρὸς τὸν
Ὄσκαρ, ὅστις ἔφερεν αὐτὴν μετὰ βεβιασμένου σεβατμοῦ
εἰς τὰ χεῖλη του.

— Ἀλλ' εἶπέ μοι τὸ μυστήριον τῆς τύχης σου,
ἐξηκολούθησεν ἡ Γρουμβρόιγη. Δὲν ἠθέλησες τὴν εὐτυ-
χίαν ἣν ἡμεῖς σοὶ ἠτομάζομεν. Δὲν σ' ἐπιπλήττω διὰ
τοῦτο. Τὴν στιγμήν καθ' ἣν σὲ ἀνεῦρον δὲν ἔχει ἡ
καρδία μου ἐπιπλήξεις. Ἀλλ' εἶπέ μοι, τί σημαίνει ἡ
λαμπρὰ αὐτὴ φυλακὴ σου; Ἄν δὲν εἴται εὐτυχῆς, ἡ
πτέρυξ μου εἶναι πάντοτε ἐτοίμη νὰ σὲ θερμάνῃ, ἡ κα-
λύβη μου ἐτοίμη νὰ σὲ δεχθῇ, καὶ ἴσως εἰς αὐτὴν
θὰ εὕρῃς ἀκόμη θερμὴν καρδίαν, ἣτις γενναίως ἐπι-
τήτων, θὰ πάλλῃ ἀκόμη συμφῶνως μὲ τὴν ἐδικὴν σου.

Ἡ Δουϊβέκη ἐρρίφθη τότε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς
γραιίας.

— Ἡ στιγμή αὕτη, εἶπεν, εἶναι ἡ γλυκυτέρα τῆς
ζωῆς μου, καὶ ἡ συγχώρησις σου, . . . ἡ συγχώρησις
σου, ἐπρόσθεσε μετὰ τινος δισταγμοῦ, ἐκτείνουσα τὴν
χεῖρα καὶ πρὸς τὸν Ὄσκαρ, δι' ἐμὲ μεγίστην εὐδαιμο-
νίαν. Αὕτη μόνη ἔλλειπει εἰς τὴν ἐντελῆ εὐτυχίαν
μου. Μὴ κακίσης τὴν φυλακὴν μου. Εἶναι ἐντελῶς

έκουσία. Συμφερόντά τινα βιάζουσι τὸν Χριστιανὸν μέχρις οὗτου μὲ νυμφευθῆ...
— Δὲν σ' ἐνυμφεύθη! ἐρώτησε μετὰ σπουδῆς ὁ Ὁσκάρ.

— Εἶμαι ἡ μνηστὴ τὸν Χριστιανὸν, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ἡ Δουϊβέκη. Διὰ συμφερόντά τινα μὲ παρεκάλεσε νὰ μείνω προσωρινῶς εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ἀποριύγουσα πᾶσαν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἐξῶ· καὶ ἡ παράκλησίς του εἶναι διαταγὴ δι' ἐμέ. Ἔκτοτε σεῖς εἶθε οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι οὐ; βλέπω καὶ τὸν ἴδιον οὐδέποτε ἄλλως ἐδέχθη ἐμὴ παρουσίαν τινῶν πιστῶν μου θαλαμηπόλων.

— Ἀλλὰ τί εἶναι τὰ συμφερόντα ταῦτα; ἐρώτησεν ἡ Γρουμβρίγη. Τί εἶναι τὸ τρομερὸν μυστήριον τῆς φονικῆς ἐκείνης ἐπιστολῆς;

— Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ, ἀπήντησεν ἡ Δουϊβέκη, νὰ ἐρευνήσω τὸ μυστήριον τοῦ ἀνδρός μου. Τὴν τύχην μου ἐνεπιστεύθη εἰς χεῖράς του. Μοὶ ἀρκεῖ νὰ γνωρίζω τὴν θέλησίν του καὶ νὰ τὴν ἐκτελῶ.

— Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστιανός; τὸν γνωρίζεις; ἐρώτησεν ὁ Ὁσκάρ.

— Ὅστις δὴποτε καὶ ἂν εἶναι, ἀπεκρίθη ἡ Δουϊβέκη ἀρεῦστα τὴν κεραλήν, εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις μ' ἐπροτίμησε μεταξύ πασῶν, καὶ μὲ ἀγαπᾷ εἶναι ὁ μνηστὴρ μου, μετ' ὀλίγον ὁ σύζυγός μου. Ἀπλοῦν καὶ ἐξόριστον ὑραντὴν ἐν Βέργη, τὸν ἠκολούθησα. Ἡ οἰκία αὕτη εἶναι ἀπόδειξις ὅτι εἶναι εὐπορος βιομήχανος.

— Ὁχι, δὲν εἶναι εὐπορος βιομήχανος ἀνέκρηνεν ὁ Ὁσκάρ. Ὁ μνηστὴρ σου, ὁ μετ' ὀλίγον σύζυγός σου εἶναι...
— Τί εἶναι; ἠρώτησαν αἱ δύο γυναῖκες.

— Εἶναι... ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας! εἶπε μὲ τόνον ἀπελπισίας ὁ Ὁσκάρ καὶ ἐξήρθη ἐξω τοῦ δωματίου, ἐνῶ ἡ Δουϊβέκη λειποθυμοῦσα ἐπιπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μάμμης τῆς. Καταβάς, εἰς τὴν θύραν εἰδείε πάλιν εἰς τοὺς φύλακας τὴν βασιλικὴν διαταγὴν, καὶ τοῖς εἶπε πρὸς μεγάλην ἐλάφρυνσιν τῆς περοβιτιμένης των συνειδήσεως, ὅτι ἡ γραία ἦτον ἐπάνω, ἐδύνατο νὰ μένη ἀνενοχλήτως εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ περιμέριον αὐτὸν πλοιάριον, διέβη τὴν διόρυγα, ἀνέβη τὸν ἵππον του, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δημαρχεῖον. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος δι' ἐνταῦθα ἀπήντησεν, ἦν ὁ νέος Ὁλλανδός. Ἀσθὼν δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Θάρρει, τῷ εἶπεν εἰς τὸ ὄπιόν· τὸ ἐγκλίμα ἐπρολήρηθη Ἐτώθη τὸ σῶμα τῆς βραδουργίας. Αἶμα ἀθῶων δὲν ἐπικάθηται εἰς τὴν συνειδήσίν σου.

Ὁ Ὁλλανδὸς τὸν ἐνηγκαλίσθη τότε περιπαθῶς, καὶ τῷ εἶπεν, ἐπίσης κρυφίως·

— Ἐτώθη, ὦ! σὲ εὐχριστῶ! Ἀλλὰ σιωπῆ, μὴ τις σ' ἀκούσῃ. Ἀς τὴν νομίζουσι ἀποθανοῦσαν, τοῦλάχιστον μέχρις αὔριον Ἐμνησθήμεν νὰ παρουσιασθῶμεν αὐτῶν εἰς τὸν βασιλέα. Ἐὰν ἕως τότε σωθῇ, ἐσώθη, διότι εἴαν ἦν δὴποτε λάβωμεν ἀπόκρισιν, ἐτελείωσεν ἡ ἀποστολή μας.

Εἰς τὸ δημαρχεῖον εὗρεν ὁ Ὁσκάρ καὶ τοὺς συναδελφούς του, ζητοῦντας περιέργως, νὰ μάθωσι περὶ

αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ σ' ἐνεπύσεως, ἀναγγελλοντας δ' αὐτῷ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐμελλε καὶ αὐθιγὰ νὰ τοὺς δεχθῆ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν Ὁλλανδικὴν προσβείαν.

Τῷ ὄντι τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρῶτες ὅλος ὁ ὄχλος τῆς Κοπεγχάγης συνῆρξεν εἰς τὰς ἐδοὺς νὰ ἰδῆ τὰς δύο πρεσβείας ἁμοῦ πορευομένας ἐν παρατάξει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

Πρῶτη εἰσῆλθεν ἡ Ὁλλανδικὴ εἰς τὸν βασιλέα. Μετὰ ἡμισεῖαν δὲ ὥραν οἱ κλητῆρες ἀεφώνησαν·

— Ἡ πρεσβεία τῆς Ἀνσῆς!

Καὶ ἐν τῷ ἅμα αἱ πύλαι ἠνεώχθησαν, καὶ εἰσῆλθον οἱ Ἀνσιᾶται ἐν ᾧ οἱ Ὁλλανδοὶ ἐξήρχοντο, ὥστε οὔτε λέξιν δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀνταλλάξωσι μετὰ τῶν. Μόνον δ' ἐφάνη εἰς τὸν Ὁσκάρ ὅτι μείδιμα εὐχρηστικῆς διεστέλλε τὰ χεῖλη τῶν ἐξερχομένων πρέσβειων.

— Ἄνδρες τῆς Ἀντῆς, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, λησμονῶ ὅτους ἔχω λόγους δυσταρσεκίας κατὰ τῆς Ἀνσῆς, καὶ ἐθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἐφόρετα ποτὲ καὶ ἐγὼ τὸ διάζωμα τῶν ὑραντῶν τῆς. Πληρώσατε ἕνα τόνον χρυσοῦ, καὶ καταργῶ τὸ τέλος τῶν ὑρατμάτων.

Οἱ ὑραντὰ προσεκύησαν καὶ ἐξῆλθον. Ἡ ζητούμενη ποσότης ἦτο οὐδὲν ὡς πρὸς τὴν χορηγομένην εὐεργεσίαν.

Ἐνῶ δὲ διήρχοντο τὸν πρόδομον, βασιλικὸς θαλαμηπόλος τροσελθὼν ἐδῶκεν εἰς τὸν Ὁσκάρ ἔγγραφον πρὸς βασιλικὴν ττραγίδαν ἣν οὗτος λύτας ἀνέγνω.

Ἡμεῖς Χριστιανός, Ἐλέφ Θεοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, παραχωροῦμεν εἰς τὸν Ὁσκάρ Σειγβρίτ ἐκ Γάνδης τὸν τόνον χρυσοῦ, δι' αἰετὸν εἰς τὴν συντεχνία τῶν ὑραντῶν τῆς Ἀνσῆς, εἰς πρᾶξα τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Δουϊβέκης Γρουϊβούνην ἐκ Βέργης.

Τὸν Ὁσκάρ κατέλαβε σκοτοδινίασι δὲν ἐβλεπε, δὲν ἤκουε, καὶ ὁμοῦ εἶχε τὸ βλέμμα ἀπενῶς προσηλωμένον εἰς ἐκείνιον τὸν χάρτην, καὶ κρατῶν τὴν ἀναπνεύσιν του, τὸν ἀναγίνωσκεν πάλιν καὶ πάλιν, ὡς ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐνοήσῃ. Μόλις δὲ τὸν ἀπέπτασεν ἀπὸ τῆς ἔκστασιν ταύτην ὁ Ὁλλανδὸς φίλος του, κτυπήσας αὐτὸν βιαίως εἰς τὸν ὦκον.

— Ἀσπὸν ἔμαθες τὴν μεγάλην εἰδήσιν; τῷ εἶπε.

— Τὴν μεγάλην εἰδήσιν!

— Ἡ δικιμήταμεν ὁ βασιλεὺς δέχεται τὴν χεῖρα τῆς Ἰταβέλης, ἀδελφῆς Κορόλου τοῦ Πέμπτου.

Ὁ Ὁσκάρ τὸν συνέλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος μεθ' οὗτος, καὶ τὸν ἠένεισεν ἀσκαρδαμυκτὶ κατὰ μέτους τοῦ ὀρθαλμοῦ.

— Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὁλλανδός, δεικνύων αὐτῷ δέμα ἔγγράφων. Ἀπόψε ἀναχωροῦμεν.

Ὁ Ὁσκάρ ἐκτύπησε τότε μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπόν του, καὶ χωρὶς οὐδὲν ν' ἀπαντήσῃ κατέβη εἰς τὴν οὐλήν, ἱσπίυσε, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν νῆσον τῆς Ἀμάνης. Πανταχοῦ δὲ διερχόμενος ἀπήντα τὸν ὄχλον εἰς κίνησιν, καὶ ἀνθρώπων συστήματα μετ' ἀλλαγμῶν κηρύττοντα τὴν μακρὴν διδουθεῖσαν εἰδήσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς νυμφεύεται τῆς Ἰσπανίας.

Ἀποβίς εἰς τὴν νῆσον, ὁ Ὄσκαρ ἀπήντησεν εἰς τὸν κῆπον τὴν Γρουμβρίγην, καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω τὴν Δουϊβέκην, τρέχουσαν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον.

— Ἰδέ την, εἶναι ὡς παιδίον, εἶπεν ἡ Γρουμβρίγη. Τόσον καιρὸν κατάκλειστος, ἐστέναζε διὰ τὸν καθαρόν ἀέρα, διὰ τὸν γλυκὺν οὐρανόν. Σήμερον τὸ κλιβίον τῆς ἡλιώχθης. Οἱ φύλακες ὅλοι ἔλαβον διαταγὴν ν' ἀποσυρθῶσιν. Ἡ στιγμὴ ἐφθασε, φαίνεται. Ἡ Δουϊβέκη μου αὐριον θέλει εἶναι βασίλισσα τῆς Δανίας.

— Αὐριον... εἶπεν ὁ Ὄσκαρ· ἀλλ' ἡ ταραχὴ τῶ ἔκπεσε τὴν φωνήν.

— Βασίλισσα! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη προτερχομένη Βασιλεύς! φοβεραὶ λέξεις! Ἡ χεὶρ του δύναται τὴν ταπεινὴν ἅ ἐγείρη εἰς τὸ ὑπέρτατον ὕψος. Ἄλλ' εἰς τὸ ὕψος αὐτὸ ἡ καρδία μου τρέμει, ἡ κεφαλὴ μου σκοτοδινᾷ. Διατί δὲν εἶναι ἀπλοῦς ὕφαντῆς τῆς Βέργης; Ἡ εὐτυχία μου δὲν θά ἦτον ἡ καίουσα φλόξ τοῦ ἡλίου, δὲν θά ἦτον ἡ λάμψις τοῦ κερανοῦ, ἀλλὰ τὸ ἡμερον, τὸ γλυκὺ φῶς ἀγνώστου ἀστέρος.

— Μὴ μεμφιμαρῆς, παιδίον, εἶπεν ἡ Γρουμβρίγη, διότι ἡ τύχη σέ καλεῖ εἰς τὸν θρόνον. Τὰ χεῖλη σου θά δαψιλεύωσι χάριτας, ἀπὸ τὴν χεῖρά σου θά ἐκρέουσι εὐεργεσίαι. Θά εἶται ὄλου τοῦ λαοῦ ἡ χαρὰ καὶ ἡ πρόνοια, καὶ πανταχόθεν ἀγάπην θά δρέπης καὶ εὐλογίας.

— Μὴ παριστᾷς τὴν εἰκόνα ταύτην τόσον ἐπαγωγόν, ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκαρ. Μὴ τὸ ὄναρ τόσον ὠραῖον, μήπως ἐξυπνήτατα εὖρη δευτήν τὴν ἀλήθειαν. Ἄφες τὴν νὰ προτιμᾷ τὸν ὕφαντὴν τῆς Βέργης, καὶ μὴ ὑψώης ἐπικινδύνως τὸν νοῦν τῆς.

— Νὰ μὴ ὑψώσω τὸν νοῦν τῆς; εἶπεν ἡ γράια. Ἐξ ἐναντίας ἰκανῶς νὰ τὸν ὑψώσω δὲν δύναμαι. Ἴσως αὐριον ὁ Βασιλεὺς τὴν νυμφεύεται.

— Σήμερον, ὑπέλαβεν ὁ Ὄσκαρ μετὰ φωνῆς τεθλιμμένης, ὁ βασιλεὺς ἐκήρυξεν ὅτι νυμφεύεται τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας.

— Τί λέγεις; ἀνέκραξεν ἡ Γρουμβρίγη.

— Εἶναι ψεῦδος! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη ἐντόνωσ, ἐν φῶ φλόξ καὶ ὠχρότης ἐναλλάξ ἠπλοῦντο εἰς τὰς παρεάς τῆς. — Εἶναι ψεῦδος, ἐπανέλαβεν. Ὁ Χριστιανὸς τοῦτο ποτὲ δὲν εἶπε.

— Οὐ μόνον τὸ εἶπεν, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ τὸ ἔγραψε. Καὶ ἔδωκε τὸ πρὸς αὐτὸν διάταγμα εἰς τὴν Γρουμβρίγην, ἥτις τὸ ἀέγνω μεγαλοφώνως.

— Τὸ χρυσίον εἶναι προῖξ τῆς Δουϊβέκης, ἐπρόσθεσεν ὁ Ὄσκαρ· ἡ δὲ χεὶρ τῆς εἶναι ἐλευθέρα. Διὰ βασιλικῆς διαταγῆς δὲν θά θελήσω ποτὲ νὰ τὴν λάβω.

— Ὁ Χριστιανός! λέγει τοῦτο ὁ Χριστιανός! ἀνέκραξεν ἡ Δουϊβέκη μετὰ φωνῆς ἐξερχομένης ἐκ τῆς καρδίας τῆς ὡς ῥήγνυμένης, καὶ ἔπεσεν ἡμιθανὴς εἰς τὸ ἔδαφος.

— Κατάρρα! ἀνεφώνισεν ἡ γράια. Μ' ἐφόνευσε τὸ τέκνον μου! Κατάρρα εἰς αὐτὸν, κατάρρα!

Ἡ Δουϊβέκη ὑπέστη ἀσθένειαν ἐπικινδύνου καὶ μακρὴν, ἥτις εἶχε τῆς φρενήτιδος πάντας τοὺς χαρακτῆρας. Παλλάκις ἐπὶ τῶν παροξυσμῶν αὐτῆς καθή-

πλέκουσα στέμμα, περιέδιδε τὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ λέγουσα ὅτι εἶναι βασίλισσα, διένεμε δωρεὰς καὶ χάριτας. Ἐπειτα δὲ εἰς τὸ χεῖλος τῆς διόρυγος ἐρχομένη, ἔφαλλε τὸ ἄσμα τῶν ὕφαντῶν, καὶ μαδοῦσα τὸ στέμμα, ἔρριπτε τὰ ἄνθη του εἰς τὴν θάλασσαν.

Κατὰ παραγγελίαν τῶν ἱατρῶν ἡ μάμμη τῆς τὴν μετεκομίσει ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐφαίνοντο μεγάλην ἀποτελοῦντα ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας τῆς εἰς τὸ ἐνδότερον τὸς πόλεως, καὶ ἐκεῖ κατ' ὀλίγον ἐφανη κοπάσατα ἡ σφοδρότης τοῦ πάθους τῆς, ἦν διεδέχθη μελαγχολία σιωπηλὴ καὶ ἥσυχος, ὥστε ἡ Γρουμβρίγη ἠλπίζεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ δυνηθῆ, βοηθεῖα καὶ τοῦ Ὄσκαρ, νὰ τὴν μετακομίσει εἰς Βέργην.

Ἄλλ' ἐν τούτοις παρήλθεν εἰς μὴν, καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν λαμπρὰ κωδωνοκρουσία, καὶ ὅλα τοῦ λιμένος τὰ πλοῖα σηματοτόλιστα, ἀνήγγελλον ἑορτὴν μεγάλην. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἶχεν ἀγγελθῆ ἡ Ὀλλανδικὴ ναυαρχὴ καταπλέουσα μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Ἰσαβέλλης, καὶ ὁ βασιλεὺς καταβάς τὴν ὑπεδέχθη εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὅπως οὐδὲ στιγμὴν μείνη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Δανίας; ἄλλως ἢ ὡς βασιλεὺς αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ λιμένος τὴν ἔφερεν ἀμέσως ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν, ὅπου λαμπροστόλιστος περιέμενεν ὄλος ὁ κλῆρος τῆς Κοπεγχάγης διὰ τὴν ἐπίσημον τελετὴν. Ὁ λαὸς ὄλος περιεχυμένος εἰς τὰς ὁδοὺς, μετὰ παραφόρου χαρᾶς ἐπλήρου αὐτὴν εὐφημιῶν καὶ ἀλαλαγμῶν, καὶ ἔτρωον ἄνθη ὑπὸ τοῦς πόδας τῶν ἵππων τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ συνοδεία παρηκολούθει τὴν διόρυγα ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀμάκης, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἐκόπασαν οἱ ἀλαλαγμοὶ, ἠκούσθη γλυκίτα φωνὴ ψάλλουσα τὸ ἄσμα τῶν ὕφαντῶν, καὶ οἱ πλησιέστεροι εἰς τὴν ὄχθην εἶδαν κόρην, ἥτις μετὰ τὴν κόμην λυτὴν, ἔρριπτεν ἄνθη εἰς τὴν θάλασσαν λέγουσα. «Λάβε κῦμα τὸ ἴον εἶναι ἡ εὐτυχία μου. Λάβε τὸν ἰάκυνθον· εἶναι ἡ νεότης μου. Λάβε τὸ βόδιον· εἶναι ἡ καρδία μου. Λάβε κῦμα τὸ κρῖνον· εἶμ' ἐγὼ ἡ ἴδια.» Καὶ τὴν λέξιν ταύτην προφέρουσα, ἠπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐν ᾧ γράια, ἡ γυνὴ, ἐφθάνεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τρέχουσα, ἀποδοῦσα τοὺς παρατεταγμένους στρατιῶτας, καὶ κράζουσα «κρατήτατέ την, σώσατέ την!» Ἀμέσως εἰς νέος ἔρριφθη κατόπιν τῆς εἰς τὰ κύματα, διὰ νὰ τὴν λυτρώσῃ, καὶ αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν περιστώτων. Ἄλλὰ μάτην! Ἡ δυστυχὴς εἶχε πνιγῆ! Τὸ σῶμά τῆς μόνον κατάρθρωσαν ν' ἀλιεύσουν, καὶ προσέτι νὰ σώσωσις ἡμιθανῆ καὶ λειποθυμοῦντα τὸν νέον ὅστις εἶχε πρῶτος ῥιπθῆ, καὶ ὅστις ἦν αὐτὸς ὁ Ὄσκαρ.

Ἄλλὰ τῆς τραγωδίας ταύτης οὐδὲν ἐνόησεν ἡ βασιλικὴ συνοδεία, ἥτις ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς ὄχθης διήρχετο. Μόνον δὲ μεταξὺ δύο ζητοκραυγῶν ἠγέρθη ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ὄχλου φωνὴ δύσσηχος καὶ δεικτα, κράζουσα τρίς — Κατάρρα! κατάρρα! κατάρρα!

Ἐν τούτοις ἐν Βέργῃ οἱ ὕφανται ἠγωνίζοντο πῶς νὰ συλλέξωσι τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ, ἦν τοῖς ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ καταστρεπτικοῦ αὐτοῖς φόρου, καὶ ἡ στενοχωρία τῶν ἦτον μεγάλη, διότι ἀφ' ὅτου ὁ φόρος ἐκεῖνος εἶχεν

ἐπιβληθῆ, ἔμεινε νεκρὸν τὸ ἐμπόριόν των. Εἶχον ἤδη καταφύγει εἰς ἐκτάκτους φορολογίας, εἰς ἐκούσια καὶ ἐπιβληθέντα δάνεια, καὶ ὁμῶς ἡ ἀπαιτούμενη ποσότης δὲν συνειπληροῦτο ἀκόμη, ὅταν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν συντεχνίαν ὁ Ὀσκήρ καὶ εἶπε,

— Φίλοι, συνεργάται, ὁ χρυσὸς ὃν ὀρείλετε εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας, ἐδόθη παρ' αὐτοῦ εἰς ἐμέ. Ἴδὲ τὸ βασιλικὸν ἐγγράφον. Λάβετε το ἐξωπλημένον.

Καὶ κατέθεσεν αὐτὸ ἐμπρὸς τοῦ Συντεχνιάρχου. Χωρὶς δὲ ν' ἀκούσῃ τὰς ἐκφράσεις οὔτε τοῦ θαυμασμοῦ, οὔτε τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Συντεχνίας, ἐξῆλθε, καὶ δὲν ἐράνη πλέον ποτὲ εἰς τὴν Βέργη.

Μετὰ δέκα ἔτη περίπου χωρικοὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ ἀπήντησαν οὐ μακρὰν τῆς Γάνδης γαίαν γυναῖκα ἐκπεύουσαν ἐπὶ τῆς Λεωφόρου, καὶ λαβόντες αὐτὴν, τὴν μετέφεραν εὐθεῶς εἰς παρακείμενον, ἐρημὸν μετόχον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ὅπως ἀποθάνῃ εἰς γῆν ἡγιασμένην, προτεκάλεσαν δὲ καὶ τὸν κατοικοῦντα παρ' αὐτὸ ἀσκητὴν, ὅπως τῇ ἀποδώτῃ τὰ τελευταῖα καθήλοντα.

— Γυναίκα, τῇ εἶπεν αὐτός, διακρίνων ἐν τῷ σκότει τοῦ παρεκκλησίου καὶ ὑπὸ τὸν χονδροειδῆ μακρὸν εἰς ὃν ἦν ἐγκεκαλυμμένη, ὅτι ἀκόμη ἀνέπνεε, γυναίκα, ἂν δύνασαι ἀκόμη νὰ θμιλήσῃς, καὶ ἂν ἔχῃς τί θαρύνον ἐπὶ τῆς ψυχῆς σου, ἀπερχομένη εἰς τὴν αἰωνότητα, εἶπέ το, ὅπως ἐξαιτήσω παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν

πνεον εἰς τῆς μητρὸς τὰς ἀγκάλας. Ἀφ' οὗ ἔπιεν ὀϊνὴν τὴν πικρίαν τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ, ἀνέμιξα εἰς τὸν οἶνόν τῆς πόμα παρασκευασθῆν ὑπ' ἐμοῦ, καὶ προχθὲς ἐξέπνευσε καὶ αὐτὴ, καὶ σήμερον ἐτάφη.

— Φοβερὰ μοὶ λέγεις ἐγκλήματα, ἀνέκραξε φρίτων ὁ ἀσκητής. Ὑψύστον τὴν ψυχὴν σου, καὶ ἐπικαλέσθητι τὴν θεῖαν μακροθυμίαν. Ὁ τὸν ἰηστὴν συχωρήσας, ἔχει καὶ διὰ σὲ θησαυρὸν ἐλέους.

Ἄλλ' ἡ γυνὴ χωρὶς νὰ προτεξῇ εἰς τὰς εὐτελεῖς προτροπὰς ταύτας, ἐξηκολούθησεν.

— Ὁ Βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανὸς ἐδιώχθη τοῦ βασιλείου του. Τῆς ὀχλαγωγίας ἤμην μία τῶν πρωτοεργῶν. Ὁ Χριστιανὸς ἦλθεν ἔπειτα μετὰ ξένων στρατιωτῶν νὰ κατακτήσῃ τοὺς ὑπηκόους του. Ἄλλ' ἐνίκηθη, ἀλλὰ συνελήφθη, καὶ σκέψεως γνομένης μεταξὺ τῶν συμβούλων ποῦ νὰ φυλακισθῇ,

— Εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀμάκης! ἐφώναξα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου, καὶ ὁ ὄχλος ἅπας ὡς ἤλῳ ἐπανάλαβε τὴν φωνήν μου, «εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀμάκης!» καὶ τὸ συμβούλιον ἐνδίδον τὸν κατέκλεισεν εἰς Σονδεμβούργον, τὴν οἰκίαν τῆς νῆσου, καὶ τὸν ἐφύλαττε διὰ δισχιλίων στρατιωτῶν. Ἄλλ' ἀγρυπνότερον ἐγὼ τὸν ἐφύλαττον. Εἰς τὴν φλιάν τῆς θύρας του ἀκαθίσθη, ὡς κακὸς αὐτοῦ, δαίμων ὡς ζῶν τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἐλεγχος. Τὴν φωνήν μου ἤκουεν ὅταν ἦν ἐξυπνος, τὸ φάσμα μου ἐβλεπεν ὅταν ἐκοιμᾶτο καὶ ἐκεῖ μ' ἐβρισκεν ἀνατέλλων καὶ ἐκεῖ μὲ ἀπῆντα δύων ὁ ἥλιος

ἀνάπαυσιν καὶ τὴν κατάταξιν αὐτῆς ἐν σκηναῖς δικαίων.

— Ναί, ἔχω πολλὰ τὰ θαρύνοντα, ἀπήντησεν ἡ γυνὴ μετὰ φωνῆς, ἣν ἀπέπνευγον βαθεῖς γογγυσμοὶ ἀγωνίας. Ἐκεῖ πέραν ὑψοῦται τὸ φρούριον τῆς Ζουγάρδης· ἐκεῖ ἐξῆ ἐξόριστος ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας μετὰ τῶν τέκνων της. Μίαν ἡμέραν ἐπόλησα γάλα εἰς τὰ παιδία, καὶ τὰ παιδία μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξέ-

τέλος ἐπρότεινα νὰ τειχισθῇ ἡ θύρα τῆς φυλακῆς του καὶ ἐτειχίσθη ἡ θύρα. Καὶ τότε, ἀμεριμνοῦσα περὶ αὐτοῦ, ἦλθον ἐδῶ νὰ ἐκτελέσω τὴν πράξιν ἣν ἤκουσας, καὶ ἅμα εἶδα τὰ ψυχρὰ λείψανα τῶν τέκνων καὶ τῆς γυναικὸς του παραδοθέντα εἰς τὴν γῆν, ἔσπευδον σήμερον νὰ τῷ φέρω πρώτη τὴν ἀγγελίαν, ὅτε ὁ θάνατος μ' ἐκοψε τὸν ὁδόν μου, καὶ μ' ἀφῆρεσε τὴν ἀγαλλίασιν ταύτην.

— Ἄλλὰ τίς δαίμων, δυστυχῆς γυνή, σ' ἔσυρεν εἰς τ' ἀνήκουστα αὐτὰ κακουργήματα; ἠρώτησεν ὁ ἀκηχτής, μόλις δυνάμενος νὰ νικήσῃ τὴν ἀποστροφήν του.

— Τίς δαίμων; ἀνέκραξεν ἐκείνη, συλλέξατα εἰς τὴν φωνὴν ταύτην πάσας τὰς ἐκλειπούσας δυνάμεις τῆς. Ὁ δαίμων τῆς ἐκδιήγειρε. Ἄν ἐφαρμάκευσα τὰ τέχνα του, ἐφαρμάκευσε ἐκεῖνος ὅλην μευ τὴν ζωὴν. Ἄν ἐφόνευσα τὴν γυναῖκά του, με' ἤρπαξεν ἐκείνος τὴν κόρην μου, τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς μου καὶ τὴν ἐλπίδα, τὴν ἠτάτησε, τὴν ἐπρόδωκε, τὴν ἐπνίξεν εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Ἄν ἤκουον σκιρτῶσα ἀπὸ χαρὰν τοὺς γογγυισμούς του εἰς τὴν νῆστον Ἀμάκην, ἢ ἠχῶ τῆς νῆσου ἐκείνης ἀντήγει ἀπὸ τοῦ ὄδυρμού μου, καὶ ἢ διόρυξ ἐξωγαυτο ἀπὸ τὰ δάκρυά μου, ὅταν ἐβλεπον παράφρονα ἐμπρὸς μου τὴν κόρην μου.

— Εἶσαι... εἶσαι λοιπὸν ἡ Γρουμβρίγη; ἠρώτησεν ἐκπεπληγμένος ὁ ἀκηχτής.

— Ἡ Γρουμβρίγη, ναί, ἀπεκρίθη αὕτη. Τίς εἶσαι σὺ, καὶ πῶς μέχρις σοῦ ἔρθετε τὸ ὄνομα τῆς Γρουμβρίγης;

— Ἐγὼ εἶμι ἐκεῖνος σὺ ὁ Βασιλεὺς τῆς Δανίας; ἤρπασεν, ἠπάτησεν, ἐφόνευσε τὴν μνηστῆν· εἶμαι ὁ Ὀσκάρ Σειγβρίτ. Ἄλλὰ τῆς καρδίας μου ἀπέβηλον πᾶν ἐπίγειον πάθος, καὶ, ὡς ὀρεῖται πᾶς χριστιανός, ἐσυγχώρησα. Μὴ ἀπέρχεται, μήτερ, τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνιότητος με' μίσους φορτίον! Συγχώρησον τοῖς ἀδικουσί σε, ἵνα συγχωρηθῆς!

— Σὺ δὲν εἶσαι μήτηρ, καὶ ἐσυχώρησας! εἶπε τὸ πρόσωπον ἀγρίως διαστρέφουσα ἡ γυνὴ. Ἐγὼ δύναιμι νὰ συγχωρήσω οὔτε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον οὔτε εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ὁ θεὸς ἂν θέλῃ ἄς μὴ με' συχωρήσῃ! Κατάρρα! κατάρρα! κατάρρα!

Καὶ ἄγριον ἐκπέμψατα γρυσμὸν, ἢ γραία ἐξέπνευσε.

A. 'P. 'P.

ΝΕΑ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΗ.

Ἐν Οὐασιγκτόνῃ, τῆς 5 Νοεμβ. 1851.

Φίλε φίλτατε!

Σὲ βλέπω τρίβοντα κ' ἐξανατρίβοντα τοὺς ὀρθαλμούς σου, ἐνῶ ἀναγινώσκεις τὴν χρονολογίαν τῆς παρούσης μου. « Ὁ Ν., λέγεις, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἐνῶ πρὸ μικροῦ ἔτι ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους ἔχων ἀπόφασιν νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ! Γνωρίζω πόσον ὑπόκειται εἰς συνεχεῖς παροξυσμούς ἀλλοφροσύνης ἀπὸ κἀνένα τοιοῦτον ἐβχτανίζετο βεβαίως ὅτε, ἀντὶ τῆς πρωτεύουσας τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἔγραφε τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀμερικανικῆς.

Καὶ ὅμως, φίλτατε, σὲ βεβλιῶ ὅτι εἶχον ὅλα μου τὰ λογικὰ ὅτ' ἐχρονολόγητα τὴν ἐπιστολήν μου. Εἶ-

μαι πραγματικῶς εἰς Οὐασιγκτόνῃν, καὶ ὄχι εἰς Παρισίους, ἀπὸ δὲ τὴν ἀλλαγὴν δὲν θέλω κερδήσει μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ἡ Πανδώρα σου· διότι, ὅποια ἐπιστημονικῶς ἢ τεχνολογικῶς περίεργα νὰ σὲ γράψω, ὡς με' παρήγγειλας, ἀπὸ πόλιν ἧτις δὲν θέλει, κατὰ τὰ φαινόμενα, βραδύνει νὰ μεταβληθῇ καὶ πάλιν εἰς ἡρωστειῶν κρατῆρα; Τίς δύναται νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν φίλων τῆς εἰρήνης γραμμάτων καὶ τεχνῶν, ἐκεῖ ὅπου τὴν ἀκαθεκτὸν ἐμφύλιον ἐρίδα, διαδέχεται ἴσως μετ' ὀλίγον ἀκαθεκτότερος ἐμφύλιος πόλεμος; « Ὁ Καίσαρ θέλει διαβῆ τὸν Ρεϋβίκωνα; Τὸ Καπιτώλιον θέλει σωθῆ ἀπὸ χήνας ἢ ἀετούς; » Αἱ προαιώνια αὐταὶ ἐρωτήρειαι αἰτινες ἐπέπλησσαν τοὺς πολλοὺς φρίκης, ἀλλὰ καὶ ἕτερον συγχρόνως τοὺς ἀγοραίους, ἢ ὡς ἂν ἤθελον εἰπεῖ σήμερον οἱ Γάλλοι τοὺς *baudauds*, τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, ἐπληκτον ἀδιακρίτως τὸς ἀκοῆς μου εἰς Παρισίους ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγον, ὅπου καὶ ἂν ἐστρεφόμην. Ἄλλὰ φοβοῦμαι μὴ, ἰσχυρὸν με' κατέκρινας ὡς ἀλλοφρονοῦντα, με' κατηγορήσης καὶ ὡς δειλόν. Ἐὰν ὅμως ἐνθυμηθῆς ὅτι ἀποστρεφόμενος τοὺς ὀλεθρίους εἰς τὴν πατρίδα διαπληκτισμούς ἐφυγον τὴν Ἑλλάδα, θέλεις ἐννοήσαι καὶ διὰ τί ἀφήκα τὴν Γαλλίαν τὴν ὁποῖαν ἀγαπῶ, ὄχι ἵτα τῆ φυάτη με, ὡς ὁ Καραῆς, ἀλλ' μετ' αὐτὴν. Καὶ ὅμως δὲν ἀπελιπίζομαι οὔτε διὰ τὴν μίαν οὔτε διὰ τὴν ἄλλην, ἂν καὶ οἱ φρονιμώτεροι τῶν Γαλλῶν πιστεύουσιν ὅτι αὕτη μὲν κατήτησεν ἀδιοίκητος, ἐκείνη δὲ ὑπὲρ τὸ δέον εὐάγωγος. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἀκολουθῶ πάντοτε ὅτι ἐγγραφον τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Ἀθήναις, καὶ ὅτι συμβουλεύει ὁ Κικέρων, εἰ καὶ πολλάκις ὁ συνετώτερος οὗτος τῆς ἐποχῆς του διδάσκαλος δὲν ἐτήρησεν ὅσα ἐδίδασκεν. Ὀρθώτερον ἄλλο, λέγει, δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ χρηστός πολίτης, τοῦ νὰ ρίψῃ καλυμμα ἐπὶ τῶν συμφορῶν τῆς πατρίδος του, καὶ νὰ ἀναθίσῃ τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Δία, οὔτινος ὁ δάκτυλος δὲν ἐλιτρέπει νὰ ὑπερβῶσιν ὠρισμένα τινὰ ὄριζ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Προβλέπω ὅτι ἐν τῇ θερμότητι τῆς φιλοπόλεμῆς σου καρδίας θέλεις ἀντιτάξει εἰς τὴν συμβουλὴν ταύτην τοῦ σοφοῦ Ῥωμαίου, τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου, κηρύττοντα ἀτιμον τὸν ἐν στάσει μηδεμιᾶς μερίδος γινόμενον. Τοῦτον ἐπεκαλέσθησαν, φίλε, καὶ ἄλλοι πρὶν σοῦ, λησμονήσαντες ὅμως πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ὁ Σόλων κατεδίκαζε τὸν ἀπέχοντα μερίδος, καὶ ὄχι κομμάτων καὶ φατριῶν, ὡς ἔχομεν σήμερον.

Ἄλλὰ ταῦτα, φίλε, ἀδιάφορα εἰς τὴν φιλολόγον κ' ἐχθρὰν τοῦ πολιτικοῦ σάλου Πανδώρας· ἄς ἐλθωμεν ἄρα εἰς ἄλλα ἐπιτήδεια καὶ νὰ τέρψωσι καὶ νὰ διδάξωσι τοὺς ἀναγνώστὰς τῆς.

Μὲ παρήγγειλας ὅτε ἀνεχώρησα αὐτόθεν νὰ σὲ ἀναγγέλλω ἐνίοτε τὰς νέας ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις, καὶ αὐτὰς τὰς περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας βελτιώσεις. Ἄλλ' ἐνταῦθα, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, δυσκολώτατον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον εἰς ἐμὲ τὸ ἔργον τοῦτο· διότι, ποτὲ ἴσως δὲν ὑπῆρξε φυλὴ τόσο ἐπιμόνων καὶ με' τόσο ἡμιπεποιηθῆν ἐπιδιδόμενη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν νέων τρόπων συντελούντων εἰς τὴν καλὴν καὶ ταχεῖαν, καὶ ὀλιγοδάπανον τῆς ἐργασίας διεξίκα

γωνήν, ὅτω ἢ Ἀγγλοαμερικανική. Βλέπεις καὶ συναμιλλῶνται τίς νὰ ὑπερβῆ κατὰ ταῦτα τὸν ἄλλον. Δὲν ὑποχωροῦσιν ἐνώπιον οὐδεμιᾶς θυσίας, καί, ὡς ἀληθεῖς τῶν Γραφῶν ὁπαδοί, πάντα δοκιμάζουσι, καὶ τὰ δυσκολώτερα, καὶ τὰ ἀκατόρθωτα, καὶ κατέχουσιν ἐπὶ τέλους τὸ καλόν. Ἀλλὰ, μεταξύ ὧν τὸ προσηλίστερον, τὸ μᾶλλον περισπούδαστον αὐτῶν μέλημα εἶναι ὁ ἀτμός. Τὴν ἀπέραντον αὐτὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου προτέθηκεν εἰς τὰς παρὰ τῆς φύσεως δοθείσας πρὸς αὐτὸν μικρὰς δυνάμεις, ἐμφυλλίζουσι εἰς ὅλα οἱ Ἀμερικανοὶ μ' ἐνθεομανίαν, οὕτως εἰπεῖν, ἀχαλίνωτον. Ὑπαγε εἰς ὅποιον τῶν γνωστωτέρων καταστημάτων ἐκλεξείσιν, καὶ ἔσο βίβλιος ὅτι θέλεις ἰδεῖ μίαν ἢ καὶ δύο νέας ἐφευρέσεις δοκιμαζομένας.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῆς ἀξιολόγου μηχανῆς δι' ἣν ἀπεφάσισα νὰ σ' ἐπιστείλω τὴν παρῶσαν, μηχανῆς ἀναγκαιοτάτης εἰς τὸ ἐπάγγελμά σου, δὲν εἶναι ἴσως ἄτοπον νὰ σὲ εἰπῶ ὀλίγα περὶ τῆς ἀκατασχέτου τῶν Ἀμερικανῶν κλίσεως πρὸς τὰς ἀτμοκινήτους μηχανὰς, τὰς ὁποίας ἀγωνίζονται ἀνεκδοτόως, ὄχι μόνον νὰ καταστήσωσιν ἰσχυροτέρας, ἀλλὰ καὶ νὰ προσαρμόσωσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου. Ἄλλοτε γράφων τις εὐτράπελος πρὸς τὴν Πανδώραν ἐκ Λονδίνου, ἐξέφραζεν ἀστεϊζόμενος τὴν ἰδέαν ὅτι θέλει ἐφευρεθῆ καὶ μηχανή, τὴν ὁποίαν οἱ ξενόδοχοι, προσκολλῶντες περὶ τὰς σιαγόνας τῶν γεωσμένων, θέλουσι μετρᾶ πόσον τρώγουσιν. Ἀλλὰ τὸν ἀστεϊτμόν τοῦτον φοβοῦμαι μὴ μεταβάλωσιν εἰς πρᾶγμα οἱ Ἀμερικανοί· διότι αὐτοὶ δὲν περιορίζονται εἰς τὸ νὰ ἀναζητήσωσι τὰ τελευταῖα ὄρια τῆς ὀλικῆς καὶ κτηνώδους δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, ἀλλὰ προσπαθοῦσι νὰ ἐμφυτώσιν εἰς αὐτὸν νοῦν, καὶ εὐστροφίαν καὶ ἐπιτηδειότητα δακτύλων. Ἄκουσον διὰ νὰ θαυμάησιν καὶ σὺ

Εἰς τὰ νομισματοκοπεῖα τῶν, αἱ μηχανὴν ὑπάρχουσιν οὕτω πως διατεθειμέναι, ὥστε, ἀνὰ δέκα λεπτά τῆς ὥρας, παρυσιάζεται ἀγγεῖον στενὸν καὶ μακρὸν, περιέχον ἀριθμὸν τινα ἐπιτεταρωμένον νομισμάτων ἀχαράκτων ἀλλὰ συγχρόνως ἀναβλαστάνουσι, κινούμενοι ἀπὸ ἀτμόν, καὶ δύο δάκτυλοι σιδηροί, οἱ τινες, λαμβάνοντες ἐν πρὸς ἓν τὰ νομίσματα τ' ἀποθέτουσιν ἐντὸς πυξίδος. Ἐπιτελοῦνται δὲ ταῦτα μετὰ ἰσχύον ἀκρίβειαν ὥστε πολλάκις ἔμεινα ὥρας ὀλοκλήρους κεχηγῶς, παρατηρῶν τὸν περίεργον ἐκείνον μηχανισμόν. Μετ' αὐτὸν ἐθαύματα καὶ ἄλλην μηχανὴν ἀπλουστάτην μὲν, μετροῦσαν ὁμῶς αὐτομάτως ἐντὸς δύο λεπτῶν τῆς ὥρας πεντακόσια θρόνια ἢ πέρπερον, ἢ δέκα χιλιάδας δραχμῶν!

Κρίνω περιττόν νὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τῶν ἀμαξῶν, ἐπειδὴ ἴδον ὅτι περὶ αὐτῶν ἔγραψεν ἡ Πανδώρα, καὶ διότι αἱ καταβαλλόμεναι πολλαὶ καὶ τελεφερόροι προσπάθειαι εἰς τὸ ν' ἀποκτήσωσι καὶ ταχύτητα καὶ δύναμιν ἀνωτέραν, εἶναι ἀδιάκοποι. Πρότινος καιροῦ μία μόνη μηχανὴ ἀτμαμάξης, τρέχουσα τάχιστα, συμπαρέσυρεν 25 ὄχηματα περιέχοντα 989 πύλλας βραβακίου, ἢ ὁμάδας 58,000 περίπου.

Ἐφημερίς τις τοῦ Νεοεβραίου ἔχει πιστήριον ἀτμοκίνητον δι' οὗ ἐκτυποῦνται ἀνὰ πᾶσαν ὥραν εἴκο-

πέντε χιλιάδες, φύλλων ἦτοι 417 τὸ λεπτόν, καὶ 7 τὸ δευτέρον αὐτοῦ! Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐφευρέθη πρὸς ἑνὸς ἔτους· καὶ σημειωτέον ὅτι ἕως τότε αἱ δυνατώτεραι ἐξετύπων δεκατέσσαρας μόνον χιλιάδας τὴν ὥραν, καὶ ὅτι πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἕθεωρεῖτο ὡς θαῦμα μηχανὴ τις ἐκτυποῦσα δέκα μόνον χιλιάδας! Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου γίνεται μεγίστη χρῆσις τῆς λέξεως πρόδος, ὅπου, μόλις μαθηθόντες νὰ ψιτταίζωμεν ὀλίγας συλλαβὰς, λέγομεν περυσιωμένοι· ὅτι προωδευτάμεν ὡς γίγαντες, ἐπιθύμουν νὰ μὲ εἴησιν πῶς ἔπρεπε νὰ ὀνομάζωμεν τὴν ἀνηθῶς γιγαντιαίαν ταύτην πρόδον; Καὶ ὁμῶς μέχρι τοῦδε, πλὴν τοῦ μηχανισμοῦ τῶν δύο δακτύλων, ἐὲν σὲ ὁμίλησα παρὰ περὶ τῆς κτηνώδους δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ.

Ἴδον ἐν Βοστώνῃ μηχανὴν ἐφευριθεῖσαν πρὸ ἑνὸς σχεδὸν ἔτους, δι' ἣς τυποῦνται καὶ διπλοῦνται συγχρόνως αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία. Ἡ μηχανὴ αὕτη σύγκειται ἐξ ἀριθμοῦ τινος κυλίνδρων ξυλίνων καὶ κώνων μεταλλίων ὀστίνες, ἀμα μετὰ τὴν τύπωσιν τῶν φύλλων, παραλαμβάνοντες αὐτὰ διὰ ταινιῶν, τὰ διαβιβάζουσι πρὸς διαφόρους δευθύνσεις διὰ τῶν κυλίνδρων. Ἐνῶ δὲ τὸ φύλλον μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον, λαμβάνει ἀνὰ μίαν διπλόην, καὶ ἔπειτα πιεζόμενον ἀρ' ἐκάστου αὐτῶν, σχηματίζεται ὅπως προσδιώρισεν ὁ ἐκδότης, καὶ φθάνον εἰς τὴν ἄκραν τῆς μηχανῆς, ρίπτεται ἐντὸς κανίστρου, ὅπου τὰ φύλλα συσσωρεύονται τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Καὶ ὁμῶς ἡ ἀξιοθαύμαστος αὕτη μηχανὴ εἶναι καὶ ἀπλουστάτη, καὶ ταχυεργός, καὶ πρὸ πάντων ἀκριθῆς ἐκτελεστῆς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου παραγγέλματος « φείδου χρόνου, » τὸ ὁποῖον ἔδογματίσεν μὲν σοφὸς Ἕλληνας, οὐτινος ὁμῶς παραγνωρίζουσι τὴν ἀξίαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Καὶ τῶντι, φαντάσθητι πόσου χρόνου καὶ πότης ἐργασίας γίνεται οἰκονομία, ὅταν τὰ φύλλα δίδωνται οὕτω πως διπλωμένα εἰς τὸν βιβλιοδέτην, καὶ μάλιστα εὐρυθμότερον ἢ ὅπως γίνεται διὰ τῆς χειρὸς. Ἀλλὰ παρὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο ὑπάρχει καὶ ἄλλο ὄχι εὐκαταφρόνητον, ἢ ταχυτέραν, λέγω, διάδοσιν τῶν βιβλίων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐφημερίδων. Ὅ,τι λοιπὸν ἐγένετο μέχρι τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ὑπὸ πολλῶν χειρῶν καὶ βραδέως, γίνεται ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ ἀπλουστάτης μηχανῆς καὶ τάχιστα.

Ἐνταῦθα ἐνδέχεται ν' ἀντιπᾶξῃ τὴν παρατηρησὶν τὴν ὁποίαν ἤκουσα, πολλάκις καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτήν, ὅτι ἡ ἐφευρέσις καὶ τελειοποίησις τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν βλάπτει τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ἄλλ' ἡ ἰδέα αὐτὴ μὲ φαίνεται ἐσφαλμένη, διότι ἡ τάξις αὕτη δὲν καταστρέφεται ἀλλ' ἀναγκάζεται νὰ μεταφέρῃ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα τὴν ἐργασίαν τῆς· ὥστε ἡ προερχομένη ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν βραχιόνων ὑπὸ τῶν μηχανῶν βλάβη, εἶναι ὅλως πρωτοφανής. Ὡς ἀποδείξιν δὲ ἐπαναλαμβάνω τὸν λογικώτατον συλλογισμόν τὸν ὁποῖον ἀνέγνων εἰς τὸν Πίλιον τοῦ Νεοεβραίου.

α Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως, λέγει, τῶν ἀτμοκινήτων

πιστηρίων αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία ἐξετυπῶντο διὰ πιστηρίων χειροκινήτων, καὶ μέγας ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων εἰς ταύτην τὴν βιομηχανίαν· ἀλλ' ὁ ἀέρας κατέτρεψεν αὐτήν. Ποῖον ὅμως ὑπῆρξε τὸ ἀληθὲς ἀποτέλεσμα τῆς νέας ἐφευρέσεως; Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων εἰς ἄλλους ἐν γένει τοὺς κλάδους τῆς τυπογραφίας ὑπερεδιπλασιάσθη· ὁ δὲ λόγος εἶναι ἀπλούστατος. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἀέρας συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν βιβλίων, ἦτο πολλὰ φυτικὸν ἢ αὐξήθη ἡ κατανώλιωσις αὐτῶν, καὶ ἐπομένως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μηχανουργῶν, τῶν συντακτῶν, τῶν στοιχειοθετῶν, τῶν βιβλιοδετῶν, τῶν διανομέων, τῶν ἀνταποκριτῶν, καὶ πολλῶν ἄλλων.

« Τὰ ἀτμοκίνητα πιστηρία, προσθέτει ἡ αὐτὴ ἐφημερίς, φέρουσιν εἰς πέρας ἐντὸς πέντε ὥρῶν σύγγραμμα, εἰς τὴν τύπωσιν τοῦ ὁποῦ ἡτολοῦντο ἄλλοτε 200 στοιχειοθεταὶ καὶ πισταί. Ἄν ὁ τοῦ ἀτμοῦ ἐφημερίς ὡς ἡ ἡμετέρα ἤθελε πωλεῖσθαι 40 λεπτὰ τὸ φύλλον, καὶ ἀντὶ πενήτηκοντα γιλιῶν ἀντιτύπων τὰ ὁποῖα ἔχομεν σήμερον καθ' ἡμέραν, ἤθελον μόνις ἔχει πέντε χιλιάδας. Σήμερον μεταχειρίζομεθα διακοσίους ἀνθρώπους διὰ τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ἐφ' ὅτ' ἠθέλομεν μεταχειρίζεσθαι μόνις εἴκοσιν, οἷτινες οὐκ ἤθελον μισθοδοτεῖσθαι ἐπίσημοι ἀνδρες. Εἰς ταῦτα ἂν προστεθῆ καὶ ἡ ἐργασία τὴν ὁποίαν προμηθεύομεν εἰς τοὺς στοιχειοθετάς τοὺς χροτοποιούς, καὶ ἄλλους, εἰς οὐδένα θέλει μείνει ἡ ἐλάχιστη ἀμφιβολία ὅτι δὲν ἠκατέωθη ἀλλ' ὑξήθη ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ τῆς τυπογραφίας μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμοκινήτων πιστηρίων. Τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα διήρουν ἄλλοτε ἐξ ἑτῆ, σήμερον κατατρίβονται ἐντὸς ἐξ ἑβδομάδων, καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ κατακαίσομεν χάρτην ὅσον ἑξαπαιῶ μιν πρὶν ἐν τῷ διαστήματι ἐνὸς μηνός! »

Πῶς σὲ φαίνεται, φίλε, ὁ συλλογισμὸς οὗτος; Καὶ τί λέγεις διὰ τὴν διπλωτήριον μηχανήν; Καὶ ἀμφιβάλλω μὲν ἂν ποτε διαβῆ αὕτη τὰ κατώρλια τῶν Ἑλληνικῶν τυπογραφικῶν καταστημάτων· φροῶ ὅμως ὅτι δὲν θέλουσι κακίσει τὴν Παρθένον εἰ ἀναγνωστικῆς, ἐν μάθωσι δι' αὐτῆς ὅτι ὁ ἀέρας κατήνηται καὶ νοήμων, χάρις εἰς τὴν εὐεργέτιδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπιμονῇ ἀνδρῶν καταγινομένων εἰς ἔργα θεοκ. καὶ ὅχι εἰς λογαμαχίας αἷτινες κατέστρεψαν ἀλλὰ δὲν ἀνήγειραν ποτε τὰ ἔθ.π.

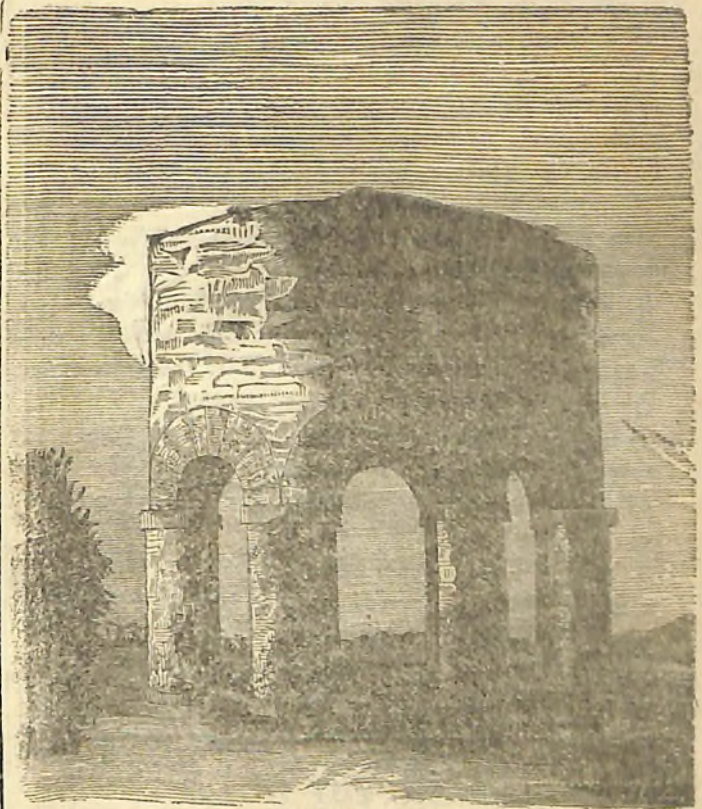
N.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ ἘΝ ΑΜΕΡΙΚῃ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ (1)

Τὴν εἰκονογραφίαν ταύτην μετὰ τῆς ἀκριβοῦς πε

(1) Ὅρα περὶ τῆς κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς περὶ τῶν Σκανδιναυῶν, διατριβὴ ὑπὸ Ἰ. Δ. Κηλάλα, ἐν τῇ Ἀποθήκῃ τῶν Ἐλληνικῶν καὶ Τερπνῶν γνῶσεων, ἔτος 1848 σελ. 15-17.

ριγραφῆς τοῦ παριστανόμενου οἰκοδομήματος ἐπεμψε πρὸ τίνος καιροῦ ὁ Κ. Οὐέββος ἐξ Ἀμερικῆς (Webb) πρὸς τὴν ἐν Κοπενάγη Β. Ἐταιρίαν τῶν ἀρχαιολόγων τῆς Ἀρκτοῦ. Ἐκ τῆς περιγραφῆς δὲ ταύτης ἐξάγεται ὅτι τὸ οἰκοδομημα τοῦτο ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει Νεολιμενεῖῳ (Newport) τῆς νήσου Ῥοδο-Ἰσλανδίας (Rhod Island), ὅπου εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν *Althinos múlos* καθότι μετὰ τὴν εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐποίκησιν τῶν εὐρωπαϊῶν, ἧτις συνέβη κατὰ τὸ 1636 ἔτος, μετεποικίθη, φαίνεται, εἰς ἀνεμόμυλον καὶ ὡς τοιοῦτος ἀναφέρεται εἰς τὴν διαθήκην τοῦ κατὰ τὸ 1678 ἀποβιώσαντος Βενεδίκτου Ἀσνόλδου διοικητοῦ τῆς νήσου ἐκείνης. Ἀκολούθως ἐχρησίμευσεν καὶ ὡς ἀποθήκη, ἀλλ' οὐδεμία παράδοσις σώζεται περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ. Κρίνοντες ὅμως ἐκ

τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν νῆσον ἐνυπαρχουσῶν καὶ πάντη διαβρόου κατασκευῆς οἰκοδομῶν, καὶ ἐτι μᾶλλον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοδομήματος, ἧτις εἶναι ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ λεγομένου *romane* (romane) ἢ προγοθτικοῦ, (*antégothique*) πειθόμεθα ὅτι εἶναι Σκανδιναυικὴ οἰκοδομή. Ἀλλὰ πρὸς ποῖον ἄρα γρηπιν κατεσκευάσθη; Βεβαίως δὲν ἐχρησίμευσεν κατ' ἀρχὰς ὡς ἀνεμόμυλος, οὐδ' ὡς ἀποθήκη, διότι τὸ σχέδον καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ οὐδὲν ἄρμόζουσιν εἰς τοιοῦτου εἶδους οἰκοδομῆς· ἡ λαμπρὰ αὐτοῦ κατασκευὴ καὶ τὸ εἶδος τοῦ κτιρίου τὸ ὁποῖον σύγκειται ἐξ ἀκατεργάστων κοκκωδῶν λίθων ἀποδεικνύουσι τρανώτατα ὅτι ἦτο δημόσιόν τι καταστήμα. Ὅθεν ὁ μὲν Κ. Οὐέββος φρονεῖ ἐπιβῆτον οὐκ εἶναι, ὁ δὲ Κ. Ράφνος (Rafn) θρησκευτικόν τι ἢ ἄλλου τοιοῦτου εἶδους κατάστημα, δ' αἰολογῶν τὴν εἰκασίαν

του διὰ τῆς ὑπαρχούσης ὁμοιότητος τοῦ οἰκοδομη-
ματος τούτου μετ' ἄλλων πολλῶν θρησκευτικῶν τῆς
τῶν Σκανδιναυικῶν ἐποχῆς κατὰ διάφορα τῆς Ἀρ-
κτου καὶ Γροελανδίας μέρη, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦ
κατὰ τὴν μονὴν τοῦ Μελλιφόντου (abbaye de Mellifon)
ἐν Ἰρλανδίᾳ ἀρχαίου βαπτιστηρίου, οὗ τὴν πε-
ριγραφὴν ἐξέδωκε τὸ 1830. ὁ Κ. Ὁ Καλλαγάνος,
ἐν ταῖς Ἰρλανδικαῖς αὐτοῦ ἀρχαιότησι.

I. ΔΕ ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατὰ Μανωλατῆν).

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδιον ΜΒ΄.)

Μεγάλη πλειονοψηφία ἐπεκύρωσε τὴν εἰρήνην, καὶ
ἡ αὐτὴ ἐξέστη ὑπὸ ἀγκυλίαισιν. «Τώρα,» ἀνέκραξεν
ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ, «εἶναι ὁ υἱός μου βασιλεύς.»
Ὁ δὲ νέος ἡγεμὼν ἐθεώρησεν ἐκυτὸν ἀπαλλαγέντα
τῆς δουλείας, εἰς ἣν διετέλεσεν ὁ πάππος αὐτοῦ καί,
ὡς ἐλέγετο, ἀμετάτρεπτον ἀπόρασιν εἶχε νὰ μὴ ἀνα-
καλέσῃ πλέον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, εἰς τὰ πράγματα τοῦ.
Οὐτόγους ἐκείνους μεγιστάνας, οἵτινες ἐδύλωσαν
μὲν τοὺς προκατόχους αὐτοῦ, ἐζήτησαν δὲ καὶ αὐ-
τὸν νὰ δουλώσωιν.

Ἄλλ' ἡ μεγληγορία αὕτη ἦτο ἀπερίσκεπτος· διότι
ἡ ἀληθὴς τοῦ ὑπουργείου δύναμις δὲν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ
τῆς πλειονοψηφίας, τὴν ὁποίαν, οὕτως ἢ ἄλλως, ἠδύ-
νατο νὰ ἐπιτύχῃ ἐπὶ εἰδικοῦ τινος ζητήματος. Νεῖα
δὲ προέκυψαν μετ' ὀλίγον δυσχέρεια. Τὸ ὑπουργεῖον
ἠναγκάσθη νὰ εἰσάξῃ νέον μέγαν φόρον, ἐπὶ τοῦ
ζύθου. Εἰς δὲ τοῦτο ἀντίστησαν, οὐ μόνον οἱ συνή-
θεις αὐτοῦ ἀντίπαλοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ὀπα-
δῶν δότι οἱ ἴσθριες ἀείποτε ἀπιστράφησαν πάντα
ἐπὶ τῶν τροφῶν καὶ τῶν ποτῶν δαυμόν. Αἱ περὶ τοῦ
ζητήματος τούτου συζητήσεις ἐπροξένησαν εἰς τὴν
κυβέρνησιν ζημίαν ἀθεράπευτον. Αἱ ἐξηγήσεις τὰς
ὁποίας ἔδωκεν ὁ ὑπὸ τὸν Βύτιον διευθύνων τὰ οἰκονο-
μικὰ Δασοῦτιος ὑπῆρξαν παραδόξως συγκεχυμένα καὶ
ἀτοποὶ, καὶ ἐκίνησαν τὸν καγχασμὸν τῆς βουλῆς. Ὁ
ἄνθρωπος αὐτὸς συνησθάνετο τὴν ἀνικανότητά του
καὶ, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ, κωμικῶς ἀνέκραξε, «Τί
» νὰ κάμω; οἱ παῖδες θέλουσι μὲ καταδεικνύει εἰς τὰς
» ὁδοὺς, ἀνακράζοντες,» «Ἰδοὺ ὁ ἀθλιέστερος τῶν,
» ὅσοι ποτὲ ὑπῆρξαν ὀπογραμματοεῖς τῶν Οἰκονομι-
» κῶν.» Ὁ Γεώργιος Γρενουίλλιος ἦλθεν εἰς βοήθειαν
αὐτοῦ καὶ ἰσχυρῶς ἐλάλησε περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ
θέματος, ἦτοι περὶ τῆς σπατάλης μεθ' ἧς διεξήχθη ὁ
τελευταῖος πόλεμος. Ἡ σπατάλη αὕτη, προσέθηκε,
κατέστησεν ἀπαραίτητον τὴν ἐπιβολὴν νέων φόρων.

προσεκάλεσε δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας νὰ εἰπῶσι ποῦ θέ-
λουσι νὰ ἐπιβάλλωσι τὸν νέον τούτον φόρον, καὶ ἐπέ-
μεινεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ
μακρηγορίας. «Εἰμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε ποῦ» ἐπανε-
λαβε μετὰ φωνῆς μοιοτόνου καὶ ὀπισθοῦν αὐστηρᾶς.
«Ἐρωτῶ, κύριοί μου εἰμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε ποῦ;
» Ἐπαναλαμβάνω, κύριοί μου, τὴν ἐρώτησίν μου.
» ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς ἀπευθύνω τὴν ἐρώτησίν
» μου· εἰπέτε με ποῦ;» Κατὰ εὐτυχήαν, ὁ Πίττ
εἶχεν ἔλθει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὴν βουλὴν καὶ
εἶχε δεινῶς παροργισθῆ διὰ τοὺς γενομένους κατὰ
τοῦ πολέμου ἐλέγχους. Ἐξεδιχῆθη δὲ, ὑποτον-
θορῶσας, μὲ τόνον ὅμοιον τῆς κλαυθμηρᾶς τοῦ Γρε-
νουίλλιου φωνῆς, ἕνα στίχον ἄσματός τινος, τὸ ὀ-
πισθον κάλλιστα ἐγίνωσκον ἅπαντες οἱ βουλευταί·
« Βοσκέ μου ἀγαθὲ, εἰπέ με, ποῦ. » « Ἐάν, » ἀνε-
βόησεν ὁ Γρενουίλλιος, « τοιοῦτοτρόπως θέλετε νὰ
» προσφέρεσθε πρὸς ἀνθρώπους καλῶς ἀνατεθραμμέ-
» νους » Ἄλλὰ δὲν ἐπρόσθαυσε νὰ τελειώσῃ,
δοῦναι ὁ Πίττ ἐπραξεν ὅ,τι συνείθιζε νὰ πράττῃ ὁσά-
κις ἤθελε νὰ δηλώσῃ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ περιφρόνη-
σιν· ἀνέστη δηλαδὴ εὐλαβῶς, ἐχαιρέτισε ταπεινῶτατα
καὶ ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, καταλιπὼν τὸν μὲν
γυναϊκάδελφον αὐτοῦ εἰς σπαιμούς μινίας, τοὺς δὲ
πάντας ἄλλους εἰς σπασμούς γέλωτος· πολὺς δὲ πα-
ρῆλθε καιρὸς πρὶν ἢ ὁ Λόρδος Γρενουίλλιος ἀποβῆ
τὸ ἐμπαικτικὸν ἐπώνυμον τοῦ ἀγαθοῦ βοσκῶ.

Παρεκτὸς τούτων, καὶ ὁ Φῶξ, ὅστις ἦτο τὸ κύ-
ριον τοῦ ὑπουργείου τούτου στήριγμα, μισούμενος
ὑπὸ τῆς Τορυκῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀνέλαθεν ἐ-
σχάτως νὰ ὑπερελήθῃ τὰ συμφέροντα, ἐζήτην τὴν ἀπό-
τῶν πραγμάτων ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν ἀνταμοιβήν· τὴν
ὁποίαν εἶχον ὑποταγεθῆ εἰς αὐτόν. Ὡς τε πρόδηλον ἦ-
το, ὅτι μεταβολὴ τις ἀπέβη ἀπαραίτητος. Καὶ τῷ-
όντι μετ' ὀλίγον, ὁ μὲν Βύτιος παρητήθη, ὁ δὲ Φῶξ
ἀνηγορεύθη ὁμότιμος, μετονομασθεὶς Λόρδος Ὀλλανδ,
ἀνηγορεύθη ὁμοίως, μετονομασθεὶς Λόρδος Ὀλλανδ,
ὁ δὲ Γεώργιος Γρενουίλλιος προεχειρίσθη πρῶτος
θέλει χρησιμεύει ὡς ἀπλοῦν ὄργανον τοῦ Βυτίου.
Ἄλλ' οἱ ἐλπίζαντες τοῦτο, ἠπατήθησαν σφόδρα, διότι
ὁ Γρενουίλλιος, ἐκτὸς τῆς παραδόξου αὐτοῦ φιλοπο-
νίας καὶ ἀκριβολογίας, περὶ ὧν ἤδη ὁμιλήσαμεν, εἶχε
καὶ ἕτερα τινὰ προτερήματα, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων οὐδε-
νὸς ὄργανον ἦτο ἐπιτήδειος νὰ γίνῃ· φιλοτιμίαν φλο-
γῶν, θάρρος ἀτρόμητον, φρόνημα τὸ ὁποῖον ἐνίοτε
ἠδύνατο καὶ ὡς ἀλαζονεία νὰ χαρακτηρισθῆ, κρᾶσιν
ἠδύνατο καὶ ὡς ἀλαζονεία νὰ χαρακτηρισθῆ, κρᾶσιν
δὲ ἀνεπίδεκτον ἀντιλογίας. Ὅθεν ἴδιον ὄλωσ' ἐπεχει-
ρησε νὰ εἰταγάγῃ κυβερνητικὸν σύστημα, σύστημα ὀ-
λεθριώτατον βεβαίως, διότι προέθετο σκοπὸν νὰ πε-
ριτείλῃ μὲν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους, νὰ ταπεινώσῃ
δὲ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου καὶ νὰ ἰδρῦσῃ τὸ ἴδιον κρά-
τος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν δύο ἐκείνων δυνάμεων.
Ὅθεν ἀπ' ἐνός μὲν κατεδίωξε τὸν τύπον, ἀπ' ἑτέρου
δὲ ἔδωκε σαφῶς εἰς τὸν βασιλέα νὰ ἐνοήσῃ, ὅτι δὲν
ἀνέχεται νὰ ἦται μηχανὴ τοῦ Λόρδου Βυτίου, καὶ ἀπῆ-
τησε καὶ ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν θέλει
δῶναι ὧσα ἀχρόσσεως εἰς κίβηνα μυστικὸν σύμβουλον.
Ἐπειδὴ δὲ μετ' ὀλίγον ἔλθῃν ἀφορμὴν νὰ ὑποπτεῦ-

ση, ὅτι ἡ ὑπόχρεσις δὲν ἐτηρεῖτο πολλὰ ἀκριβῶς, καθυπέβλαπτεν εἰς τὸν ἡγεμόνα παραττάσεις ἀνεβεί, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ προθεσμίαν 14 ἡμερῶν, ἵνα ἐκλέξῃ μεταξὺ Βυτίου καὶ τῶν ὑπουργῶν.

Ὁ Γεώργιος Γ' περιήλθεν εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν, εἰδὼς ἔνῳ πρὸ μικροῦ ἔχαιρέν ὡς ἀπλλαγείς ἀπὸ τῆς Οὐίγιγκης τυραννίας, ἥδη ἐβλεπεν ἑαυτὸν ὑποκύψαντος εἰς δυναστείαν φοβερωτέραν καὶ ἐπαχθεστέραν. Ὅθεν ἐτράπη πρὸς τὸν Πίττ' ἀλλ' ὁ Πίττ' δὲν ἤθελε νὰ ἀναλαβῇ τὰ πράγματα ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν Οὐίγαν μεγαστάνων, ὥστε ὁ βασιλεὺς, ὅστις θεώρει ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ δὲν τὸν ἐπέτρεπε νὰ παραδοθῇ πάλιν εἰς αὐτοῦς, ἠναγκάσθη νὰ διατηρήσῃ τὸ ὑπουργεῖον. Καὶ ἔκτοτε, ἐπὶ δύο ὅλα ἔτη, ὁ Γρενουίλλιος ἐκυριάρχησε τῆς αὐτῆς δεσποτικώτερον καὶ προπετέστερον παρά ποτέ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνέβη ἐν τῶν παραδοξοτέρων συμβάντων τῆς ζωῆς τοῦ Πίττ. Ἀέθανι τότε ἐν μιᾷ τῆς Ἀγγλίας ἐπαρχίᾳ μικρὸς τις εὐπατρίδης, Γουλιέλμος Πυνσέντιος καλούμενος, ὅστις ὑπῆρξεν Οὐίγος μὲν τὸ φρόνημα καὶ βουλευτῆς διετέλεσεν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἀννης, ἔκτοτε δὲ ἐπὶ 50 ἔτη τὸν ἰδιωτικόν, ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ, ἡσπασθη βίον. Ὁ Πυνσέντιος αὐτὸς ἦτο σφόδρα ἰδιότροπος καὶ πολλὰ κατὰ τῆς χρηστότητος τοῦ ἡθους αὐτοῦ ἐλέγοντο· ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ φρονήματα, ὥστε ἀπεφάτισεν ἥδη νὰ καταλίπῃ ἅπαντα αὐτοῦ τὰ κτήματα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς τὸν ἰκανότερον αἰ ἐπιρρανέστερον τῶν ἀρχηγῶν τῆς Οὐίγιγκης μερίδος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πίττ προσέλαβεν ἀπροσδοκῆτως ἐτήσιον εἰσὸδήμα 3000 περίπου λιρῶν. Καὶ ἡ τίμη ἐβρε τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὥστε οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐχθίστα πρὸς αὐτὸν διακείμενοι δὲν ἠδύνατο νὰ προσάψωσιν αὐτῷ τὸν ἐλάχιστον μῶμον· διότι ὁ Πίττ οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τὸν εὐπατρίδην ἐκεῖνον, αὐτὸς δὲ πάλιν οὐδένα κατέλιπε συγγενῆ τὸν δυνάμενον ὅπως οὖν εὐλόγως νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἐκείνου.

Καὶ ἡ μὲν τύχη τοῦ Πίττ ἐφαίνετο οὕτως ἀμάζουτα, ἀλλ' ἡ υἰεία αὐτοῦ ἦτο ἀθλιωτέρα παρά ποτέ. Καθ' ὅλην τὴν σύνοδον τὴν ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ 1765 ἀρξαμένην, δὲν φρίνεται οὐδὲ ἀπαξ προσελθὼν εἰς τὴν βουλὴν· ἀλλ' ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς μῆνας κατάκλειστος εἰς μίαν τῶν ἐπαύλων αὐτοῦ, μὴ κινούμενος εἰμὴ διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ εἰς τὸ κλινοκαθεδρῖον, καὶ ἀπὸ τοῦ κλινοκαθεδρῖου εἰς τὴν κλίνην, πᾶσι δὲ μεταχειριζόμενος τὴν χεῖρα τῆς συζύγου καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μυστικωτέραν αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν. Τινὲς τῶν κατηγορῶν τοῦ ἐπιθύριζον, ὅτι κατήνησεν ἀθέατος ὄχι τόσον ἐνεκα τῆς ἀρθρίτιδος, ὅσον προσποιούμενος τὸν ἀσθενῆ. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅσω μέγας, ὅσω λαμπρὸς καὶ ἂν ἦτο ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ἀφελείας ὁμοῦ ἐστερεῖτο. Ἐνῶ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀσθενὸς οὐδεμίαν εἶχε χρεῖαν τῆς συδρομῆς σκηναίων τεχνασμάτων, ἐνῶ ὁ ὑψπέτης αὐτοῦ νοῦς, ἐπρεπε νὰ μετρωρίζεται πολὺ ὑπεράνω πάσης ἐπιτηδεύσεως, δι' ἅπαντος ἐν τούτοις τοῦ βίου συνείθιζε νὰ μεταχειρί-

ζεται αὐτὴν. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν ὑπόπτειον ἤδη, ὅτι ἀροῦ ἐπέτυχεν τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα εἰς ὃ δύναται νὰ φέρῃ ἡ εὐγλωττία καὶ μεγάλαι τῇ πατρίδι προσνεχθεῖσαι ἐκδουλεύσεις, ἀπεφάτισεν νὰ μὴ ἐξευτελίσῃ, νὰ μὴ τρίψῃ ἑαυτὸν, συνεχῶς εἰς τὸ κοινὸν ἐμφανιζόμενος, ἀλλὰ, ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς νόσου, νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀδηλον καὶ ἀπόρρητον, νὰ μὴ ἀνατέλλῃ εἰμὴ ἐκ μακρῶν διαλειμμάτων καὶ μόνον δακίς συμπτώσεων πολλοῦ λόγου ἄξιαι περιστάσεις, τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον νὰ διακοινῶι τοὺς χρητισμοὺς αὐτοῦ εἰς εὐαριθμούς μόνον τινὰς νέους, εἰς οὓς ἡ εὐνοια αὐτοῦ ἐπέτρεπε νὰ προσέρχωνται εἰς τὸν ἱερὸν αὐτοῦ τρίποδα. Ἐὰν τοιοῦτος ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ, ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπέτυχεν ἐντελῶς, διότι οὐδέποτε ἡ μαγεία τοῦ ὀνόματός τοῦ ὑπῆρξεν ἰσχυροτέρα, οὐδέποτε ἡ πατρὶς ἐτίμησεν αὐτὸν μετὰ τοσαύτης δεισιδαίμονος, οὕτως εἶπεῖν, εὐλαθείας, ὅσον ἐν τῷ διαστήματι τοῦ ἔτους ἐκείνου τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἐρημίας.

Ἐνῶ δὲ ὁ Πίττ ἀπέειχε τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆς βουλῆς, ὁ ἀτρόμητος καὶ δῆξ Γρενουίλλιος καθυπέβαλεν εἰς αὐτὴν πρότασιν, ἣτις μεγάλην ἐπέπρωτο νὰ παραγάγῃ ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα τὸ ὅλον ἀνθρώπινον γένος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐμελλε νὰ συναισθανθῇ· διότι προέτεινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χαρτοσήμου εἰς τὰς ἐν τῇ ἀρκτῶ Ἀμερικῇ ἀποικίας, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, τοῦ ἐπαγαγόντος τὴν αὐτονομίαν τῶν ἀποικῶν ἐκείνων. Καὶ ὁμοῦ ἡ πρότασις αὕτη, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο, πολὺ ὀλιγώτερον ἐκίνησε τὴν κοινὴν περιέργειαν ἢ ἕτεραί τις πράξεις σήμερον ὅπως σχεδὸν λησμονηθεῖται. Ὁ βασιλεὺς ἠσθένησεν ὑπὸ τῆς νόσου ἐκείνης, ἣτις βραδύτερον κατέστησεν αὐτὸν ἐπανελημμένως ἀνεπιτήδειον εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Ὁ διάδοχος ἦτο διετής, ὥστε χρεῖα ἐγένετο νὰ κανονισθῶσι τὰ περὶ τῆς ἀντιβασιλείας, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ θρόνος ἤθελε περιέλθῃ εἰς ἡγεμόνα ἀνήλικον. Ὁ Γεώργιος Γ' ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν νὰ διορίσῃ, διὰ διαθήκης, τὸν ἀντιβασιλέα· οἱ δὲ ὑπουργοὶ ὑπόπτειον, ὅτι, ἐπιτραπέντος τούτου, πιθανώτατα θέλει διορισθῆ ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Βύτιος· ὅθεν ἀπήτησαν νὰ συνταχθῇ τὸ νομοσχέδιον τοιοῦτοτρόπως ὥστε ν' ἀποκλειωνται ὅ,τε Βύτιος καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ· ἀλλ' ἡ βουλὴ, συνετώτερον φερομένη, περιέλαβε τὰ τῆς μητρὸς ὄνομα εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων εἰς οὓς ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀρχή.

Ἡ δεδικοιολογημένη ἀποστροφὴ τοῦ Γεωργίου κατὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ ἐκορυφώθη. Τὸ ἐνεστὼς κακὸν ἐφαίνετο αὐτῷ ἀφορητότερον παντὸς ἄλλου. Αὐτὴ ἡ σπεῖρα τῶν Οὐίγαν μεγαστάνων δὲν ἠδύνατο νὰ πολιτευθῇ πρὸς αὐτὸν βαρβαρώτερον ἢ ὅσον ἐπολιτεύοντο οἱ παρόντες ὑπουργοί. Ὅθεν κατέφυγε πάλιν πρὸς τὸν Πίττ, καὶ ἐπαμψε πρὸς αὐτὸν τὸν ἔδονθεῖον, τὸν δοῦκα Κουμπερλάδης. Ἀλλ' ὁ μέγας ἐκεῖνος πολιτικὸς ἀνὴρ περιέπεσεν ἥδη εἰς πλάνην φοβερὰν, περιπλέξασαν τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς δυσχερείας καὶ ἀμηχανίας δεινοτέρας καὶ αὐτῶν ἐκείνων

ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοσύνη του πρότερον τὴν εἶχε διακώπει. Δὲν ἀπέκρουσεν ὑπερηφάνως τὰς γενομένας αὐτῷ μετὰ τοσοῦτης εὐμενείας προτάσεις, δούλωτα ἀκροάτως εἰς τὸν πονηρὸν αὐτοῦ δαίμονα, τὸν Λόρδον Τέμπλην, ὅστις διενήθη νὰ συδιαλλάξη τὸν γαμβρὸν του μετὰ τοῦ Γρενουίλλιου καὶ νὰ κατορθώσῃ αὐτῷ τὴν ὑπὸ τῶν τριῶν ἀδελφῶν, ὡς ἐλεγοντο, συγκρότησιν ὑπουργείου, μηδεμίαν ἔχοντος χρεῖαν οὐδὲ τῆς τοῦ Βυτίου προστασίας, οὐδὲ τῆς τῶν Οὐίγων μεγαλειότητος συνδρομῆς. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς ἠγαγκάσθη μετὰ πολλῆς θλίψεως νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ τοὺς διατηρήσῃ.

Αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν, ἀπαιτήσαντες τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι οὐδέποτε πλέον θέλει προκληθῆ εἰς τὸ συμβούλιον ὁ Λόρδος Βύτιος. Ἡ ὑπόσχεσις ἐδόθη· ἀλλ' οἱ ἀνάγκωγοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι δὲν περιωρίσθησαν εἰς τοῦτο, προσπητήσαν δὲν ἀποπεμφθῆ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λόρδου Βυτίου. Ἡ θέσις τοῦ ὑπαλλήλου τούτου οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιρροὴν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα· ὁ βασιλεὺς παρετήρησε προστούτοις, ὅτι τὴν εἶχε δώσει ἐν ὄψει ζωῆς. Ὁ Γρενουίλλιος ὁμοῦ ὑπῆρξεν ἀμεταπίστος, καὶ ὁ δισκίλευς παρέδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ τοῦτο τὸ θύμα. Τοσοῦτον ἐξημελιώθη τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπερτάτου τῆς πολιτείας ἀρχόντος, καὶ τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ ἀδελθοὶ καρποὶ τοῦ ἀπερικέπτου συστήματος τοῦ Βυτίου.

Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ ἀμνηστία, ὁ Γεώργιος Γ' ἤρχετε νὰ στρέφῃ μετὰ πόθου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν Οὐίγικὴν ὁμάδα, τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ ἔτι τοσοῦτον ἐροῦντο καὶ ἀπεστρέφετο. Ὁ δὲ Διουνοχηρικός, ὁ τοσοῦτον ἀδίκως περιωρισθείς, εἶχε ἀποθάνει πρὸ ὀλίγου, καταλιπὼν διαδοχὸν τοῦ δόμκου καὶ τοῦ ἀξιώματος, παῖδα ἔτι ὁ βασιλεὺς προσεκάλεσε τὸν νέον δοῦκα εἰς τὴν αὐλήν καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ πλείστης εὐμενείας. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἄλλα τινὰ παρόμοια συμπτώματα παρῶν τὸς ὑπουργοὺς, αἵτινες, εἰς τὸ ἐπικρατὸν τῆς ἀναιδείας φθάναντες, ἐτόλμησαν νὰ ἐπιτέρωσιν εἰς τὸν νέον ἐκεῖνον ἡγεμόνα ἐσχάτην τινὰ ὕβριν, δι' ἣν ὁ πάγκπος του ἤθελε διὰ λακτισμάτων κατακρημνίσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς κλίμακος τῶν ἀνακτόρων. Διότι ὁ Γρενουίλλιος καὶ ὁ ἐπιστημότερος τῶν συναδείφων του Βεδφόρδιος, ζητήσαντες ἰδιαιτέραν συνέντευξιν, ἀνέγνωσαν αὐτῷ σχετιστικὰ παραίνεσιν, ἐν ἧ ὁ βασιλεὺς κατηγόρειτο ὡς παραβάτης τῶν λόγων του· περὶ τῆς μη πρὸς αὐτοῦ ἀπεθῶς ἐξεφράζοντο· ὑπεδεικνύετο ὅτι κινδυνεύει ἡ τοῦ Βυτίου κεφαλή· ῥητῶς δὲ προσεκαλείτο ὁ ἡγεμὼν νὰ μὴ δεικνύῃ ὅτι εἶναι δυσηρεστημένος διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν περιέστη, καὶ νὰ πολιτευεταὶ τραχύτερον πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους. Ὁ Γεώργιος Γ' διέκοψε πολλάκις τὴν ἀνάγνωσιν, ἀποφαινόμενος ὅτι ἔπαυσε τοῦ νὰ ἔχῃ εἰσπληθῆ μετὰ τοῦ Βυτίου σχέσιν. Ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ, μὴ προσέχοντες εἰς τὴν διαβεβίωσιν ταύτην, ἐξηκολούθησαν ἀναγινώσκοντες, ὁ δὲ βασιλεὺς διήκουσεν ἤδη αὐτῶν ἐν σιωπῇ καὶ πικρῶν σκεδῶν ὑπὸ ὀργῆς. Ὅταν ἐτελείωσαν, ἔκαμε μόνον ἐν κίνημα, τὸ ὁποῖον ἐδήλω

τὴν ἔφειν τοῦ νὰ μείνῃ μόνος· καὶ ἔπειτα εἶπεν, ὅτι ἐνόμισεν ὅτι θέλει λειποθυμήσει.

Εἰς ἀληθῆ δὲ καταντήτας ἀπόγνωσιν, ἐστράφη αὖθις πρὸς τὸν Πίττ, ὅστις ἐδείχθη πολὺ εὐλαβέστερος καὶ προσηνέστερος ἢ πρότερον, ἀλλ' ἤξιον νὰ συμπαραλάβῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὸν Τέμπλην, τὸν ὁποῖον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, καὶ δικαίως, δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ ὁ βασιλεὺς. Ὅταν ἀνάγκη ἐπὶ τέλους ἐγένετο νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ἀντιπολιτευομένων Οὐίγων ὁμάδα, καὶ συνεκροτήθη ἤδη ἀπὸ αὐτῶν ὑπουργεῖον νέον, πρεσβυτάτου τοῦ μαρκίωτος Ροκίγγαμ, ἀνδρὸς λαμπρῶν ἔχοντος περσοσύνην, πλείστην σύνεσιν, ἀκλήιδωτον χαρακτήρα· καὶ περὶ μὲν τὸν λόγον ἐλαττωμένου, πολιτικῆν ὁμοῦ ἐπιτηδείτητα κεκτημένου οὐ μικρὰν. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆλθε καὶ ὁ Νεοκαστελλίας, ἦτο ἐν γένει ἀσθενὲς λόγῳ ῥητορικῆς δεινότητος καὶ ἐμπειρίας πρακτικῆς, ὥστε κοινῶς ἐφρονεῖτο, ὅτι δὲν θέλει διαρκέσει εἰμὴ ὅσον καὶ αἱ βουλευτικαὶ διακοπαί, ἡ δὲ πρώτη ἡμέρα τῶν ἐν ταῖς βουλαῖς συζητήσεων, θέλει εἶναι καὶ ἡ ἐσχάτη ἡμέρα τῆς ζωῆς του. Ὁ Κάρολος Τσουσένλιος, ἐρωτηθεὶς τί φρονεῖ περὶ τοῦ νέου ὑπουργείου, ἀ μὲν φαίνεται, ἀπήντησεν, ὅτι εἶναι ἐλαφρὸν καὶ κομψὸν καλοκακρινὸν ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ὁμοῦ δὲν δύναται παντάπασιν νὰ χρησιμεύσῃ τὸν χειμῶνα.

Ὅτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ συνετὸς Ροκίγγαμ κτώρῳσεν ἀνακαλύψῃ καὶ ἐφρόντιζε νὰ παραλάβῃ σύμμαχον τινὰ, ὅστις εὐγλωττίαν μὲν ἔχων ὑπερβαλλέυσαν τὴν τοῦ Πίττ εὐγλωττίαν, φιλοπονίαν δὲ ὑπερέτεραν τῆς τοῦ Γρενουίλλιου φιλοπονίας, προσέβητο εἰς τὰς δύο ἐκεῖνας ἀρετὰς περίνοιαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ὕψος, οὐδὲ ὁ Πίττ, οὐδὲ ὁ Γρενουίλλιος ἠδύνατο νὰ μετρωρισθῶσιν. Ἦτο δὲ νέος τις Ἴρλανδός, πρὸ μικροῦ ἐπελθὼν ἀπὸ τῆς πατρίδος εἰς Λονδίον πρὸς ἀναζήτησιν τύχης. Ἐνταῦθα ἀπέκτησε μετ' ὀλίγον φήμην οὐ μικρὰν διὰ τὴν περὶ τὸ γράφειν ἐπιτηδείτητα καὶ διὰ τὴν δεινότητα τὴν περὶ τὸ λέγειν, καὶ ἦτο ἤδη ἰδιάπερος γραμματεὺς τοῦ Λόρδου Ροκίγγαμ. Προήχθη δὲ οὕτω οὐχὶ ἀνευ δυσκολίας τινός· διότι ὁ δούξ Νεοκαστελλίας, ὅστις ἤθελε πάντοτε νὰ κινή τὴν οὐρὰν του καὶ νὰ φουαρῆ, ἐξώρκιζε τὸν πρῶτον Λόρδον τοῦ θησαυροφυλακίου νὰ προσέχῃ ἀπὸ τοῦ τυχοδιώκτου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἀληθὲς ὄνομα ἦτο δῆθεν Ὁ Βούρκε καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἡ αὐτοῦ Γαληνότης ἐγίνωσκεν, ὅτι εἶναι Ἴρλανδὸς θηριώδης, Ἰακωβίτης, Παπιστῆς, κρυφὸς Ἰησοῦτης καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ὁ Ροκίγγαμ ἐγέλασε διὰ τὰ ληρήματα ταῦτα καὶ ἡ Οὐίγικὴ μερίς ἐνισχύθη καὶ ἐκοσμήθη διὰ τῆς εἰς αὐτὴν προσελευσιῶς τοῦ περιωνύμου Ἐδμόνδου Βούρκε.

Εἶχε δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἡ μερίς αὕτη χρεῖαν ἐπικούρων, διότι αἱ περιστάσεις ἦσαν δεινά. Ἐκαστεν ταχυδρομεῖον ἐκόμιζεν ἐξ Ἀμερικῆς εἰδήσεις δυσἀρέστους. Τὸν σπόρον τὸν ὁποῖον ἐσπειρεν ὁ Γρενουίλλιος, προέκειτο ἤδη νὰ τὸν θερίσῃ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ. Τῶν ἀποικιῶν ἡ κατάστασις ὁμοίως πολὺ ἐπινάστασις. Τὸ χαρτόσημον κατεπυρπολήθη· οἱ εἰσπράκτορες ἐπισσώθησαν καὶ μετὰ πτερῶν ἐπεκοσμήθησαν. Πᾶσα σχέσις μεταξὺ τῶν δυσηρεστημένων ἐπαρχιῶν

καὶ τῆς μητροπόλεως διεκόπη τὸ χρηματιστήριον τοῦ Λονδίνου ἦτο ἐκπεληγμένον. Τὸ ἥμισυ τῶν ἐμπόρων τοῦ Βριστὸλ καὶ τοῦ Λιβερπούλ, ἐκινδύνουν νὰ χρωκοπήσωσιν· εἰς δὲ τὰς βιομηχανικὰς πόλεις· Ἔργαται ἐπὶ 10 ἐλιμοκτόνους. Ἐμφύλιος πόλεμος ἦτο ἐπικείμενος, καὶ ἀμφιβολία δὲν ὑπῆρχεν, ὅτι, ἅμα διχοτομηθέντος τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία ἐμελλον νὰ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὴν ἔριν.

Τὸ ὑπουργεῖον προέκειτο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τριῶν ὁδῶν· ἡ πρώτη ἦτο νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ χαρτόσημον διὰ τῆς σπάθης. Τοῦτο ἤθελεν ὁ Γρενουίλλιος, τὸ δὲ παρὰ ὅσον, τοῦτο ἤθελε καὶ ὁ τοσοῦτον ἀποστρεφόμενος τὸν Γρενουίλλιον βασιλεὺς· εἰς τὴν εἶχον οἱ δύο ἄνδρες τοῦτο τὸ κοινόν, τὸ ἀδιάτρεπτον, τὸ ἐπίμονον τῆς γνώμης. Ἐτέρα ἦτο ἡ ὁδὸς, ἣν ἠπάσθη ὁ Πίττ. Αὐτὸς ἐπέσβευεν, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ βουλὴ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ φόρους εἰς τὰς ἀποικίας· ὅθεν ἐθεώρει τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον ὡς ἄκυρον καὶ μὴ ὄντα. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἄκρων ὁδῶν ὑπῆρχε τρίτη τις, ἣν προετίμων οἱ συνετώτεροι καὶ μετριοπαθέστεροι πολιτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνδρες. Αὐτοὶ ἐδογματίζον, ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν πολίτευμα οὐδένα τίθησι περιορισμὸν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως, τῶν Λόρδων καὶ τῆς βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ὡς πρὸς τὴν ὅλην περιφέρειαν τοῦ Βρετανικοῦ κράτους. Τὸ Παρλαμέντον, ἔλεγον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δημιῶσιν τὴν περιουσίαν τῶν ἐμπόρων τοῦ Λονδίνου ἢ ἄλλην εἰς τὴν τοιαύτην μορῆν ἢ μοχθηρίαν νὰ πράξῃ. Ἀλλὰ, καθὼς ἡ σύνεσις καὶ ἡ χρησιμότης ἀποτρέπουσι τοὺς νομοθέτας ἀπὸ δημεύσεων καὶ τοιούτων ἀνοσιῶν ψηφισμάτων, οὕτως ὀφείλου ν' ἀποτρέψωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς φορολογίας τῶν Ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν. Ὁ περὶ φορολογίας λοιπὸν νόμος δὲν πρέπει νὰ διατηρηθῇ, οὐχὶ διότι ὑπερέβαινε τὴν νόμιμον τοῦ Παρλαμέντου ἀρμοδιότητα, ἀλλὰ διότι ἦτο ἄδικος καὶ μὴ πολιτικὸς, μικρὰν παράγων μὲν τὴν ὠφέλειαν, μεγάλην δὲ τὴν δυσχέρειαν. Τὰς ὑγιεῖς αὐτὰς ἀρχὰς ἀπεδέξατο ὁ Ροκ γγάμ καὶ οἱ συνυπουργοὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ Βούρκε ὑπεστήριξε, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, διὰ δημογοριῶν, ὧν τινὲς θέλουν διαρκεῖτε ἐνὸς αἰῶνος διαρκεῖ ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Ἐφθασε δὲ ὁ χειμὼν, συνῆλθε τὸ Παρλαμέντον. καὶ ἡ κατάστασις τῶν ἀποικιῶν ὑπῆρξεν ἐν τῷ ἅμα ἀντικείμενον σφοδρὰς ἐρίδος. Ὁ Πίττ, τοῦ ὁποῦ ἡ ὑγεία εἶχε βελτιωθῆ ὀψωσοῦν, παρέστη αὖθις εἰς τὴν βουλὴν, καὶ, μετὰ πυρῶδους καὶ καταπληκτικῆς εὐγλωττίας, οὐ μόνον τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον κατέκρινεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀποικιῶν ἐπεδοκίμασεν, ἰσχυρισθεὶς ἐντόνως, παρὰ τὴν γνώμην ἑμῶς ὅλων τῶν συνεωτέρων καὶ δοκιμωτέρων περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνδρῶν, ὅτι, κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν πολίτευμα, ἡ υπερτάτη νομοθετικὴ δύναμις δὲν περιεῖχεν ἐν ἑαυτῇ τὸ ἀπεριόριστον φορολογικὸν δικαίωμα. Ὁ Γρενουίλλιος ἔλεγε τὰ ἐκ διζυμῆτος ἐναντία. Κατ' αὐτὸν, οἱ ἀποικοὶ ἦσαν, προδόται· καὶ προδόται ἦσαν οἱ ὑπὲρ αὐτῶν συνηγοροῦντες· φρεγάται δὲ, καὶ κανόνια, καὶ λόγχοι, καὶ σπάθαι, ἦσαν τὰ ἐπιτήδεια εἰς τοιαῦτα νοσήματα φάρμακα.

Οἱ ὑπουργοὶ ἐβάδισαν τὴν μέσσην· προέτεινον νὰ ψηφισθῇ, ὅτι τὸ νομοθετικὸν κράτος τοῦ Βρετανικοῦ Παρλαμέντου ἐπεκτείνεται κυριαρχικῶς, ἐν παντί, ἐπὶ ἅπαν τὸ βασιλεῖον, ἀλλὰ συγχρόνως προέτεινον νὰ καταργηθῇ ὁ περὶ φορολογίας νόμος. Εἰς τὴν πρώτην πρότασιν ἀντέλεξεν ὁ Πίττ· ἀλλ' αὕτη ἐψηφίσθη, μηδενὸς σχεδὸν ἄλλου διαφωνήσαντος. Τὴν δὲ καταργησιν τοῦ νόμου ὑπεστήριξε μὲν ἰσχυρῶς ὁ Πίττ, ἀλλὰ φοβερὰ ἀντιπολιτευομένων σπεῖρα ἀντιπαρετάχθη ὡς πρὸς τοῦτο κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Γρενουίλλιος καὶ ὁ σύμμαχος αὐτοῦ Βεδφόρδιος ἐξεμάνησαν· ὁ Τέμπλης, ὅστις, ἤδη χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ Πίττ, στενωῶς μετὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἦτο συνδεδεμένος, δὲν ἦτο εὐτελής ἀντίπαλος· τὸ δὲ χεῖρισον. πλείστοι βουλευταὶ, οἵτινες, ἂν καὶ ὑπάλληλοι ὄντες, ἤξευρον ὁμῶς ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ὁμοφώνει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐν γένει πολλὰ εὐμενῶς δὲν εἶχε πρὸς αὐτὸ, ἐτοιμαζόντο νὰ ψηφίσωσι κατὰ τῆς ὑπουργικῆς προτάσεως.

Ὁ Ροκ γγάμ καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ ἤξευρον ταῦτα πάντα, ἀλλ' ἀπεφάσιζαν νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὴν περὶ καταργήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου πρότασιν. Εἶχον δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν ἅπαντα τὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ τοῦ βασιλείου συμφέροντα, καὶ εἰς τῶν συζητήσεων ὑπεστηρίχθησαν ἰσχυρῶς. Δύο μεγάλοι ῥήτορες καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες, εἰς δύο διαφόρους ἀνήκοντες γενεὰς, ἠγωνίσθησαν περιφανῶς καὶ πάσῃ δυνάμει ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Τότε ἤκουσεν ἡ βουλὴ τὸν μὲν Πίττ, τελευταίαν φορὰν, τὸν δὲ Βούρκε, πρώτην, καὶ ἐδίστασεν εἰς ποῖον πρέπει ν' ἀποδότη τὸν στέφανον τῆς εὐγλωττίας· διότι ἐβλεπε τῶντι λαμπρὰν μὲν ἡλίου δύσιν, λαμπρὰν δὲ καὶ ἀνατολήν.

Ἐπὶ τινὰ χρόνον ἡ ἔκβασις παρέστη ἀμφίβολος, εἰς πολλὰς ψηφοφορίας οἱ ὑπουργοὶ ἐκινδύνευαν τὸν ἕσχατον κίνδυνον. Ἐπὶ ἐνὸς ζητήματος 12 ὑπάλληλοι βουλευταὶ ἐψήφισαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Ροκ γγάμ ἠθέλησε νὰ τοὺς παύσῃ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνέδωκε. Τελευταῖον ἐπῆλθεν ἡ κρίσιμος ἡμέρα. Τὸ κατὰ τῆς βουλῆς ἐβρίθην ἐμπόρων ἀπανταχόθεν τοῦ κράτους συρρέουσάντων εἰς αὐτήν. Ἡ συζητήσις παρετάθη πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ψηφοφορίας δὲ γενομένης, οἱ ὑπουργοὶ ἐπέτυχον πλειονοψηφίαν μεγάλην. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου φόβος καὶ ἡ κραυγὴ ὅλων τῶν ἐμπορικῶν τοῦ βασιλείου πόλεων κατίσχυσαν τῆς συμμαχίας τῆς αὐτῆς μετὰ τῆς ἀντιπολιτευσσεως.

Περὶ τὰ χαράγματα συννεροῦς τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς ἡμέρας, ἠνεώχθησαν αἱ βύλαι τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν ἀντιπάλων μεριδῶν παρέστησαν εἰς τὸ πλῆθος. Οἱ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου ἀγωνισθέντες ἔτυχον λαμπρῶν ἐπευφημιῶν. Ἀλλὰ προελθόντος τοῦ Πίττ, ἅπαντες οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἐστράφησαν· ἅπαντες οἱ πῖλοι ἐτινάχθησαν εἰς τὸν ἄερα· τραναὶ καὶ μακροὶ ζητωκραυγαὶ παρέπεμψαν αὐτὸν μέχρι τοῦ φορέϊου· πολλοὶ δὲ θαυμαστῶν ἄμιλος συνώδευσαν αὐτὸν καὶ μέχρι τῆς κατοικίας του. Ἐπειτα ἐξῆλθεν ὁ Γρενουίλλιος,

καὶ ἅμα ἐγνωρίσθη, ἐξεβράαχη κατὰ γίγας συριγμῶν καὶ ἄρῶν. Αὐτὸς δὲ ἐτρέαθη θηριώδης πρὸς τὸ πλῆθος καὶ ἤρπασεν ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν λαϊμόν. Οἱ περιεστῶτες ἦσαν εἰς πολλὴν ἀνησυχίαν, διότι ἐὰν συνέβαινε πάλιν, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ποῦ θέλει καταντῆσαι. Κατ' εὐτυχίαν, ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συνελήφθη ἀπὸ τὸν τράχηλον, εἶπε μόνον· « ἐὰν δὲν πρέ- » πη νὰ συρίζω, κύριέ μου, ἐλπίζω, ὅτι μ' ἐπιτρέ- » πεται τοῦλάχιστον νὰ γελάσω, » καὶ ἐγέλασε κατὰ πρόσωπον τοῦ Γρενουίλλιον.

Ἡ πλειονοψηφία εἶχε κατασταθῆ τοσοῦτον σαφῆς, ὥστε ἅπαντες οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἀπεράσισαν νὰ μὴ ἀντιταχθῶσι πλειότερον κατὰ τοῦ νομοσχεδίου. ἅπαντες ἐκτὸς ἐνός. Ἄλλ' ὁ Γρενουίλλιος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐνδώτῃ οὐδὲ εἰς παρακλήσεις, οὐδὲ εἰς παραιτήσεις. Ὅσω σφοδρότερον ἀπέβαινε τὸ κοινὸν μῆτος, τόσω προήγετο καὶ ἡ ἀκατάσχετος αὐτοῦ τόλμη, καὶ ἠγωνίσθη πεισματωδῶς μέχρι τέλους. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀναγκώσεως, ἤλθεν εἰς δεινὴν πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἔριν, τὴν τελευταίαν τῶν πολλῶν δεινῶν αὐτῶν ἐρίδων. Ὁ Πίττ κατεκεραυνοβόλησε τὸν ἄνδρα, ὅστις ἠθέλε νὰ βιάσῃ τὴν χλαμύδα τοῦ Βρετανικοῦ βασιλέως εἰς τὸ αἷμα τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ. Ὁ Γρενουίλλιος ἀπήντησε μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀφοβίας καὶ πικρίας. « Ἐὰν σήμερον, » εἶπε, « προέκειτο νὰ ἐπι- » βληθῆ ὁ φόρος, ἤθελον τὸν ἐπιβάλεϊ. Τῶν κακῶν » ὅσα εἰμποροῦν ἐξ αὐτῶν νὰ προκύβωσι, ὑπεύθυνος » εἶναι ὁ κατήγορός μου. Ἡ σπατάλη του κατέστη » σε τὸ μέτρον τοῦτο ἀναγκαῖον. Ὅσα δ' ἀπεφάνητο » κατὰ τῶν νομίμων δικαίων τοῦ βασιλέως τῶν Λόρ- » δων καὶ τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων, κατέστησαν » τὸ μέτρον τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἀναγκαῖον. Δὲν τὸν » φθονῶ τὰς ζητοκραυγὰς του· ἐπαίρομαι διὰ τὰ συ- » ρίγματα μου· καὶ ἂν προέκειτο νὰ διαταχθῆ τὸ » μέτρον πάλιν, πάλιν ἤθελον τὸ διατάξαι. »

Ἡ κατάργησις τοῦ περὶ χαρτοσήμου τῆς Ἀμερικῆς νόμου ὑπῆρξεν ἡ κυριωτάτη πράξις τοῦ ὑπουργείου τοῦ Λόρδου Ροκιγγάμ, τὸ ὁποῖον καὶ δι' ἄλλα τινὰ δικαίως ἐπηνέθη, καὶ διὰ τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι, μετὰ μακρὸν χρόνου διάστημα, ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον ἔσχε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ μὴ φθειρῆ βουλευτὰς. Οἱ ἐχθροὶ του προσήψαν εἰς αὐτὸ ἀσθένειαν, υπερηφάνειαν, κομματικὸν πνεῦμα· ἀλλὰ οὐδ' ἡ συκοφαντία αὐτῆ ἐτόλμησε ποτὲ νὰ τῷ προστρέψῃ τὸν μῶμον τῆς διαφθορᾶς. Κατὰ δυστυχίαν τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο, ἂν καὶ ἐν τῶν ἀρίστων ἐξ ὧν ἐκυβέρνησαν ποτὲ τὴν Ἀγγλίαν, ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἐν τῶν ἀσθενεστέρων· διότι, ὡς προείπομεν, ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ἀντιπολιτευομένων, πολεμικοὺς εἶχε καὶ πολλοὺς ὑπαλλήλους του, καὶ αὐτὸν τὸ βασιλεῖα, ὅστις μάλιστα ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀποπέμψῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς συνόδου.

Ἐφθάσαμεν δὲ ἤδη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ζωῆς τοῦ Πίττ, τὸ ὁποῖον, ὅσω καὶ ἂν θαυμάζωμεν τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὰς πολλὰς ἀλλας τοῦ ἀνδρός ἀρετῆς, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ μετὰ θλίψεως πολλῆς νὰ ἐκ-

θέσωμεν. (1) Διότι φρονοῦμεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, παρ' αὐτῷ ἔκειτο νὰ παγιώσῃ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο ὑπουργεῖον, ἐνούμενος μετὰ τοῦ Ροκιγγάμ. Τῶνόντι, τοῦτου γενομένου, ὁ βασιλεὺς ἐπρεπε νὰ διατηρήτῃ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ἢ νὰ διορίσῃ τὸν Γρενουίλλιον, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι ἡ θελε προτιμῆσαι τὸ πρῶτον. Καθότι ἐνθυμῆτο ἔτι, καὶ δικαίως, μετὰ πλείστης ἀγανακτικῆτος τὴν ἀφόρητον τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου τυραννίαν καὶ ἔλεγεν, ὅτι προτιμᾷ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον του τὸν διάβολον μᾶλλον ἢ τὸν Γρενουίλλιον.

Καὶ τί ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Πίττ ἀπὸ τοῦ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Ροκιγγάμ; Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὡμοφώνουν ὡς πρὸς ὅλα τὰ σπουδαῖα ζητήματα, διότι συνεψήφισαν καὶ κατὰ τῆς εἰρήνης, καὶ κατὰ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ λόγου ἄξια μέτρα. Διεφώνουν δὲ περὶ μικρὰ μόνον, καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξια. Εἶχον τὴν αὐτὴν χρησιμότητα, ἀεραϊότητα καὶ ἀποστροφὴν κατὰ τῆς δωροδοκειᾶς. Τὰ προσωπικὰ συμφέροντά των δὲν ἠδύνατο νὰ συγχρουθῶσι. Ἐἴρεσαν εἰς δύο διαφόρους βουλὰς, καὶ ὁ Πίττ αἰείποτε ἀπεφάνητο, ὅτι, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, δύναται νὰ γίνῃ πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου.

Ἄν δὲ δὲν ἐγένετο ὁ συνδυασμὸς ἐκεῖνος, ὁ τοσοῦτον μὲν τῆ πολιτεία λυσιτελής, τοσοῦτον δὲ ἐντιμὸς τοῖς συμβαλλομένοις, τὸ λάθος δὲν ἦτο βεβαίως τοῦ Ροκιγγάμ. Οἱ ὑπουργοὶ ἐπολιτεύθησαν πρὸς τὸν Πίττ μετὰ εὐπειθείας ἧτις δικαίως ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ δουλική, ἐὰν δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα ἀνυποκρίτου πρὸς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός εὐλαθείας, καὶ πολλοῦ ὑπερτοῦ κοινῶν συμφέροντος ζήλου. Πολλὰκις ἔδωκαν αὐτῷ νὰ ἐννήσῃ, ὅτι, ἐὰν ἤθελε νὰ λάθῃ μετοχὴν εἰς τὰ πράγματα, ἦσαν πρόθυμοι νὰ τὸν δεχθῶσι, οὐχὶ ὡς συναδέλφον, ἀλλὰ ὡς προϊττάμενον. Ἀπέδειξαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν, προχειρίσαντες ὁμότιμον τὸν ἄνθρωπον, ὅστις, κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, ἦτο ἐπιστήθιος φίλος του, τὸν ἀρχιδικαστὴν Πράττ. Τί λοιπὸν ἐχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Οὐίγγους; ἢ τί ἀφ' ἐτέρου εἶχε κοινὸν πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἐκεῖνους; ὑπαλλήλους, οἵτινες ἐλέγοντο φίλοι τοῦ βασιλέως, αὐτὸς ὁ μηδέποτε μηδὲν διὰ κολακείας ἢ βραδιουργίας ἀπολαύσας, αὐτὸς τοῦ ὁποίου ἡ εὐγλωττία καὶ τὸ φρόνημα ἐνέπνευσαν τρόμον εἰς δύο γενεὰς ἀνδραπόδων καὶ ἀγυρτῶν, αὐτὸς ὁ δις πανδήμως προχειρισθεὶς κυβερνήτης τῆς πολιτείας;

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ αὐτὴ ἐδελέασε τὸν Πίττ, τὸν ἐδελέαζεν ὅχι διὰ τρόπων ἀγενῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν τεχνασμάτων δι' ὧν ἀλίσκονται αἱ εὐγενεῖς ψυχαί· ὁ βασιλεὺς ἀπεφάσισε νὰ προσοικειωθῆ τὸν μόνον ἄνθρωπον, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀπελάσῃ τοὺς Οὐίγγους, μὴ φέρων τὸν Γρενουίλλιον. Ἐπὶ δὲ τούτῳ, ἀπειδῶς ἐσώρευεν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἔθνους λατρευόμενον ἐκεῖνο εἶδωλον ἐγκώμια, θωπείας, ὑποσχέσεις. Αὐτὸς, αὐτὸς καὶ μόνος ἠδύνατο νὰ διαλύσῃ τὰς φατρίας καὶ νὰ

(1) Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμῆται βεβαίως, ὅτι ὁ γράφων εἶναι Οὐίγγους.

καταβάλῃ ἀπάσας τὰς ἰσχυρὰς πολιτικὰς συμμορίας, Οὐίγους, Τόρεις, Ροκιγγάμ, Βεδφορδίους, Γρενουίλλιους. Αἱ κολακεῖαι αὐταὶ πολλὴν ἐπροξένησαν ἐντύπωσιν, διότι ἦτο μὲν τὸ πνεῦμα τοῦ Πίττ ὑψηλὸν καὶ ἀρρενωπὸν, καὶ ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ πολλάκις ἀγαλίνωτος, αἱ δὲ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὅσον ἐνδέχεται φιλελεύθεραι, αἰετοτε ὅμως ὁ ἀνὴρ πλείστην ἀπέδειξεν εὐλάβειαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα. Ἄμα ἐβλεπε κατὰ πρόσωπον τὴν βασιλείαν, ἢ φαντασίαν καὶ ἢ αἰδῶν αὐτοῦ κατίσχυον ὄλων τῶν δοξασιῶν. Ὁ Οὐίγιμος αὐτοῦ ἐτήκετο, διελύετο, καὶ ὁ Πίττ ἀπέβηκε Τόρως ἀκραϊονέστατος. Πρὸς τούτοις ἐπρέσβειεν εἰλικρινῶς, ὅτι ἦτο καλὸν νὰ συντελεσθῇ εἰς τὴν διάλυσιν ὄλων τῶν πολιτικῶν συμμοριῶν. Ἡ ἐν τῇ πολιτείᾳ βαρύτης αὐτοῦ ἦτο ὄλως ἀνεξάρτητος τῶν πολιτικῶν τούτων συμμοριῶν, ὥστε ἐθεώρει αὐτὰς δυσμενῶς καὶ δὲν διέκρινε τὰς σπείρας τῶν μοχθηρῶν ἀνδραρίων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐνοῦνται εἰμὴ ἐπὶ τῇ λεηλασίᾳ τῶν κοινῶν, ἀπὸ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔνωσιν ἀνθρώπων ἐντίμων, πρὸς ἐπιτυχίαν μεγάλων δημοσίων σκοπῶν.

Ἀνάγκη προστούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν ἀπελάμβανε τὴν προτέραν ὑγείαν καὶ ῥώμην, ἀλλ' εἰς ἀλλόκοτόν τινα εὐρίσκετο βραχμὸν. Οὐδεμίαν μὲν ὑπόνοιαν εἶχεν ἐπι διαδοῆν περὶ τούτου, καὶ ἡ εὐγλωττία του αὐδέποτε ἐξήστραψε λαμπρότερον ἢ ἐπὶ τῶν τελευταίων διαπραγματεύσεων βραδύτερον ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐνθυμήθησαν πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ διαγέρωσι τὴν ἀνησυχίαν των. Αἱ ἐξεις αὐτοῦ ἀπέβησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παράδοξοι. Πᾶς ὄξυς ὁπωσοῦν ἦχος ἐπροξένει εἰς αὐτὸν φρίκην. Ἐνῶ ἦτον ὁ φιλοστοργότερος τῶν πατέρων, δὲν ἠδύνατο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ὑποφέρῃ οὐδὲ τὰς φωνὰς τῶν ἰδίων αὐτοῦ τέκνων, καὶ κατεδαπάνησε χρήματα πολλὰ διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰς παρακειμένας εἰς τὴν ἐπαυλίαν αὐτοῦ οἰκίας, ἐπὶ μόῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ ἔχη γείτονας, τῶν ὁποίων ὁ θόρυβος τὸν ἐτάραττε. Ἐπειτα ἐπώλησε τὴν ἐπαυλίαν ἐκείνην καὶ ἠγόρασεν ἑτέραν, ἐνταῦθα δὲ ἤρχισε πάλιν ν' ἀγοράσῃ δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ οἰκίας. Ἡ δαπάνη τὴν ὁποίαν ἔκαμε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ἀξία μᾶλλον τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἐπανήρχοντο ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς φέροντες τὰ λάφυρα τῶν δυστυχῶν αὐτῆς κατοίκων. Εἰς τὸ κτήμα τὸ ὁποῖον ἐκλυρονόμησεν ἀπὸ τὸν Πυνσέντιον, διέταξε νὰ φυτεύσωσι μέγιστον κεδρῶνα. Καὶ ἐπειδὴ ὅλαι αἱ κέδροι τῆς ἐπαρχίας δὲν ἐξήρχον πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, οὐκ ἐλέγησαν αὐταὶ ἐν Λονδίῳ καὶ δι' ἀμαξῶν εἰς τὸ κτήμα ἐκεῖνο ἐξεπέμφθησαν. Ἐμισθώθησαν δὲ ἄπειροι ἐργάται, ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐνασχολούμενοι, καὶ ἡ ἐργασία δὲν ἔπαυεν οὐδὲ τὴν νύκτα, ἀλλ' ἐξηκολούθει ὑπὸ εὐδοκίμων φωτιζομένη. Οὐδεὶς ἦτο ἐγκρατέστερος τοῦ Πίττ, καὶ ὅμως ἡ σπατάλη τοῦ μαγερείου του ἐξέπληξε καὶ τοὺς ἐπικουρείους αὐτοῦ. Πολλὰ ἀδελφείπτως ἐτοιμάζοντο γέυματα, διότι ἡ ὄρεξις του ἦτο ποικίλη καὶ ἰδιότροπος καὶ εἰς ὁποιαδήποτε στιγμήν ἤθλάνετο τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ γευματίσῃ, ἔπρεπε νὰ ἀμέσως νὰ ὑπάρχῃ τράπεζα ὑπηρετιμένη. Ἡ δύναμις

ἂν ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλα περιστατικὰ, ὧν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον ἦτο μικροῦ λόγου ἄξιον, συνάμα ὅμως λαμβανόμενα καὶ συνδεόμενα μὲ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἀλλόκοτα γεγονότα, δικαιολογοῦσι τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅτι τὸ πνεῦμά του ἔκτοτε εἰς νοσερὰν περιέστη κατάστασιν.

Ἄμα μετὰ τὸ πέρας τῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἔλαβεν ὁ Λόρδος Ροκιγγάμ τὴν παραίτησίν του. Ἐξῆλθε δὲ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, παραπεμπόμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶ φίλων φάλαγγος, τῶν ὁποίων τὴν εἰς τὸν ἡγεμόνον αὐτῶν πίστιν καὶ τὴν χρηστότητα ἠναγκάστησαν νὰ ὁμολογήσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ των. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐξήτησε ποτὲ, ἢ ἔλαβεν, ἢ ἤλπισε σύνταξιν τινα, ἢ ἀμεριμνομέριμναν, τσαούτη δὲ ἀφιλοκέρδεια ἦτο τότε σπανία παρὰ τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν. Ὁ προϊστάμενος αὐτῶν, καίπερ μὴ ὢν ἄνθρωπος μεγαλοφυῆς, προσεκλήρατο ὅμως ὄνομα ἐντιμότατον, τὸ ὁποῖον καὶ μέχρι τέλους ζωῆς ἀκραϊνῆς διεφύλαξε. Διότι κατισχύσας πολλῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἀκατανίκητοι σχεδὸν ἐφαίνοντο, κατέπαυσε μεγάλας καταχρήσεις καὶ ἀπέτρεψε ἐπικρεμᾶμενον ἐμφύλιον πόλεμον. Μετὰ δεκαεξέτη, ἐν ἡμέρᾳ ἀπαισία καὶ φειδῶ, προσεκλήθη πάλιν νὰ σώσῃ τὴν πολιτείαν, τὴν εἰς τὸ χεῖρος τοῦ κρημοῦ ἐξωκέϊλασαν, ὑπὸ τῆς ἀνεπιτηδείότητος αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ἔσοι πολλὰς μὲν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὑπουργεῖον παρενέβαλον δυσχερείας, ἐπὶ δὲ τέλους καὶ κατέβαλον αὐτό.

Ὁ Πίττ ἐφύτευεν εἰς τὸ κτήμα του, ὅτε δι' ἰδιοχείρου ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως προσεκλήθη εἰς τὴν αὐλήν. Ἐδραμε δὲ ἀμέσως εἰς Λονδίον. Ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ παρωξύνθη διὰ τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν ἐταξείδευσεν, ὥστε φάσας εἰς Λονδίον ἐνόσησεν ὑπὸ πυρετοῦ καὶ νοσῶν οὕτω, εἶδε μὲν τὸν βασιλέα, ἀνέλαβε δὲ νὰ συγροτήσῃ ὑπουργεῖον.

Ὁ Πίττ δὲν ἦτο βεβαίως εἰς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἔχων νὰ διεξαγάγῃ πράγματα δύσκολα καὶ ἀκανθώδη. Ἐν ταῖς πρὸς τὴν σύζυγον ἐπιστολαῖς αὐτοῦ, παρεπονεῖτο, ὅτι αἱ συνδιαλέξεις εἰς τὰς ὁποίας ἠναγκάζετο νὰ παρευρίσκηται, ἠρέθιζον τὸ αἷμά του, καὶ ἐτάχυον τὸν τρυγμὸν του. Ἀπὸ ἄλλων δὲ πηγῶν πληροφοροῦμεθα, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ὀμιλίας του, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἐπεθύμει νὰ προσλάβῃ τὴν σύμπραξιν, ἦτο ἀλλόκοτος, βίαιος, δεσποτικός. Τινὰ τῶν ἐπιστολῶν τὰ ὁποῖα ἔγραψε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην σώζονται, καὶ τὸ ὕφος αὐτῶν εἶναι τοιοῦτον ὥστε αὐτὸς ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' δὲν ἠθέλε γράψαι τοιοῦτοτρόπως πρὸς οἰονδήποτε Γάλλον εὐπατρίδην.

Ὁ Πίττ ἀπήνητε δυσκολίας τινὰς περὶ τὴν ἀπόπειραν τοῦ νὰ διαλύσῃ ἀπάσας τὰς φατριάς. Τινὲς τῶν Οὐίγων, τοὺς ὁποίους ἡ αὐτὴ ἠθέλε πολὺ νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Λόρδον Ροκιγγάμ, ἀπέκρουσαν ἀπάσας τὰς περὶ τούτου προτάσεις. Οἱ περὶ τὸν Βεδφορδίον, ἦσαν μὲν πρόθυμοι νὰ διαλύσωσι τὴν πρὸς τὸν Γρενουίλλιον ἐταρείααν, ἀλλὰ ὁ Πίττ δὲν ἠθέλε νὰ παραβῆχθῃ ἀπάσας αὐτῶν τὰς συθήκας. Ὁ Τέμπλην

τὸν ὁποῖον ὁ Πίττ ἤθελε κατ' ἀρχάς νὰ ἀναδείξῃ προϋπάρχοντα τοῦ θησαυροφυλακίου, ἐφάνη ἀμετάτρεπτος. Διότι ἀπὸ τινος ἐκηρύχθη μεταξὺ τῶν δύο ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον καὶ τοσοῦτον στενωῶς ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ συνδεδεμένων κηδεστῶν ψυχρότης. ἧτις δὲν ἔπαυεν ἔκτοτε βραχδαίως προαγομένη. Ὁ Πίττ ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Τέμπλου, διότι ὑπῆρξεν ἐναντίος τῆς καταργήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ὁ Τέμπλης ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Πίττ, διότι ἀπεποιήθη νὰ παραδεχθῆτὸ σχέδιον τῆς συμμαχίας τῶν τριῶν ἀδελφῶν (ἴδε ἀνωτέρω). Ἐπὶ τέλους ὁ Τέμπλης προέτεινε τὴν ἔσθν τῆς ἐξουσίας διαομήν καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω τούτῳ εἶπεν, ὅτι θυσιάζει τὸν ἀδελφόν του, τὸν Γρενουίλλιον. Ὁ δὲ Πίττ ἐθεώρησεν ὑπερβολικὴν τὴν ἀξίωσιν καὶ ἀπεποιήθη ῥητῶς νὰ συνινέσῃ εἰς αὐτήν· ὥστε δεινὴ προέκυψεν ἔρις, καθ' ἣν ἑκάτερος τῶν συγγενῶν διέμεινε πιστὸς εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ Τέμπλου ὤμοσεν ἔχθος, ἡ δὲ τοῦ Πίττ ἐπληρώθη περιφρονήσεως. Ὁ Τέμπλης παρέστησε τὸν Πίττ ὡς τὸν βδελυκτότερον τῶν ὑποκριτῶν καὶ προδοτῶν· ὁ δὲ Πίττ ἐλάλησεν εἰς ὕψος ἄλλο καὶ ἴσως πικρότερον. Κατ' αὐτὸν, ὁ ὁ Τέμπλης ἦτο ἄνθρωπος ἀγαθός, τοῦ ὁποῖου τὸ μόνον δικαίωμα εἰς τὸ νὰ διακριθῆ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι εἶχε μέγα κῆπον μετὰ μεγάλης λίμνης καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ σκιαδῶν καὶ ἔξη τηρίων. Μὴς τὴν εὐτυχῆ σύμπτωσιν τῆς συγγενείας του μετὰ μεγάλου ῥήτορος καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ὠφείλε τὸ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀξίωμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δι' ἰδίων προτερημάτων οὐδέποτε ἤθελεν ἀποκτήσει. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐξάλισε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἤρχισε νὰ φαντάζεται, ὅτι εἰμπορεῖ νὰ συγκροτήσῃ ὑπουργεῖα καὶ νὰ κυβερνήσῃ βασιλείαν· εἶναι τῶνόντι λυπηρὸν, ὅτι ἄνθρωπος κατὰ-ἄλλα εὖ φρονῶν, περιέπεσεν εἰς τοιαύτην πλάνην.

Ἐνικήθησαν ὁμοῦς αἱ δυσχερεῖαι αὗται, καὶ συνεκροτήθη τέλος ὑπουργεῖον οἷον ἐπεθύμει ὁ βασιλεὺς, ὁ ὑπουργεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως ἐτοποθετήθησαν ἅπαντες οἱ προσωπικοὶ τοῦ Γεωργίου Γ' φίλοι καὶ τὸ ὁποῖον, ἐξαιρέσει αὐτῶν, δὲν περιεῖχε πολλοὺς ἀθρόωπους συνειθισσαντας νὰ συμπράττωσι πρὸς ἀλλήλους.

Ἄνδρες οὐδέποτε εἰς οὐδεμίαν ψηφοφορίαν συναπαντηθέντες, παρεκάθησαν ἤδη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ συμβουλίου τράπεζαν. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Γενικοῦ ταμείου τοῦ στρατοῦ διενεμήθη μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, οἵτινες ποτὲ δὲν εἶχον συνομιλήσει μεταξὺ τῶν. Αἱ πλεῖσται τῶν κυριωτέρων θέσεων ἐδόθησαν ἢ εἰς προσωπικοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Πίττ, ἢ εἰς τὰ μέλη τοῦ προηγουμένου ὑπουργείου, τὰ ὁποῖα ἀπεφάσισαν νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Λόρδου Ροκινγκάμ. Ἐκ τῶν πρώτων ἦτο ὁ Πράττ, ἤδη Λόρδος Κάμδεν, ὅστις προεχειρίσθη μέγας Σφραγιδοφύλαξ, καὶ ὁ Λόρδος Σχελδούρμιος, ὅστις διωρίσθη εἰς τῶν γραμματέων τῆς ἐπικρατείας. Εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ἀνήκειν ὁ δούξ Γράφτιον, ὅστις, ἐγίνε πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου, καὶ ὁ στρατηγὸς Κονούος, ὅστις διεφύλαξε τὴν τε ἐτέραν θέσιν τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας, τὸ τε ἔργον τὸ ὁποῖον

καὶ πρότερον εἶχε τοῦ ὑπουργικοῦ ἡγεμόνος τῆς βουλῆς. Ὁ Κάρολος Τσουντένδιος, ὅστις ἀνήκειν εἰς ἐλατὰ κόμματα καὶ πρὸς ὅλα ἀδιαφόρει, ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπογραμματέως τῶν Οἰκονομικῶν. Ὁ δὲ Πίττ ἦτο μὲν πρωθυπουργός, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀνέλαθεν εἰδικὴν πολυάσχολον ὑπηρεσίαν. Ἐχειροτονήθη δὲ κόμης Χαταμίας καὶ ἔλαβε τὴν μυστικὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἀποτυχία, ἢ ὀλοσχερὴς ἀποτυχία τοῦ συνδυασμοῦ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἀνικανότητα τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἄμοιρος ἰκανότητος, τέσσαρες δὲ ἐξ αὐτῶν, ὁ Πίττ, ὁ Σχελδούρμιος, ὁ Κάμδεν καὶ ὁ Τσουντένδιος, ἦσαν ἄνδρες ἐξόχου πνεύματος. Τὸ πλημμελὲς τοῦ συνδυασμοῦ δὲν ἐξεπήγαζεν ἀπὸ τῶν στοιχείων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνηρμολογήθησαν. Ὁ Πίττ ἀνέμιξε τὰ πολέμια αὐτὰ συστατικὰ, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πεποιθήσει, ὅτι θέλει δυναθῆναι νὰ καθυποβάλῃ αὐτὰ εἰς ἐντελῆ μὲν ὑπ' ἑαυτὸν πειθαρχίαν, εἰς ἐντελῆ δὲ πρὸς ἄλληλα ἁρμονίαν. Μετ' ὀλίγον θέλομεν ἰδεῖν, ὅποιον ἀπέβη τὸ πείραμα τοῦτο.

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ νέος πρωθυπουργός ἠσπάσθη ὡς τοιοῦτος τὴν δεξιὰν τοῦ βασιλέως, ἀπέβλασεν ὁ ἀγῆρ ἐκεῖνος τὰ τρία τέταρτα τῆς καινῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπήλαυσε ἀνευ ἀντιζήλου, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὠφείλε τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Δεινὴ κατακραυγὴ ἠγέρθη, οὐχὶ κατὰ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς πολιτείας του τὸ ὁποῖον ἦτο πραγματικῶς ἄξιον αὐστηρᾶς κατακρίσεως, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ἐκεῖνης, ἧτις, καθ' ἡμᾶς, οὐδὲν εἶχε τὸ ἀξιόμηκτον. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ παραδοχὴ τοῦ ἀξιώματος τοῦ δημοτίμου παρήγαγε πάγκοινωνοις δυσχερεῖαι. Καὶ ὅμως οὐδεὶς ποτε Ἀγγλὸς ἀνεδείχθη ἀξιώτερος τῆς τιμῆς ἐκεῖνης, καὶ οὐδεὶς ποτε πολιτικὸς ἀνὴρ πλειότεραν ἔλαβε χρεῖαν τοῦ ν' ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνω βουλευτηρίῳ. Ὁ Πίττ ἦτο ἤδη γέρον· καὶ ἦτο γέρον ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς υγείας του μᾶλλον ἢ ἕνεκα τῆς ἡλικίας. Εἰς τινὰς σπουδαίας περιστάσεις δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἐν τῇ βουλῇ καθῆκον αὐτοῦ εἰμὴ μὲ πρόδηλον τῆς ζωῆς κίνδυνον. Ἐπὶ τῆς συνόδου τοῦ 1764 δὲν εἰσπόρεσε νὰ παρευρεθῆ εἰμὴ εἰς μίαν καὶ μόνην συζήτησιν. Ἀδύνατον ἦτο πλεον εἰς αὐτὸν νὰ ὑποφέρῃ τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν καὶ νὰ ὑπερασπισθῆ τὴν κυβέρνησιν ἐν τῇ τῶν κοινοτήτων βουλῇ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐπιθυμία του νὰ μετατεθῆ εἰς συνέδριον σχολαίτερον καὶ ἀθρομβότερον, ἦτο φυσικωτάτη καὶ εὐλογωτάτη. Οὐδὲν ἦττον τὸ ἔθνος παρέβλεψεν ἅπαντας αὐτοὺς τοὺς λόγους. Οἱ ἄνθρωποι ὅσοι ἐπὶ πλεῖστον ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν τὸν μέγαν βουλευτὴν, διεκρίθησαν ἤδη εἰς τὴν περιύβρισιν τοῦ νεοφύτου Λόρδου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸ Λονδίνον διέμεινε εἰς πᾶσαν τῆς τύχης μεταβολὴν πιστὸν εἰς αὐτόν. Ὅταν οἱ πολῖται ἔμαθον, ὅτι προσεκλήθη ἀπὸ τῆς ἐξόχης του, ὅτι εἰς μυστικὰς μετὰ τοῦ βασιλέως διατέλει συνεντεύξεις, καὶ ὅτι μέλλει ν' ἀναγορευθῆ πρωθυπουργός, κατήντη

σαν έξω φρενῶν ὑπὸ τῆς ἀγαλλιότητος Προπαρσχευαί· τριῶν μηνῶν ὁ Λόρδος Χαταμίας τοσοῦτον περιύβρισε
 ἐγένοντο μεγάλης ἐστῆς καὶ γενικῆς φωτοχυσίας· τοὺς ἄνδρας τούτους, ὥστε ἅπαντες ἐπαρητήθησαν
 καὶ εἶχον ἤδη τοποθετηθῆ οἱ λαμπτήρες, ὅτε ἡ ἐφη- παρωργισμένοι. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, τὸ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ
 μερίς ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὑπὲρ τοῦ ὁποῦο βασιλέως τοσοῦτον πάντοτε ταπεινὸν αὐτοῦ ὕφος ἀπέ-
 ἐκινήθη ὁ τότος ἐκεῖνος ἐνθουσιασμός ἀνηγορεύθη κό- βη, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβου-
 μης. Ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ ἡ ἐστῆ ἀνεκλήθη. Οἱ λαμ- λῖφ ἀφορήτως τυραννικόν. Οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ ἦσαν
 πτήρες ἀφῆρηθησαν ἐκ μέσου. Αἱ ἐφημερίδες ὕψωσαν ἀπλοὶ ὑπάλληλοί του διὰ τὰς ναυτικές, οἰκονομικές,
 τὸν θροῦν τῆς ὕβρεως. Λοιδρογραφαί συγχεόμεναι διπλωματικές ὑποθέσεις. Αὐτὸς δὲ ὁ πρᾶξ Κονουάυς,
 ἀπὸ συκοφαντιῶν καὶ βανούτων σκαυμάτων ἐγένευσαν τὸσοῦτον παρωξύνθη εἰς τινα περίστασιν, ὥστε ἀπεφή-
 τὰ βιβλιοπωλεῖς, τῶν δὲ λοιδρογραφῶν τούτων αἱ νατο, ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον φέρεται ὁ Λόρδος
 πικρότεροι ἐγράφθησαν καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ μοχθηροῦ Χαταμίας οὐδέποτε ἠκούσθη πρὸς δυσμὰς τῆς Κων-
 Τέμπλου. Συρμός δὲ κατήντησε νὰ παραβῆλωσι τοὺς σταντινουπόλεως, μετὰ κόπου δὲ κατώρθωσαν οἱ
 δύο Γουλιέλμους, τὸν Γουλιέλμον Πίττ, καὶ τὸν Γου- φίλοι τοῦ ὑπουργείου νὰ τὸν ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τοῦ
 λιέλμον Πουλτενιῦν. Ἐλέγετο δὲ ὅτι ἀμφοτέροι προσ- νὰ παραιτηθῆ καὶ νὰ καταταχθῆ πάλιν ὑ-ὸ τὴν ση-
 εκτήσαντο, διὰ εὐγλωττίας καὶ πλαστῆς φιλοπατρίας μαίαν τοῦ Λόρδου Ῥοκιγγάμ.

μετ' ἀφοσιώσεως καὶ εὐλαθείας. (Τὸ τέλος εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον)

Ἡ κατὰ τοῦ Πίττ κατακραυγὴ ἐπενήργησεν, ὡς φαίνεται, σπουδαίως εἰς τὰς ἐξωτερικὰς τοῦ τόπου σχέσεις. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸ ὄνομά του εἶχε μαγικὴν τινα δύναμιν εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Οὐερσλίας καὶ τοῦ Ἀγ. Ἰλδεφόνσου (τῆς Ἰσπανίας). Ἀγγλοὶ περιηγούμενοι εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην εἶχον παρατηρήσει, ὅτι εἰς αἵθουσαν βριθούσαν μεγαληγόρων Γάλλων ἤρκει νὰ δοθῆ ἐλαχίστη νύξις, ὅτι εἶναι πιθανὸν νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Κ. Πίττ εἰς τὰ πράγματα, διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ ἀμέσως βαθεῖα σιωπὴ· ὅλοι οἱ ὄμοιοι ἀμέσως ὑψοῦντο, ὅλα τὰ πρόσωπα ἐμηχύνοντο. Ἡδὴ δὲ κατὰ δυστυχίαν, ὅλαι αἱ αὐλαὶ, συγχρόνως μὲ τὴν εἶδησιν ὅτι ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἔμαθον ὅτι ἀπέβλεπε τὴν ἀγάπην τῶν ὁμογενῶν του. Καὶ καθὼς ἔπαυσε τοῦ νὰ ἀγαπᾶται οἰκοί, ἔπαυσε νὰ ἦναι σοβερός εἰς τὰ ἐκτός. Τὸ ὄνομα τοῦ Πίττ ὑπῆρξεν ὄνομα καταπληκτικόν, οἱ δὲ πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τὰ πνεύματα διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χαταμίας.

Αἱ δὲ δυσχέρειαι, ὅσαι περιστοίχιζον τὸν νέον πρωθυπουργόν, ὑψάνον καθ' ἑκάστην διὰ τὸν δεσποτικὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐφέρετο πρὸς πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἄνθρώπους. Ὁ Λόρδος Ῥοκιγγάμ ἐπολιτεύθη ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ὑπουργείου μετὰ πλείστης μετρίότητος, εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ νέον ὑπουργεῖον θέλει ἀκολουθήσει τὰς ἀρχὰς τοῦ προηγουμένου, ἠγωνίσθη μάλιστα νὰ καταπέσει πολ- λού: ἐξ αὐτῶν νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Οὕτως ὁ Σῶνδερς καὶ ὁ Κέπελ, δύο μάλιστα διακεχειμένοι ναυτικοί, εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ παραιτήσωσι τὸ Ναυτικὸν διευθυντήριον, τὸ ὁποῖον πολλὴν εἶχε χρεῖαν τῆς ὑπηρεσίας των. Ὁ δούξ Πορτλάνδ ἦτο πάντοτε Λόρδος Ἀρχιεπιτολάρχης, καὶ ὁ Λόρδος Βεσβοροϋγ, γενικὸς διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων. Ἀλλὰ ἐντός

Ἐπιτολάρχης τῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ποιήσεως, ὡς προσετέθη καὶ ΜΕΤΡΙ- ΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ, ὑπὸ Ἰ. Βενθόλου, καθηγητοῦ τῆς ἐλλ. γλωσσολογίας ἐν τῷ παρεπιστη- μίῳ Ὀ"θωρος. Ἐν Ἀθήναις, 1851.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τοῦ ἄνωθι σημειουμένου βιβλίου ὁ συγγραφεὺς, περατῶν τὸν βραχὺν αὐτοῦ λόγον πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, λέγει ὅτι τριπλῆν ἐλπίζει τὴν ἀπὸ τοῦ βιβλιδάριου του ὠφέλειαν. «Πρῶτον, ὅτι πολλοὶ τῶν ἠτέως ἀμελούντων τῆς μετρικῆς, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς δυσκατάληπτον καὶ ἀπῆλπῆ πραγματείαν, θέλουσι «μεταβάλλει γνώμην»· ἐπεὶ δὲ, εἰσαχθέντος αὐτοῦ εἰς τὰ σχολεῖα, θέλει ἐγείρει καὶ καταστήσει κοινοτέραν «καὶ παρ' ἡμῖν τὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας ρυθμικῆς «αἰσθησίν»· καὶ, ὅτι φιλοτιμηθήσονται καὶ ἄλλοι τινὲς «τῶν λογίων ἀνδρῶν εἰς σύνθεσιν μετρικῆς.»

Τὴν τελευταίαν του ταύτην ἐλπίδα ὁμολογοῦ- μεν ὅτι ὀλίγον τολμῶμεν νὰ συμμερισθῶμεν. Τῶν συγγραφέων τὸ στάδιον, ἀλλαχοῦ ἐστρω- μένον μὲ ἄνηθ, καὶ εἰς δόξαν ἀπολήγον καὶ πλοῦτον, παρ' ἡμῖν διέρχεται διὰ δυσχεριῶν καὶ τρι- βόλων, καὶ τὸ τέρμα αὐτοῦ εἶναι συνηθέστατα ἡ κοι- νὴ ἀδιαφορία· μόλις δὲ τινῶν ξενотρόπων μυθιστο- ρημάτων ξενολόγοι μεταφράσεις τυγχάνουσιν ἴσως προσωρινῆς ὑποδοχῆς, καὶ παροδικοῦ μειδιάματος ὠραίων χειλέων. Διὰ τοῦτο δακτύλιος βλέπομεν ἐξερχό- μενον τῶν ἡμετέρων πιεστηρίων σύγγραμμά τι τῆς τάξεως τῶν κοινωφελῶν, αἰσθανόμεθα εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν διατάζοντα καὶ ἀμβλυδόμενον τὸν κάλαμον τῆς ἐπικρίσεως, καὶ εὐγνωμόνως προσφωνοῦμεν αὐτὸ ὡς προῖον αὐταπαρητήσεως καὶ ἀγώνων ἀφιλοχερδῶν. Ὡς τοιοῦτο, ἀναμφισβήτητον ἀνάγκην ἐρχομένον

νά πληρώσει βιβλίον, εἰς δὲ τὸν συγγραφέα αὐτοῦ ὀλίγην τῶν κόπων του ὑποσχόμενον ἀμοιβήν, ἀναγνωρίζομεν καὶ τὸ τοῦ ἐντίμου καθηγητοῦ. Ἡ ἔλθεις μετρικῆς πραγματείας εὐμεθόδου, περιεκτικῆς καὶ περιλαμβανούσης τὰ κυριώτερα τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνωμοδοτηθέντων ὑπὸ τῶν νεωτέρων φιλολόγων, ἦτον ἐπαισθητοτάτη ἐν τοῖς ἡμετέροις παιδευτηρίοις.

Ὅτι ἡ μετρικὴ εἶναι ἀφρακτὸν βοήθημα τῆς ἑλληνικῆς κριτικῆς, ὅτι εἶναι ὁ πῆχυς, ὅστις πολλάκις καταμετρῶν τὰ ὑποπτα χωρία ἐλέγχει τὸ ὑποβολιμαῖον καὶ νόθον, καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κειμένων, τοῦτο ἕκαστος γνωρίζει ἐγκύβλας εἰς ἀνωτέρας φιλολογικὰς μελέτας, καὶ ποσὸν τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκτιμῶσιν οἱ τῆς φιλολογικῆς ἡμῶν σχολῆς φοιτηταί, ἀποδεικνύει ὁ ζῆλος μεθ' οὗ φοιτῶσιν εἰς τὰς περὶ μετρικῆς παραδόσεις τοῦ συγγραφέως τῆς πραγματείας ταύτης.

Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγων, ἐκεῖνος ὅστις μόνον ἀναγινώσκει τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν ποιητῶν, δὲν δύναται ἀν δὲν ἐνοῆ τὴν μετρικὴν αὐτῶν ὕφην καὶ τὸ προσωδικὸν αὐτῶν ἀποτέλεσμα, νὰ αισθανθῆ ὀλόκληρον τὸ κάλλος αὐτῶν, ὡς ὁ βλέπων ἄνθος στερηθὲν τῆς χροιᾶς του, ἢ ὁ ἀκροῶμενος μελοδράματος χωρὶς μουσικῆς συμφωνίας. Τὸ μεγαλοφυῆς θεβάζει τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως ἐνυπάρχει πάντοτε εἰς τοὺς στίχους τοῦ Ὀμήρου ἢ τοῦ Αἰσχύλου, ὅπως δήποτε καὶ ἀν ἀναγνωσθῶσιν ἄλλ' ἢ χάρις τῆς ἐκφράσεως ἢ καὶ τὸ πλεῖστον τῆς χάριτος ταύτης περιέχει ἢ προσωδία δι' ὃ ἕκαστος ὅστις θέλει νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ αισθανθῆ ἐντελῶς ποιητὴν τινα, πρέπει ἀφεύλωτος νὰ σικειωθῆ καὶ μετὰ τῆς προσωδίας αὐτοῦ.

Ἀλλὰ διότι παραδεχόμεθα τὴν ἀλήθειαν ταύτην, καὶ συνιστῶμεν αὐτὴν μάλιστα ἰσχυρῶς εἰς πάντας τοὺς νέους ὅσοι ζητοῦσιν ἀληθῆ καὶ εὐγενῆ τέρψιν εἰς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν συμμερίζομεθα ὅμως διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἄλλην ἐλπίδα τοῦ συγγραφέως, καθ' ἣν οἱ θεωροῦντες τὴν μετρικὴν ὡς δυσκατάληπτον καὶ ἀπῆδη πραγματεῖαν, θέλουσι μεταβάλλει γνώμην μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου του. Ἡ μετρικὴ, ὅσον καὶ ἀν συντελῆ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν κεκρυμμένων χαρίτων τῶν ποιημάτων, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὅμως μᾶς φαίνεται καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου τούτου ὡς καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως ὅτι μεγάλην χάριν δὲν ἔχει, μᾶς φαίνεται μετὰ ὡς καὶ πρὶν, τέχνη ξηρά, μέτρησης συλλαβῶν καὶ θεωρία χρόνων οὐχὶ λίαν ἐπαγωγὸς, καὶ πολλαχῶς ἀλόγη περιεκεκαλυμμένη, ἀπὸ δυσδιάλυτα σκόπη. Τὰ στοιχεῖα τῆς μετρικῆς δὲν ὑπόσχονται θεβάζει οὔτε παρέχουσι τέρψιν ὅσην αἱ μυθιστορίαι περὶ ὧν ἐλέγομεν ἀνωτέρω· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν πταίει ὁ συγγραφεὺς, οὔτε πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μελετᾶται ὀλιγώτερον τὸ σύγγρμμά του. Τὸ καθ' ἡμᾶς τόσον μάλιστα ξηρὸν καὶ ἐνίοτε δυσκατάληπτον θεωροῦμεν τὴν ὕλην αὐτοῦ, ὥστε ἢ θέλομεν ἐπιθυμῆσαι τινὰς τῶν ἐν αὐτῷ ὀρισμῶν εὐκρινεστέρους ἐνίοτε, καὶ περισσοτέρων ἐκ μέρους τοῦ

συγγραφέως ἐπιείκειαν πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῆς καταλήψεως πολλῶν τῶν ἀναγνωστῶν. Καὶ δι' ὅσους μὲν ἠτύχησαν ν' ἀκροασθῶσι τῶν προφορικῶν παραδόσεων τοῦ ἀξίου καθηγητοῦ, ὑποθέτομεν τοὺς ὀρισμούς του τοὺς ἐπαρκεστάτους καὶ σαφεστάτους. Ἀλλὰ, δὲν λέγομεν ἡ μαθητῆς, ὁ ἑλληνοδιδάσκαλος, ὅστις ἀνευ ἄλλου βιβλίου, καὶ ἀγευστος τῶν προφορικῶν διασαφήσεων περὶ τῆς σημασίας ἐκάστης λέξεως εἰς ἐκάστην θέσιν, θέλει ἀπὸ τοῦ ἐγχειριδίου τούτου νὰ διδαχθῆ, ἴσως καὶ νὰ διδάξῃ, τὴν μετρικὴν, εὐρίσκει ἐν σελ. 13 ὅτι τὸ τὸ σημεῖον ὕ δηλοῖ ὅτι κατ' ἰδιαιτερότητα λόγον ἐτέθη χρόνος βραχὺς ἀντὶ μακροῦ, ἐν δὲ σελ. 22. δηλοῖ χρόνον ἄλογον, λογιζόμενον = 1] 2. Ὅταν λοιπὸν ὁ μαθητῆς ἢ ἑλληνοδιδάσκαλος ἀπαντήσῃ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, πῶς πρέπει νὰ τὸν ἐκλάβῃ, ὡς χρόνον βραχὺν ἀντὶ μακροῦ, ἢ ὡς χρόνον ἄλογον;

Ἐν σελ. 15 ὁ ἀμοθῆς μαθητῆς ἢ ὁ ἀδίδακτος διδάσκαλος ἀπαντᾷ ὅτι (πυρρήχιος, ῥυθμὸς κατιῶν), καὶ οὐ (πυρρήχιος, ῥυθμὸς ἀνωῶν), ἀλλὰ μένει ἐν ἀπορίᾳ, διότι οὐδαμῶς τῷ ἐξηγητῇ τί δηλοῖ ὁ τόνος ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ σημείου. Ἄν ὅμως ἐρευνητικὸν ἔχη τὸ πνεῦμα, στρέφει εἰς σελ. 6 διὰ νὰ μάθῃ ὅτι «οἱ τοιοῦτοι ῥυθμοὶ (δηλ., ὡς εἰκάξει, οἱ ἀρχόμενοι ἐκ τῆς θέσεως) πάντες εἰσὶν ἀνιόντες, οἱ δὲ ἐξ ἄρσεως κατόντες.» Ἄρα ὁ τόνος ἐκεῖνος σημαίνει τὴν θέσιν. Γί δὲ εἶναι θέσις εὐρίσκειται ἐν σελ. 5. Εἶναι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις τὸ ἀσθενέστερον χρονικὸν μόριον, ἄρσις δὲ εἶναι τὸ δυνατότερον. Μένει δὲ εἰς τὸν ἀναγνώστην μόνῃ ἢ ἀπορία ἐκεῖνη, ἐνὸς πυρρήχιου, τῆς λέξεως λόγος φέρ' εἰπεῖν, πῶς νὰ γνωρίσῃ ποῖον εἶναι τὸ δυνατότερον καὶ ποῖον τὸ ἀσθενέστερον μόριον, ποῖα ἢ ἄρσις καὶ ποῖα ἢ θέσις, ἀν ὁ ῥυθμὸς αὐτῆς εἶναι ἀνωῶν ἢ ἀν εἶναι κατιῶν; Καὶ ἄλλη καταφυγὴ δὲν τῷ μένει, εἰμὴ τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ τόσιος (ὀξεῖς, βαρεῖα καὶ περισπωμένη) ἀποτελεῖ τὸ δυνατότερον μόριον ἢ τὴν ἄρσιν, καὶ ἐπομένως ὅτι ὁ τόνος εἶναι ἐν τῶν πρωτίστων στοιχείων τῆς ἀρχαίας μετρικῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν σελ. 42 ἀναγινώσκει ὅτι ὁ τροχαῖος σύγκειται ἐκ τριῶν σημείων, ὧν τὸ πρῶτον δέχεται τὴν κροῦσιν, καὶ εἰς τὸ διάγραμμα τοῦ τροχαίου βλέπει τρία ὦν τὸ πρῶτον ἔχει ὀξεῖαν. Ἄρα μὴ ἢ ὀξεῖα δηλοῖ τὴν κροῦσιν; Τί δὲ εἶναι ἢ κροῦσις; Ἡ κροῦσις εἶναι «ἐντασις δι' ἣς ἕτερον τῶν χρονικῶν μορίων ἐμβριθέστερον τοῦ ἑτέρου δηλοῦται» (σ. 5.). Πῶς δὲ θὰ γνωρίσῃ ὁ μαθητῆς ἐν τινὶ λέξει ποῖον ποῖον ἐμβριθέστερον δηλοῦται; Ἰσως καὶ τοῦτο διὰ τοῦ τόνου; Ταῦτα διαλογιζόμενος, προχωρεῖ εἰς σελίδα 16, καὶ εὐρίσκει πρῶτον ἀντὶ ἐνὸς τόνου, δύο τόνους ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ἔπειτα δύο σημεία ἠνωμένα ὡς διὰ μιᾶς περισπωμένης, καὶ τῶν σημείων τούτων οὐδαμῶς τῷ ἐξηγεῖται ἡ σημασία. Καὶ κατωτέρω ἀπαντᾷ τρία ὦ (σημεῖα βραχειῶν συλλαβῶν), ὧν τὸ πρῶτον φέρει τόνον καὶ ἐνοῦται διὰ περισπωμένης μετὰ τοῦ δευτέρου, καὶ οὗτος τῷ λέγεται κατιῶν ῥυθμὸς· καὶ πλησίον αὐτῶν τρία ἄλλα ὅμοια σημεία, ὧν τὸ πρῶτον ἔχει τὸν τόνον, ἢ τὰ δ' ἄλλα δύο ἐνοῦνται διὰ περισπωμένης, καὶ οὗτος τῷ λέγεται ἀνωῶν

ρυθμός. Καί τότε βλέπει ὅτι ὁ τόνος ἐκεῖνος δὲν σημαίνει τὴν δύναμιν οὔτε τὴν ἄρσιν, ἐν σελ. 30 μάλισθ βλέπει ὅτι ἀνιόντες εἶναι οἱ τροχαῖοι καὶ δάκτυλοι, κατιόντες οἱ ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι, καὶ ἄρχεται θαυμάζων μὴ ἄρα ἄρσις εἶναι ἡ μακρὰ, θέσις δὲ ἡ βραχεῖα, καὶ μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων πλανᾶται τὸ πνεῦμά του ἀνάγνα κατάντα, ἕως οὗ ῥυθμοὶ καὶ τόνοι καὶ χρόνοι, καὶ ἄρσεις καὶ θέσεις στροβιλιζοῦσιν καὶ σημηγδὸν βυμβουῖσιν ἐντὸς τῆς κεφαλῆς του.

Φροδόμεθα δὲ μὴ τι ὅμοιον συμβῆ εἰς τὸν ἀπαρσκειον ἀναγνώστη· καὶ ὡς πρὸς ἄλλους τινὰς ὀρισμοὺς, οἷτινες, ὡς πρὸς ἰδιότας, ἐξ σαφηνίζονται ἱκανῶς. Οἷον ἀρ' οὗ ἐν σελ. 17 λέγεται ὅτι ὁ «*ῥυθμικὸς ἄρμος* γίνεται ἐκ συνεχοῦς συνάψεως ἄρσεως τε καὶ θέσεως,» ἐν σελ. 24 ἐπιφέρεται ὅτι «*ἡ ἐν τέλει ἐκάστου ἄρμου μονοσύλλαβος θέσις δύναται νὰ γίνῃ ἄλογος,»* Ἀλλὰ ποῦ εἶναι; τὸ τέλος ἄρμου Ἐν σελ. 18 λέγεται μόνον ὅτι ὁ ἄρμος δύναται νὰ τελειῶνῃ εἴτε διὰ λέξεως εἴτε διὰ χασμωδίας, εἴτε δι' ἄλλου τοιοῦτου τινός, καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποδὸς μέχρις ἕξ.

Δὲν εἶναι ἀπίθανον εἰς τοὺς δυσουστέρους τῶν ἀναγνωστῶν νὰ φανῶσιν ὀπωτοῦν σκοτεινὰ καὶ τὰ περιτομῆς, ἧτις ὀρίζεται ὡς «*ἀτυμωνία, ἧτις φυλοτεχνεῖται διὰ συνάψεως ποδῶν μὴ ληγόντων συνάμα τοῖς λεξικοῖς, ἀλλ' ἐντὸς τούτων, τρόπον τινὰ, συνυφαινομένων.*» Ἀπαιτοῦνται δὲ αἱ τομαὶ εἰς διάκρισιν τῶν τοῦ στίχου ἄρμων (σ. 35.), ἐνῶ ἄρμος ἴδωμεν ὅτι εἶναι συνεχῆς σύναψις ἄρσεως καὶ θέσεως, στίχος δὲ (σελ. 18) σύναψις ῥυθμικῶν ποδῶν εἰς ἓνα ἢ πλειοτέρους ἄρμους. Οὔτε λίαν σαφῆς θέλει τῶ εἶσθαι ἡ παῦσις (σ. 35) «*ἧτις λογίζεται ἐπὶ τοῦ ῥυθμοῦ σιωπῆ συλλαμβανομένη, ἀντιπαρβαλομένη πρὸς τὴν τομῆν ἧτις γίνεται ἐπιστητῆ δι' ἀνυψώσεως τῆς φωνῆς.*»

Ἀλλὰ φθάνει ὁ πρωτόπειρος ἀναγνώστης εἰς τὰ καθέκαστα τῶν μέτρων, καὶ ἀμέσως μανθάνει (σ. 43) ὅτι «*οἱ τροχαῖοι θαίνονται κατὰ μονοποδίαν ἢ κατὰ διποδίαν,»* καὶ τότε μένει δισταζῶν πότε καὶ διατί κατὰ τὸν ἓνα, πότε καὶ διατί κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, καὶ ὅταν ἀπαντήσῃ στίχον τροχαῖον, ἀπορεῖ κατὰ μονοποδίαν ἢ κατὰ διποδίαν νὰ τὸν μετρήτῃ· καὶ πρὸ πάντων, ἂν εἶναι ἀληθές ὅτι «*ὁ ποιητικὸς ῥυθμὸς φιλεῖ νὰ ἔχῃ ἡ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν λόγον ἰσότητος*» (σ. 20), ὅθεν αἱ ἰαμβικαὶ καὶ τροχαῖαι (διατί ὅμως καὶ αἱ ἀναπαιστικαὶ;) διποδαί, αἱ μονοποδαί τῶν μέτρων τούτων δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοῦτο τὸν καθόλου κανόνα;

Δι' ὧν τούτων καὶ ἴσως ἄλλων τοιοῦτων πολλῶν θέλομεν μόνον ν' ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον βαθύ διὰ τοὺς κοινούς καὶ ἀμύητους τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ πρὸς χάριν αὐτῶν, διότι ἀποτελοῦσι τοὺς πλείστους, ἠθέλομεν ἴσως ἐπιθυμῆσαι ἀφελεστέρην πραγματείαν, ὀλιγώτερον σοφῆν, σκοτεινὴν καὶ παρηννοημένην, προτάττουσαν ἴσως τοὺς συνήθεις καὶ γενικοὺς κανόνας τῶν κοινοτέρων μέτρων, τῶν ἐν χρῆσει εἰς τὸν δραματικὸν διάλογον καὶ τὴν ἐπικὴν ἀφήγησιν, ἐπιτάττουσαν δὲ τὰς ἐξαιρέσεις καὶ τὰ σπανίως ἀπαντώμενα, καὶ μετὰ ταῦτα χωροῦσαν ἕως τὰ λυρικά καὶ τὰ συνθετώτερα μέτρα, ἐν οἷς

περιλαμβάνουσαν καὶ τὰ περὶ βάσεως καὶ ἀναγνώσεως, ἄτινα πεπεισμεθα ὅτι οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν τὸν ἰδιώτην ἡμῶν ἀναγνώστην.

Ἐπὶ πάντῃ δ' ἴσως εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ ἀφορῶν, ἐδύνατο ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐνδιατρίψῃ περισσότερον εἰς τὴν διασάφησιν καὶ ἄλλων τινῶν ἀντικειμένων, οἷον· Τίνες εἰσὶν οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι τῆς διαφόρου τῶν στίχων συνθέσεως ἢ μετρήσεως, ἂν αὐθαίρετως ἢ ἐκ τίνος ῥυθμικῆς ἀνάγκης παρήχθησαν οἱ μετρικοὶ κανόνες, καὶ ἂν ἐπομένως ἔχωσιν ἐν τῇ φύσει τῶν τόνων τί ὄριον καὶ ὅποιον ὅποιαν σχέσιν ἔχει τῆς συλλαβῆς ἢ διάρκειας πρὸς τὴν δύναμιν καὶ πρὸς τὴν ἔκτασιν, ἦτοι τὸ μήκος πρὸς τὴν ἄρσιν καὶ πρὸς τὴν κρούσιν· πῶς τὰ τρία ταῦτα παθῆ δύναται νὰ διακριθῶσιν ἐν τῷ στίχῳ, καὶ ποῖον μέρος λαμβάνει ἕκαστος εἰς τὴν μόρφωσιν αὐτοῦ. Καὶ τέλος ἴσως ὁ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἀκριβῆ ἔνοιαν τῆς ἀρχαίας μετρικῆς προσδοκῶν, ἠθέλε νομίσει αὐτὸ πληρέστερον, ἂν τῶ ἐξήγει διὰ βραχέων πῶς, ἂν κατὰ τινὰς κανόνας καὶ κατὰ τινὰς, ἀπαρτίζονται, καὶ πρέπει νὰ μετρῶνται καὶ κρίνονται καὶ αἱ δυσκολόκαμπτοι ἐκεῖνοι στροφαὶ τῶν ἄσματοκαμπτῶν (σ. 41), οὗς λέγεται ὅτι σκώπτει ὁ Ἀριστοφάνης, αἱ στροφαὶ φέρ' εἰπεῖν τοῦ Πινδάρου.

Τὴν τρίτην δ' ἐλπίδα ἦν ἐκφράζει ὁ συγγραφεὺς, ὅτι «*εἰσαχθέν τὸ βιβλίον αὐτοῦ εἰς τὰ σχολεῖα, θέλει ἐγείρει καὶ καταστήσει κοινωτέραν τὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας ῥυθμικῆς αἰσθησίν, ἀπαζόμεθα μετὰ χαρᾶς, καὶ τόσῳ ἐσμέν πεπεισμένοι ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας μετρικῆς εἶναι χρησιμωτάτη, εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς τοὺς νέους ἡμῶν ποιητὰς, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἐπιθυμητὴν ἀνάπλασιν τῆς ἡμετέρας στιχοουργίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπλὴν ῥύθμισιν καὶ μετὰ κρίσεως χρῆσιν τὴν ἦν ἤδη ἔχομεν, ὥστε λυπούμεθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἠθέλησεν ἐν τῷ παρόντι πονήματι αὐτοῦ νὰ περιλάβῃ καὶ τινὰς νύξεις περὶ τῆς σχέσεως τῶν ῥυθμικῶν στοιχείων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ καταδείξῃ ἂν τι μέρος, πόσον καὶ ποῖον τῆς ἐκείνων προσωδίας σώζεται ἢ δύναται νὰ εἰσαχθῆ παρ' ἡμῖν. Τοιαῦται τινὲς παρατηρήσεις προνοῦμεν ὅτι οὐ μόνον ἰσχυρῶς ἠθέλον χρησιμεῖται εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς νέας ἡμῶν προσωδίας, ἀλλ' ἠθέλον συντελέσει καὶ εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ὀρθοτέραν κατὰληψιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀρχαίας, τὰ ἄγνωστα πρὸς γνωστὰ ἀντιπαρθεύουσα. Ἐννοοῦμεν θεαίως τὸν εὐεξήγητον φόβον τοῦ συγγραφέως, μὴ ἀξήτητας τὴν ὕλην, ἠθέλε καταστήσει τὸ βιβλίον του δοκωδέστερον, δυσέκδοτον διὰ τοῦτο, καὶ, φεῦ! δυσδιάδοτον παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιστάσει δρολογοῦμεν ὅτι ἠθέλομεν κατὰ προτίμησιν θυσιάσει τὸ Ἀγαπησματοάριον, πρῶτον τὸ ὄνομα ἀφεύκτως, καθ' ὃ ἀπάδον πρὸς τὸ ἐμμελές τῶν ἀρχαίων μουσῶν ὀνοματολόγιον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό. Ἄν τὰ τεμάχια τῶν ποιητῶν εἶχον ἐκδοθῆ μετὰ σημείων διευκολυνόντων τὴν μέτρησιν, οἷον σημείων τῶν μακρῶν καὶ βραχέων, τῶν ποδικῶν διαιρέσεων καὶ τῶν τομῶν τῶν ἄρμων, ἢ καὶ μετὰ σχολίων καταδεικνυόντων τὰς ἀνωμαλίας, τὰς ἐξαιρέσεις, τὴν χρῆσιν τῶν βάσεων, τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μακρῶν εἰς βραχεῖα, τὴν ἀντικατάστασιν ποδῶς εἰς*

πόδα, εδύνατο τὸ μέρος τοῦτο τοῦ βιβλίου ἀναμφισβητήτως νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέγα βοήθημα εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μετρικῆς. Ἄλλ' ἀντὶ τῶν 17 σελίδων ἀπλῆς μετατυπώσεως τοῦ I τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ 26 σελίδων μετατυπώσεως τριμέτρων ἰαμβικῶν ἐκ τῶν δραματικῶν διαλόγων, εἰχῶν, δηλαδή, οἵτινες εἰς πᾶσαν χρηστομάθειαν περιλαμβάνονται, εἰς παντὸς μαθητοῦ χεῖρας εὐρίσκονται, ἠθέλομεν προτιμήσει νὰ ἰδῶμεν ἄλλα τινὰ μέρη τῆς μετρικῆς πραγματείας ἀπειδέστερον ἀνεπτυγμένα.

Συγκεφαλαιούντες τὴν περὶ τῆς ὕλης ταύτης κρίσιν ἡμῶν, συνιστῶμεν ἰσχυρῶς εἰς τὴν φιλολογοῦσαν νεολαίαν τὴν ἐπιμελῆ σπουδὴν τῆς Μετρικῆς, καὶ ἐπιθυμοῦμεν μόνον τὸ βιβλίον τοῦτο ἐνιαχοῦ εὐκρινέστερον διὰ τοὺς ἀθηνεστέρους, καὶ ἀλλαχοῦ πλουσιώτερον διὰ τοὺς φιλομαθεστέρους.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ Κ. Πέτρος Μαρτονάρης Σικελὸς, νυμφευθεὶς καὶ ἀποκατασταθεὶς πρὸ ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι, ἀνέφερε πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ὅτι ἐφευρε μηχανὴν ἱκανὴν νὰ κινή τὰ πλοῖα ἀνευ ἀτμοῦ, καὶ ἀνευ ἰστιῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς μηχανῆς ἐνεργούσιν, ὡς ἐμάθομεν, δύο δυνάμεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, προσαρμοζομένη ἐπὶ πλοίου μήκος ἔχοντος 220 ποδῶν, κατέχει εἰκοσι μόνον ποδῶν τόπον, ἐνῶ ἰσοδύναμος ἀτμοκίνητος μηχανὴ κατέχει ὀγδοήκοντα περίπου.

Ἡ δαπάνη, προσθέτει ὁ ἐφευρέτης δὲν ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν 45,000 δραχμῶν, ἐνῶ ἡ ἀπαιτούμενη διὰ τὴν κατασκευὴν μηχανῆς ἀτμοκίνητου φρεγάδας, ἀναβαίνει εἰς τετρακοσίας περίπου χιλιάδας.

Ἡ ἡμερησία δαπάνη τῆς συντηρήσεως, ὡς λέγει ὁ Κ. Μαρτονάρης, εἶναι σμικροτάτη συγκρινομένη πρὸς τὴν γινομένην δι' ἀτμοκίνητον φρεγάδαν· τεσσαράκοντα δραχμαὶ καθ' ἡμέραν ἀρκοῦσι διὰ τὴν μηχανήν· ἀλλὰ πρέπει νὰ δαπανῶνται καὶ ὅταν εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ὅταν ἀπρακτῆ. Δὲν ἔχει δὲ ἀνάγκην οὔτε μηχανικῶν, οὔτε θερμοστῶν· δύο μόνον ἄνδρες ἀρκοῦσι νὰ διευθετῶσιν ὅλα τὰ κατ' αὐτήν.

Ὁ Κ. Μαρτονάρης βεβαιοῖ ὅτι τὴν μηχανὴν του ἐφαρμόζει εὐκόλως καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑπαρχόντων πλοίων τῶν τε ἐμπορικῶν καὶ τῶν μεγαλητέρων πολεμικῶν, καὶ ὅτι ἡ θαλασσοπορία θέλει γίνεσθαι πολὺ ταχύτερα τῆς τῶν ἀτμοπλοίων· δηλαδή, ἐν ὥρᾳ μὲν γὰ λήνης ἐν πλοῖον θέλει διατρέχει 14 μίλια, ἀνέμου δὲ ἀντιπνεόντος, ἡ ταχύτης θέλει αὐξάνει (πρᾶγμα παρὰ τὸ ἔξοκον!) μέχρι μιλίων 20.

Ἡ Κυβέρνησις παρεδεχθεῖσα, ὡς μανθάνομεν, τὴν ἀναφορὰν τοῦ Κ. Μαρτονάρη, προτίθεται νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδημόνων, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ ἐφευρέτης θέλει ὑποβάλει τὰ σχέδια καὶ ἀναπτύξει τὴν βρεῖρεσίην του.

Ο ΕΡΩΣ.

Τῇ Κυρίᾳ Π. * *

I

Τοῦ ἀνθηροῦ μας ἔαρος, ὦ φίλ', ἡ εὐφροσύνη
Ὅταν ἐκ τοῦ μετώπου μας πᾶν σύννεφον μακρύνῃ,
Καὶ εἰς τῆς φαντασίας μας τὸν κόσμον τὸν ὠραῖον
Περιλουώμεθ' ἀπὸ φωῆς ἐκ τῆς ψυχῆς μας βέρον,
Φίλη, εἰς ταύτην τὴν χρυσοῦν περίοδον τοῦ βίου,
Ὁ ἔρωσ εἶναι τρυφερός, ἀγῶς. Ἄλλ' ἐγκαρδίου
Καὶ θερμοῦ ἔρωτος παλμούς περιπαθεῖς γεννώσιν
Αἰ θλίψεις, ὅταν τ' ἀνθημας ἀρχίζουσι νὰ κεντῶσιν!
Ὁ ἔρωσ τῆς αὐγῆς ἡμῶν εἶναι ἐλπίς γελῶτα,
Ἄλλ' ἡ θερμότης τῆς ψυχῆς εἶναι σφοδρὰ καὶ ζῶτα.

II

Ὅταν παρέλθουν τῆς ζωῆς τὰ θέλγητρα τὰ πρῶτα,
Ὡς νέον ἄνθος εἰς ὑγρὰ ῥιφθὲν ποταμοῦ νῶτα,
Ὅπότεν ἡ ῥοδόστεπτος τῆς ἡδονῆς φιάλη
Εἰς λάρνακα ἐμβαπτισθῆ, ὅπου τὸ κύμα πάλλει
Θαλόνῃ καὶ ταρασσόμενον ἀπὸ βρατειᾶν χεῖρα,
Τότε ὁ ἔρωσ σοβαρὸν λαμβάνει χαρακτήρα·
Δὲν παίζει τότε, δὲν γελᾷ ὡς εὐτυχὲς παιδίον,
Εἶναι πιστὸς ὡς οἱ παλμοὶ τῶν πόνων τῶν μυγίων.

III

Τὰ ἄνθη, ὅσα εἰς φαιδρὰν βλαστάνουν πεδιάδα,
Θαλπόμεν' ἀπὸ τοῦ λαμπροῦ ἡλίου τὴν λαμπάδα,
Τὰ μύρα των εἰς μακρυνὰς σκορπιζοῦσιν ἐκτάσεις.
Εἰς τοὺς ἀέρας χάνονται. Ἄλλ' ὅταν πλησιάσῃς
Εἰς ἤτυχον καὶ σκιερὰν κοιλάδα, τῶν ἀνθέων
Τὸ ἄρωμα αἰθάνεσαι εἰς τὴν ψυχὴν σου βέρον.
Οὕτω τὰ μειδιάματα τὸν ἔρωτα φαιδρύνουν·
Πλὴν, φίλη μου, τὰ δάκρυα τὰς ῥίζας του ἐκτείνου!

IV

Καὶ οὕτω ποτιζόμενον τὸ δένδρον στερεοῦται
Ἡ κορυφή του θάλλουσα ἀγέρωχος ὑψοῦται. [νει,
Πλήρες καρπῶν, πλήρες ζωῆς τοὺς κλόνας του ἀπλό-
Καὶ λάμπει εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς, ποῦ τὸ χρυσάνει.
Ἄς βέρον τότε, φίλη μου, οἱ ἄνεμοι ἅ: βέρον
Καὶ τὸ φθινόπωρον βροχαὶ καὶ πετεινὰ ἄς κλαίουσι!
Τὸ φύλλωμά του κατὰ γῆς ἅς πίπτῃ τὸν χειμῶνα·
Πάλιν αὐτὸ τὴν ἀνοιξὴν θὰ στίφῃ τὸν λειμῶνα!

X. A. Π.

A I N I Γ M A.

Οὐδεὶς κυττάζων βλέπει με, μὴ ἐλέπων μὲ κυττάζει.
Ὁ μὴ λαλῶν, ὁ ἄφωνος, λαλεῖ, βοᾷ, φωνάζει.
Μὴ τρέχων τρέχει καὶ πετᾷ, καὶ μὴ ἐπιθῶν τρώγει,
Ψεῖδος ὑπάρχω, κί' ἀληθεῖς εἶν' ὅλοι μου οἱ λόγοι.
Σ. Κ. Κ.